NATIONAL LIBRARY
JUN 9 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, MAY 3, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

36. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 3. MAIJS 19. GADS
Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu apgādes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikāgas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Vadības pārmaiņu priekšvakarā

DAUGAVAS VANAGU CENTRĀLĀS VALDES SĒDE LONDONĀ. — TIKAI DIVI KANDIDĀTI ORGANIZĀCIJAS JAUNĀ PRIEKŠNIEKA AMATAM. — ARCHIBISKAPS A. LŪSIS UZŅEMTS PAR GODA BIEDRU

DV organizācijas centrālās valdes sēdē 19. un 20. aprīlī DV namā Londonā, Anglijā, piedalījās DV priekšnieks V. Janums, 1. vicepriekšsēdis un ideoloģiskās nozares vadītājs V. Hazners no ASV, 2. vicepriekšsēdis un iekšējās informācijas nozares vadītājs J. Frīsvalds no Anglijas, DV ģenerālsekretārs A. Bērziņš no Vācijas, kasieris J. Cīrulis no Vācijas, vanadžu nozares vadītāja M. Ķeņģe no Anglijas un ārējās informācijas nozares vadītājs A. Tauriņš no Anglijas. V. Hazners bija pilnvarots pārstāvēt centrālās valdes locekļus J. Utināņu (ASV) un E. Krūku (Kanadā), bet A. Bērziņš — V. Mālīņu (Austrālijā) un R. Šmitmani (Zviedrijā). Bez centrālās valdes darbiniekiem sēdē piedalījās arī Anglijas DVF goda priekšsēdis T. V. Ozoliņš un DVF pārstāvji G. Ritiņš, L. Ceriņš, J. Miezītis, A. Sīlis un A. Lazdiņš, kā arī preses pārstāvji A. Liepiņa, P. Aigars un P. Priedītis.

Sēdi atklāja DV pr-ks V. Janums, bet Latvijas sūtniecības Londonā vadītājs T. Ozoliņš teica runu, kurā pakavējās pie Latvijas tiesiskā stāvokļa un DV organizācijas darbības nozīmes.

Sniedzot ziņojumu par darbību, V. Janums norādīja, ka organizācijā uz šāgada 1. janvāri bija 9002 biedri, kas nozīmē pieaugumu par 122, kuri apvienoti 135 nodaļās, apvienībās vai kopās 12 darbības zemēs. Apzināti un aprūpēti 1167 kara invalīdi un 545 citi aprūpējamie. Organizācija atbalstījusi Brīvās Latviešu Balss radioraidījumus uz okupēto Latviju kā financiāli, tā arī ar materiālu sagādi. Pasaules latviešu jaunatnes kongresam, kad to pēkšņi aizliedza Rietumberlīnē, piešķirts 2000 DM atbalsts. Organizācija sūtījusi Elgu Rodzi—Ķīseli no Sidnejas uz Pasaules un Āzijas pretkomūnistisko līgu konferenci Saigonā. Ziņojuma beigās V. Janums paziņoja, ka pēc 23 gadu organizācijas vadīšanas tagad vēlas šai amatā redzēt kādu gados jaunāku darbinieku, tādēļ šāgada vēlēšanās vairs nekandidēs.

Pagaidām par kandidātiem organizācijas priekšnieka amatam nominēti tikai Vilis Hazners (ASV) un Jānis Frīsvalds (Anglijā). ASV DV apvienību delegātu sapulce nedēļu iepriekš par kandidātu nominēja gan arī V. Janumu, bet ar centrālās valdes sēdē paziņoto atteikšanos kandidēt šī nominācija atkrīt. Kandidātu nominēšanas termiņš gan beidzas tikai 15. maijā, bet nav ticams, ka rastos vēā trešais kandidāts. Reizē ar jaubet nav ticams, ka rastos vēl vanadžu priekšniece, kuras amatam, cik pagaidām zināms, nominēta vienīgi pašreizējā centrālās valdes vanadžu nozares vadītāja M. Ķeņģe Anglijā.

Sakarā ar Kanadas DV valdes un delegātu sapulces ierosinājumu, kuru atbalstījušas pārējo zemju delegātu sapulces, sēdē par DV organizācijas goda biedru uzņēma archibīskapu Arnoldu Lūsi, šo godinājumu nesaistot ar viņa tiešajiem amata pienākumiem, bet ievērojot viņa nopelnus jaunatnes audzināšanā, nacionālās stājas stiprināšanā un nacionālajā darbībā vispār.

Kā katru gadu, arī šoreiz prāvs bija citu apbalvojumu birums. Organizācijas zelta nozīmi par veikumiem darbā piešķīra Ērikam Augem, Zelmai Bulātei, Kārlim Liepiņam, Fridricham Lucim, Laimonim Martinsonam, Robertam Matulim, Jānim Penīkim, Lijai Pētersonei, Herbertam Strēlniekam, Arvīdam Stundiņam, Robertam Sisenim, Artūram Špriņģam, Artūram Treizim, Rūdolfam Vēliņam, Arvīdam Zāģerim, Veltai Žuburei (visi ASV), Irmai Andersonei, Norai Pulciņai, Rūdolfam Brītālam, Rasmai Zamlovskai, Egonam Pelēnam, Artūram Silgailim, Verneram Cinim (visi Kanadā), Jānim Meieram, Egilam Cekuliņam, Oskaram Podziņam, Laimonim Kukuram (visi Austrālijā) Albertam Lazdiņam, Indulim Kažociņam, Teodotam Visvaldim Ozoliņam (visi Anglijā), Francim Malnačam un Nikolajam Zirnim (abi Zviedrijā).

DV centrālās valdes atzinības rakstus savukārt piešķīra Jānim Cimam, Lilijai Klucei, Almai Lincei, Alfrēdam Mednim, Edgaram Millbergam, Augustam Osim, Ilgai Upmanei, Jānim Zvaneram, Kārlim Ārstem, Jānim Odumiņam, Annai Tīdemanei (visi ASV), Emmai Fišerei, Jānim Plūmītim, Annai Marijai Ādminei, Valdim Tukleram, Zentai Stepermanei (visi Kanadā), DV Melburnas dubultkvartetam Kursa, Pāvilam Beišānam, Oskaram Brālītim, Aleksandram Grimmam, Voldemāram Iesalam, Jānim Kaņepam, Artūram Kennem, Jurim Pommeram, Rūdolfam Siliņam, Osvaldam Piebalgam, Martai Balodei, Annai Vērpelei, Miervaldim Bumbierim, Brunim Andersonam, Rūdolfam Holcmanim (visi Austrālijā), Valentīnei Bergai, Annai Liepiņai, Olgai Šulcai, Boļeslavam Bisterim, Kārlim Grosbārdam, Pēterim Kazdovskim, Jānim Lērumam, Elmaram Pupainim, tautas deju kopai Sakta, Paulim Vanagam, Aleksandram Vītoliņam, Annai Krieviņai, Paulīnei Pelītei (visi Anglijā), Birutai Olsenai, Ansim Orbem (abi Zviedrijā), Arturam Grendziņam, Kārlim Zariņam, Olgertam Lapiņam, Oskaram Baltputnim, Artūram Kornam, Visvaldim Šnoriņam, Jēkabam Leitītim un Reinholdam Skadiņam (visi Rietumvācijā).

Kā liecināja sēdē sniegtie un nolasītie pārskati, darbība visās zemēs bijusi ļoti rosīga. Darbības pārskatu nebija iesūtījusi vienīgi Dānijas nodaļa. Darbības veicināšanai un aktīvizēšanai valde ieteica mazāko valstu nodaļām pievienoties lielāko zemju saimēm, iekļaujoties to darbībā. Protams, tas darāms tikai uz labprātīgās vienošanās pamata. Šai sakarā valde nolēma lūgt

(Nobeigums 5. lpp.)

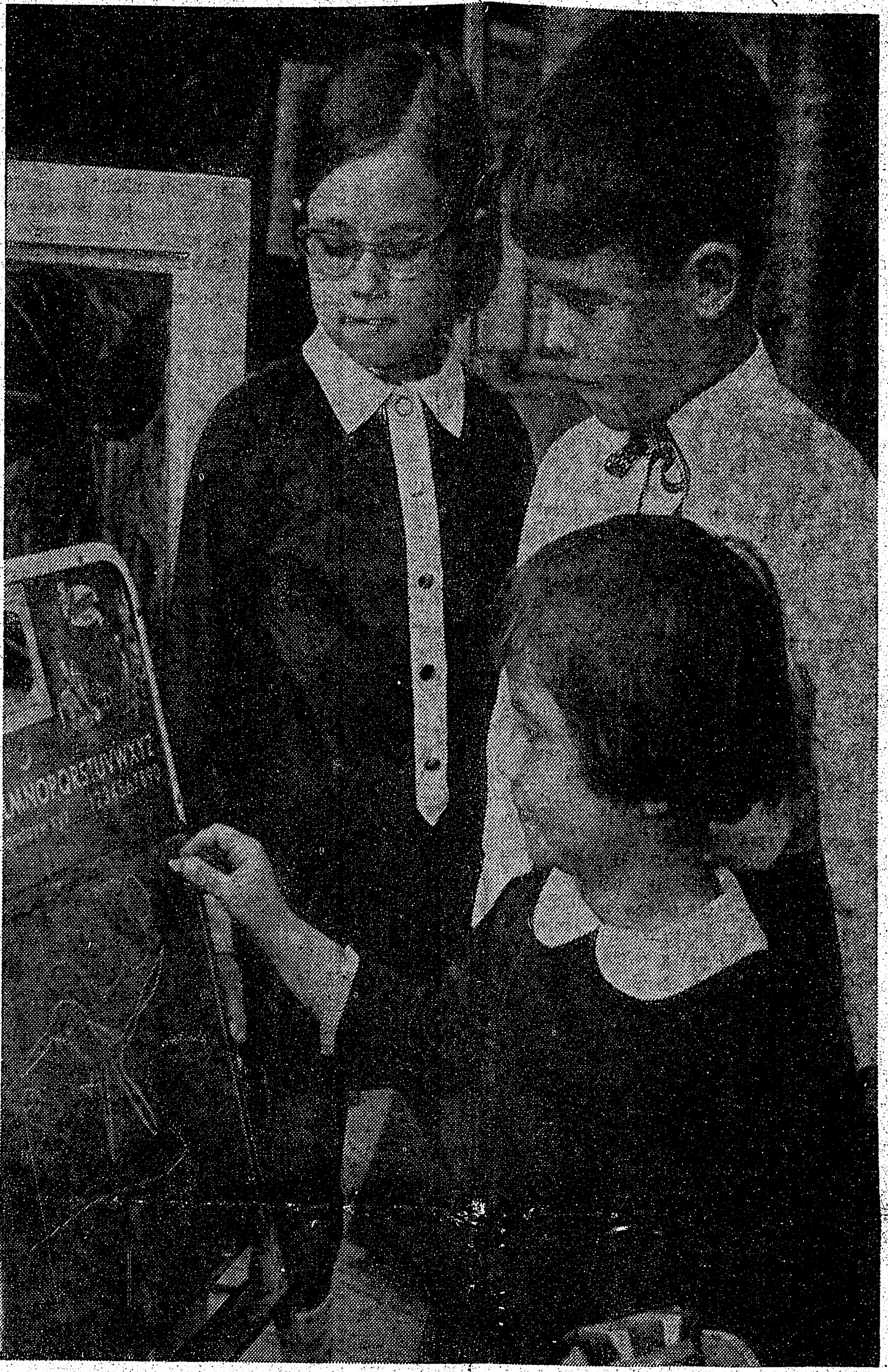

MĀCĪBU GADAM TUVOJOTIES NOBEIGUMAM

„Tā robins (sarkankrūtis) velk tārpus no zemes," savus pieredzējumus pavasarī pastāsta un savā zīmējumā rāda 6 gadus vecā Kristīne Ruņģe, kura mācās Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas 1. klasē. Viņas darbu vēro 9 gadus vecais brālis Guntis (2. klasē) un 10 gadu vecā māsa Anda (3. klasē). Uz latviešu skolu visi trīs mēro 70 jūdžu ceļu no Džārvisas pilsētiņas (Jarvis), kurp mācību gada vidū pārcēlās Ruņģu ģimene. Taču iesāktais darbs nav pametams pusceļā, tādēļ arī latviešu skolas mācību gads pabeidzams.
Foto: J. Līgers

Redzēsim, kas notiks tālāk...

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

ASV prezidenta Ričarda Niksona valdīšanas laika pirmās simt dienas apritējušas. Drāmatisko notikumu virknē pasaules politiskajā skatuvē Niksons pagaidām vēl spēlē apdomīga novērotāja lomu, tādēļ viņa līdzšinējo ārpolītiku var rezumēt vienā teikumā: „Nogaidīsim, lai redzētu, kas notiks tālāk." Šāda piesardzīga Baltā nama nostāja ārpolītiskos jautājumos nebūt nav negātīva. Kaut arī Niksons pagaidām izvairās no tūlītējas aktīvas rīcības, tas tomēr nenozīmē, ka Vašingtonas reakcija iepretim notikumu attīstībai Āzijā, Eiropā vai kādā citā pasaules malā būtu raksturojama vārdiem: Ne mūsu cūka, ne mūsu druva.

Agri vai vēlu Niksonam būs nepārprotami jādeklarē Vašingtonas nostāja krustām šķērsām sarežģīto pasaules polītisko problēmu atrisināšanā, jo ASV vienaldzīga statista lomā palikt nevarēs.

Tas, ka Niksons pa galvu, pa kaklu tūlīt nemetas karstākos ūdeņos, ir zīmīgs pagrieziens ASV ārpolītikā. Apdomība un vēsas galvas paturēšana nekādā gadījumā nav polītiska nespēka pazīme. Gluži otrādi. Tas var izrādīties pareizākais ceļš ASV spēka un prestiža vairošanai izšķirošajā lomā, kuru vēsture tām pašreizējos un turpmākajos notikumos uzticējusi.

Nav šaubu, ka nesenajā konfliktā ar Ziemeļkoreju Niksons spēja likt svaru kausos visu ASV militāro varenību un ar smagu atmaksas akciju sodīt nekaunīgo punduri par provokātorisko uzbrukumu amerikāņu izlūklidmašīnai. Ja atmaksa šoreiz izpalika, tad tas nenozīmē, ka Vašingtonai būtu padomā pagriezt vaigu nākošās pļaukas saņemšanai. Uz Korejas ūdeņiem nosūtītās ASV karaflotes vienības ir nepārprotams brīdinājums, ka lai kas slēptos aiz ziemeļkorejiešu provokācijas — īstā laikā un īstā vietā Vašingtona apņēmusies dot nepārprotamu atbildi.

Un kā ar Čechoslovakijas notikumiem? Vai tur varēja gaidīt Vašingtonas iejaukšanos? Dubčeka nomainīšanu ar Maskavai paklausīgo Husaku Kremlim, varbūt, kādu dienu nāksies rūgti nožēlot. Čechu un slovaku tautas izraisītās apņēmīgās pretestības rezultātā Brežņeva mērķu īstenošana Čechoslovakijā var izrādīties par Pirra uzvaru.

Arī attieksmē uz drāmatiskajiem notikumiem Francijā, kur pēc ģenerāļa Degolla atkāpšanās no valsts prezidenta amata var rasties vēl neparredzamas sekas, Vašingtona pagaidām piesardzīgi deklarējusi: Redzēsim, kas notiks tālāk. Ģenerāļa aiziešana nenāca kā zibens spēriens no skaidrām debesīm. Agri vai vēlu tai bija jānotiek. Tas tomēr noticis agrāk nekā to varēja paredzēt. Varbūt pēc satraukuma aprimšanas izrādīsies, ka Francijas un ASV attieksmēs sākas daudz labākas sadarbības ēra par to, kāda bija nekronētā Francijas karaļa — stūrgalvīgā prezidenta un ģenerāļa Degolla valdīšanas laikā.

Vašingtonā valda pārliecība, ka Francijas prezidenta amatā stāsies bijušais Degolla uzticības vīrs Pompidū. Jau Parīzes sarunās ar ģenerāli Degollu Niksons spēra pir-

(Nobeigums 8. lpp.)

Toronto latviešu augstskolas rīkotā praktiskā skolotāju semināra dalībnieki iepazinās arī ar tiešo darbu TLB sestdienas skolas 3. klasē latviešu valodas stundas laikā. Aizmugurē no kreisās: skolas pārzine A. Martinsone, klases audzinātāja M. Miezīte, H. Miķelsons, J. Ozols, semināra vadītājs L. Vīks un E. Ezera. Semināra dalībnieki, kuru vairums ir skolotāji, referātos, pārrunās un praktiskajās nodarbībās centušies atrast labākās mācības metodes.
Foto: J. Līgers

Dr. Dzintars Paegle

Apvienoto nāciju loma Baltijas valstu neatkarības atgūšanā

II

Nākošajā reizē baltiešu rīcībā var arī nebūt tik daudz laika kā pēc pirmā pasaules kara, kad izdevās iegūt rietumvalstu atbalstu un atzīšanu laikā no 1918. — 1921. gadam. Teicams piemērs šai ziņā ir Izraēla, kura panāca citu valstu diplomātisko atzīšanu jau īsi pēc neatkarības pasludināšanas pirms galveno kauju sākuma.

Ja baltiešu rezolūcija Apvienotajās nācijās jau būtu pieņemta, krievu revolūcionāri pat varētu mēģināt to izmantot savā labā, iegūstot pasaules sabiedriskās domas simpatijas ar solījumu šo rezolūciju īstenot. Bez tam šādā situācijā arī komūnistu puse varētu izšķirties par sekošanu Ļeņina piemēram, t. i. piešķirt neatkarību trim Baltijas valstīm, lai mazinātu saspīlējumu.

Dažkārt baltiešu aprindās dzirdams uzskats, ka Pad. savienība diktējot savu gribu Apvienotajās nācijās. Situācijas rūpīgāks izvērtējums, pamatojot uz ziņām periodikā par Apvienoto nāciju darbību, atbildēm uz BATUN organizēto vēstuļu akciju dažādo valstu galvām un atbildēm, kuras BATUN pārstāvji guvuši dažādo AN misiju apmeklējumos, tomēr ir pretrunā šādam pesimistiskam apgalvojumam. Kaut Pad. savienībai izdevies „kultivēt" dažas neitrālas valstis, daudz vairāk tomēr ir tādu, kas tai pašā laikā kļuvušas naidīgākas. Tādēļ vispārējā Maskavas ietekme Apvienotajās nācijās pašreiz nevis pieaug, bet mazinās. Tā kā Pad. savienība ir lielvara, tad mazās valstis to tāpat nīst un apskauž kā ASV. Bet tieši mazo valstu balsu skaits Apvienotajās nācijās pēdējo gadu laikā stipri pieaudzis, un sakarā ar to lielvaru iespaids balsošanās mazinājies. Ja vien baltieši būtu pietiekami darbīgi un neatlaidīgi, būtu iespējams iegūt jaunus atbalstītājus neitrālā bloka valstu vidū. Ja tai pašā laikā baltiešiem izdotos aizturēt arī tālāku rietumvalstu atbalstu eroziju, pastāv labas izredzes iegūt pietiekamu skaitu labvēlīgu balsu Apvienoto nāciju ģenerālasamblejā. Tā agustāk minēto rezolūciju varētu arī pieņemt.

Līdz šim apskatīta Apvienoto nāciju atbalsta lietderība gadījumā, ja pasaules notikumi risinātos tā, kā gaida divu novirzienu latviešu grupas. Trešā grupa domā, ka Baltijas valstu pašnoteikšanos varētu atjaunot arī evolūcijas ceļā, ja vien izdotos iegūt pietiekami stipru aizmuguri pasaules sabiedriskās domas spiediena veidā. Šī grupa norāda uz liberālizāciju, kura pašreiz notiekot komūnistu režīmos un nacionālisma pastiprināšanos Austrumeiropā. Daži šīs grupas piekritēji domā, ka čechoslovaki pagājušajā vasarā tikuši desmit soļu uz priekšu, bet Pad. savienības iebrukums tos atspiedis tikai deviņus soļus atpakaļ ceļā uz brīvību. Pēc viņu uzskata, starpību, t. i. ieguvumu viena soļa vērtībā, panākusi čechu un slovaku iekšējā pretestība, apvienota ar sabiedriskās domas spiedienu no ārpuses. Pamatojoties uz šādiem apsvērumiem, varam secināt, ka Apvienotajās nācijās pieņemta rezolūcija, kurā prasīta Latvijas, Lietuvas un Igaunijas neatkarības atjaunošana, būtu jūtama divos galvenos veidos.

1) Tā palīdzētu stiprināt iedzīvotāju mugurkaulu okupētajā dzimtenē. Jaunā paaudze būtu grūtāk pierunājama pieņemt rusifikāciju kā galīgo atrisinājumu. Tā, varbūt, kļūtu neviesmīlīgāka pret iebraucējiem, kas savukārt mazinātu krievu ieplūdumu. Pašreiz baltiešu nākotnei lielākais drauds ir tieši šī krievu ieceļotāju invāzija. Apvienoto nāciju rezolūcija baltiešiem apliecinātu, ka tie nav pamesti vieni savam liktenim, dodot viņiem jaunas cerības. Tas arī uz laiku laikiem satriektu Maskavas apgalvojumus, ka baltiešu zemes pieder tai un ka Baltijas telpas iedzīvotāji labprātīgi pievienojušies Pad. savienībai. Tieši šis punkts varētu būt izšķirīgais cīņā par okupētās dzimtenes jaunās paaudzes nākotnes uzskatiem.

2) Šādas rezolūcijas ietekme uz Pad. savienību nebūtu tikai vienreizēja, bet turpinātos visādos veidos. Tā zemāpziņā grauztu kaulā kā padomju diplomātiem, tā intelektuāļiem, kā viņi ietu, kur iedami. Ja Pad. savienība tūlīt nepakļautos rezolūcijas lēmumam (un to tā nekad nedarītu!), agrāk vai vēlāk tai oficiāli piekabinātu apzīmējumu „koloniālvalsts". Pēc tam katru reizi, kad vien kādas neitrālas valsts pārstāvis noskaitīsies par kāda atsevišķa padomju pilsoņa izteiku vai darījumu, rīkstes vietā tas it parocīgi varēs lietot baltiešu rezolūciju. Tā kā maz ticams, ka Pad. savienība turpmāk mainīs savus tikumus attieksmē uz centieniem paplašināt sava iespaida sfairu, tad var paredzēt, ka nākotnē tā iegūs tikai vairāk un vairāk ienaidnieku to valstu vidū, kurām tā uzmāksies. Ja padomju pilsoņiem ārzemēs — profesoriem vai pat partijas biedriem — pēc viņu cēlajām runām par cilvēku tiesībām pietiekami bieži kā publiski, tā arī privāti atgādinās, ka padomju valdības stāja šai jautājumā ir liekulīga, jo tā atsakās dot brīvību kolonizētajām Baltijas valstīm, tad ciestu kā viņu gods, tā morāle. Inta Paegle, kura vienu gadu bija akreditēta Apvienotajās nācijās kā „Latvija Amerikā" korespondente minējusi vairākus gadījumus, kad dažādu valstu pārstāvji iedzinuši padomiešus defensīvā. Tie bija cilvēki, kas pārzina situāciju Baltijas valstīs, tādēļ izvēlējās tieši baltiešu problēmu Maskavas strostēšanai.

Šādu atgadījumu svars ar laiku pieaug. Riskējot lietas par daudz vienkāršot, derīgi tomēr būtu apskatīt dažus iespējamus gadījumus, kad jau minētā padomiešu spaidīšana varētu palīdzēt baltiešu lietai. Varētu rasties situācija, ka vietējā administrācija, t. i. okupētās Latvijas amatvīri — kā nacionālkomūnisti, tā ārpus partijas esošie — kopīgi iestātos par kādu vietējās problēmas atrisinājumu. Piemēram, viņi prasītu latviešu valodā iespiežamo grāmatu skaita palielināšanu, vai arī to, lai mazākas dolaru summas, kuras izdod tūristi, kas apciemo Latviju, aizplūst uz Maskavu. Tādā gadījumā, droši vien, sasauktu sēdi, kurā vietējie krievu birok-

(Nobeigums 8. lpp.)

Dzirdēt var, bet saprast nevar

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (12)

Lielajās Jurģu dienās latvieši no Medisinhetas izklīda vairākos virzienos, daži pāri Saskačevanai uz Manitobu, kur ap ezeriem veidojās jaunas latviešu kolonijiņu apmetnes. Pašā Saskačevanā neviens nepalika. Kāda uzņēmīga grupa no Medisinhetas devās tālāk uz ziemeļiem pa ceļu no Kalgarijas uz Edmontonu. Tā latvieši no šīs kolonijas izklīda. Lasot nodzeltējušos laikrakstos ziņas par šo laiku, nevilšus jādomā par bēgļu nometnēm Vācijā pēc otra pasaules kara: Medisinhetā notikumu ziņā atgādina kādu šādu nometni, no kuras bēgļi pamazām izklīda pa visu pasauli.

Govis māva un zirgi zviedza, kad daļa tautiešu atstāja Medisinhetu un pajūgos devās uz Edmontonas pusi, kur zeme vēl nebija aizņemta. Šāds ceļojums ilga nedēļām, bet iespējams, ka daži izmantoja arī jaunatklātās dzelzceļa līnijas priekšrocības. Tālāk visur izbūvēja dzelzceļus.

Kāda cita latviešu grupa aizceļoja līdz Oldas (Olds) pilsētiņai, tad devās uz rietumiem un apmetās uz jaunu dzīvi 6 jūdzes ziemeļos no Sandres (Sundre). Šo vietu sauca par Lobleju (Lobley), un tā nav atzīmēta ceļu kartēs. Še iekārtojās 17 latviešu lauksaimnieki, kuru zemesgabalu robežas sagāja kopā. Tuvējā Sandrē arī dzīvoja latviešu lauksaimnieki, un tā šis apgabals kļuva par vienu no bijvākajām latviešu zemkopju kolonijām Albertas provincē. Apvidus bija jauks, sevišķi Džemsa (James upe), bet nepiepildīts palika kolonistu sapnis par savas baznīcas uzcelšanu, kas toreiz visiem šķita augstākais ideāls.

Māc. Sillaks Loblejā latviešu draudzi nodibināja 1912. gada 18. martā, nosaucot to par „Evanģēliuma Lutera Sv. Jāņa draudzi". Tā bija vienīgā Sillaka nodibinātā Kanadas latviešu draudze, jo Medisinhetā un Josefsburgā draudzes nodibināja māc. H. Rebane no Bostonas. Kad nodibinājās draudze Loblejā, abas pirmajās vietās latviešu draudzes praktiski bija beigušās eksistēt tautiešu pārvietošanās rezultātā. „Amerikas Vēstnesis" 1912. gada 9. numurā par draudzes dibināšanu Loblejā lasāms:

„Mūsu māc. J. Sillaka kgs mūs apmeklēja 10. Martā un aizturējās pie mums līdz 20. Martam. Šinī laikā mācītājs noturēja vairākas dievkalpošanas. 17. Martā bijām sapulcējušies J. Gulbe kga mājā, kur māc. J. Sillak kgs atkal atklāja dievkalpošanu un izdalīja svēto vakarēdienu. Pie svētā mielasta gāja 14 personas. Pēc pabeigtas ceremonijas J. Gulbe kgs līdz ar kundzi mūs uzlūdza pie bagātīgi klāta galda, jo pēdējā nebij pūles taupījuse un tāpēc par visu ļoti labi gādājuse. Pēc pusdienas klātesošie pārsprieda, ka mums vajadzētu dibināt kristīgu draudzi, pie kam arī māc. J. Sillak kgs piekrita ar lielāko prieku un solījās priekš jaundibināmās draudzes izgādāt no mūsu valdības 10 akru zemes priekš baznīcas un kapsētas. Bet nu ir jautājums: kur baznīcu būvēt? Priekš tam mums ir vieta kolonijas vidū tikpat kā radīta. Taisni uz James upes krasta. Skaistā kalnā ar tikpat skaistu priežu mežu apaudzis. Un tāpēc mums ļoti noderīgs. Kāpēc tad Latvieši to nevarētu izlietot priekš sevis, kamēr tas vēl ir brīvs un ka tā te ilgi nebūs, to mēs visi zinām, kas tikai daudzmaz ieskatījušies nākotnē. Bet tā kā 17. Marts bij svētdienā, tad mums cits nekas neatlika, kā draudzes dibināšanu atlikt uz pirmdienu, tas ir uz 18. Martu.

Pirmdienā bijām atkal visi sapulcējušies F. Pekse kga mājā, kur māc. J. Sillak kgs atkal noturēja dievkalpošanu un atklāja sapulci pulksten 1 pēc pusdienas ar 324. dziesmu un 127. Dāvida dziesmu lasīšanu, un ar īsu runu, aizrādīdams uz Dieva vārdiem un kristīgās baznīcas ticības gabaliem. Māc. J. Sillak kgs tika ievēlēts par vietējās sapulces priekšnieku un A. R. Rosehill kgs par sekretāru. Mūsu sapulcē bij ieradušās šādas personas: Martin Rosehill, Frits Gulbe, M. Rosehill, K. Pekse, J. Faffrahts, F. Pekse, J. Gatavs, J. Gulbe, M. Rose hill un A. R. Rosehill. Māc. J. Sillak kgs lika priekšā, vai zem šiem nosacījumiem dibināt draudzi, pie kam visi vienbalsīgi piekrita ar „jā". Draudzes vārds tika pieņemts: „Evanģeliuma Lutera Sv. Jāņa draudze" zem nepārgrozītas Augsburgas ticības apliecināšanas."

Par draudzes priekšnieku ievēlēja Mārtiņu Rozehillu, rakstvedi A. Rozehillu, kasieri J. Gulbi un priekšlasītāju Fr. Peksi. Draudzītē bija 9 balss tiesīgi locekļi. Mācītāja prombūtnē visa garīgā aprūpe atradās F. Pekses ziņā, kurš savā mājā ik mēneša 1. un 3. svētdienā lasīja dievvārdus. Draudzes vecāko ieveda amatā, nodziedot „pirmos 2 pantiņus no 596. dziesmas un beigts ar beidzamo pantiņu". Veids, kādā notika sanāksmes, daļēji atgādināja brāļu draudžu saiešanas Vidzemē.

Varētu domāt, ka Sndres un Loblejas latvieši atstājuši „lielāku sliedi" latviešu pirmajā emigrācijā Kanadā, bet, diemžēl, tāda izpalikusi. Divus gadus vēlāk „Amerikas Vēstnesī" (1914. gada 5. numurā) parādījās šāds ziņojums: „Garīgā ziņā pie mums iet ļoti bēdīgi, jo mums šimbrīžam nav neviena mācītāja, kas mūs apmeklētu. Ir jau pagājuši 3 ar pus gadu no tā laika, kad māc. Sillak kgs mūs apmeklēja beidzamo reizi. Pļaujamā daudz, bet pļāvēju maz. Tā kā māc. J. Sillak kgs ir atsacījies no misijas darba, tad mēs uz viņu vairāk nekādas cerības nevaram likt, bet tikai jāgaida uz nākotni."

Parādījās arī citas ziņas. Bija uzcelts skolas nams, kurā varētu notikt arī dievkalpojumi. Kāds presbiterāņu mācītājs vadījis dievkalpojumus, bet latvieši vēl neprata angļu valodu. Par to rakstīts šādi: „Tagad, kad mums

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

36. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 3. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vincēns, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 25 Grandville Ave., Toronto 9, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesī $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

VAI PASTĀV GRIBA CĪNĪTIES LĪDZ UZVARAI?

Atkal un atkal mūsu laikrakstos dzejiski un reizēm varonīgi izteiktās deklarācijas un runas dažādu organizāciju valdes sēdēs un gada sapulcēs, kurās sola cīnīties līdz galīgai uzvarai! Kad deklarācijas pieņemtas un visi apmierināti, rībā esošos līdzekļus piešķir strūklaku celšanai, ezeru izskaistināšanai un organizācijas albumu izdošanai vai sienu gada pārskatu izdošanai. Reizēm tomēr pieņem arī praktiski realizējamus lēmumus, piemēram, atbalstīt ASV kongresā iesniegto rezolūciju par Apspiesto tautu komitejas radīšanu. Šis lēmums ir pieņemts, bet liekas, ka arī šī visa darbība šīs tik nozīmīgās rezolūcijas labā beigusies. Pie tam mums visiem, daudziem pat no pieredzes, ir labi zināms, ka pie mūsu nozīmīgāko organizāciju memorandi, ja tādus iesniegtu, nozīmētu ļoti maz, ja akciju neatbalstītu labi organizēta un plaša pilsoņu —tātad vēlētāju! — gribas izpausme vēstuļu veidā, kurā var skaidri saskatīt, ka prasību atbalsta visos valsts novados un aprindās. Mēs arī labi zinām, ka šādu akciju var noorganizēt, bet, kā liekas, šādam darbam trūkst laika un nav paredzēti līdzekļi.

Ja šāds gadījums būtu izņēmums, tam varētu atrast kādu aizbildināšanās iemeslu, taču līdzīgas lietas atkārtojas arvien par jaunu. Tādēļ atkal rodas jautājums: Ko dod skaistas deklarācijas, ja tās paliek tikai vārdi? Ko dod lēmumi, ja tos necenšas īstenot? Un beidzot jautājums: Vai mums ir īsta griba cīnīties uzlikto pienākumu un mērķu labā? Protams, mēs lēmumus neaizmirstam un par tiem runāsim atkal nākošajā sēdē, bet šī rīcība ļoti atgādina zviedru karalim Kārlim VII pierakstīto teicienu, ka no zināmu aprindu ienaidniekiem nav jābaidās, jo tie rītdien spriedīs par to, kas vakar bija jādara.

Lasītājs ASV

☆

ATBILDE „NŪZORKIETIM"

Ir taisnība, ka cilvēks slāpst pēc humora. Tomēr pat visbēdākais humors, līdzīgi metāla naudai, ar laiku nodilst un kļūst pat neciešams. Ja anekdotiskos nostāstus par mācītāja Steika izteicieniem vēl šā gadsimta sākumā nostāstīja par asprātību, tad tagad, kad pats Steiks (pēc bostoniešu nostāstiem, goda vīrs un īsts latvietis) jau sen guļ kapā, to atkārtošana ir pirgāšanās par viņu un uzskatāma par bezgaumību vai pat garā nabadzības izpausmi. Tāds „humors" jau atgādina hipiju izdarības, kuras tik raksturīgas mūsu laikmeta morālajam atavismam. Ja šādu izjūtu arī izlaistīju „nūzorkiešu" A. K. „gudro" izteicienu „Sveiks, lai dzīvo Steiks!" šī laikraksta 9. aprīļa numurā.

Acīm redzot, vēstules autors piederpie to visai prāvās „neticīgo Tomu" saimes, kuras loģiskā domāšana izpaužas kvintesencē: „Ja es to nezinu, tad tas nepastāv!" Tādēļ šī mana vēstule ir atbilde ne vien „nūzorkietim" A. K., bet arī visiem viņa domu biedriem.

Grūti gan diskutēt ar oponentu, kas ir totāls noliedzējs un noliedz pat acu faktus, kuri ir tepat mūsu acu priekšā un pavisam viegli pārbaudāmi. Tā, piemēram, vēstules autors apgalvo, ka „savos rakstos A. Kalniņš nekad neuzrāda avotus", kaut viņa vienīgajā piejautājumu (LA 5. marta numurā) esmu pieminējis vismaz 9 avotus, to skaitā arī 5 ievērojamu rūnu pētnieku vārdus. Četri no šiem zinātniekiem (K. Marstranders, L. Vimmers, F. Askebergs un S. Gutenbrunners), visi germāņu izcelsmes, noliedz rūnu ģermānisko izcelsmi un reizē ar to „aprok" veselus divus gadsimtus pastāvējušo maldīgo uzskatu. Viņi arī norāda, ka iespējamā izcelsmes vieta meklējama, piemēram, Itālijā.

Nekur savā rakstā neesmu apgalvojis, ka rūnas būtu uzrakstītas latviešu valodā, bet — ja vēl nesenā pagātnē tik svarīgais uzskats par rūnu ģermānisko izcelsmi tiek atmests — tīri dabīgi rodas ne vien interese, bet pat loģiska nepieciešamība meklēt šo noslēpumaino rakstu izcelsmes atrisinājumu citos virzienos — citās vietās, kur arī atrasti šie raksti, kā, piemēram pirms 3000 gadiem Romā un Jenisejas klintīs.

Rūnu zīmēs rakstīto slaveno Sibillas mistisko grāmatu lielā ietekme uz Romas vēsturi plaši aprakstīta 1911. gadā Londonā izdotajā V. Faulera (W. Fowler) grāmatā „The Religious Experience of the Roman People". 300 gadu Romas senāts visos kritiskajos brīžos ir meklējis padomu tieši šajās grāmatās un bez iebildumiem izpildījis visus tos ieteikumus, kurus Sibillas rakstos atradusi augsti kvalificēto priesteru kolleģija. Pats par sevi saprotams, ka priesteriem, lai saprastu šos pravietīgos tekstus, vajadzēja parīt rūnu zīmes.

Pirmo reizi Sibillas grāmatas parādījās dienas gaismā — nonākušas Romas senātā apspriešanā 493. gadā pr. Kr. (tas minēts Faulera grāmatas 255. un 258. lpp.). 400. gadā pr. Kr., kad Romā bija izcēlusies lielā sērga, senāts atkal deva rīkojumu priesteru kolleģijai pārbaudīt, kādi ieteikumi būtu atrodami Sibillas grāmatā (261. lpp.). Arī Hanibala iebrukuma laikā šādas konsultācijas notika divas reizes — 218. un 205. gadā pr. Kr. (316. un 329. lpp.). Nedaudz vēlāk šajās grāmatās atkal meklēja padomu, ko iesākt pret pārmērīgi strauji pieaugošo dzeršanas un uzdzīves postu (346. lpp.).

Mani minētie piemēri no latvju, albāņu, latīņu, lietuviešu, sanskrita un kaukaziešu valodām, kā arī rūnu atrašana šo tautu senču agrākajās dzīvesvietās, piemēram — Altaju apgabalā, mūs pārliecina, ka rūnas bijušas kopīga gara manta samērā plašai āriešu grupai.

Nesaprotu, kāds iemesls vispār te būtu pirgāties par mūsu senčiem, mācītāju J. Steiku vai mani personīgi.

Alberts Kalniņš

☆

ASV DROŠĪBA

ASV prezidenta Niksona lēmums prasīt kongresam atvēlēt līdzekļus pretraķešu aizsardzības sistēmas izveidošanai (Anti-Ballistic Missile Defense System, saīsinājumā ABM) radījis ievērojamu opoziciju kongresā, īpaši senātā. Kā jau varēja paredzēt, šīs opozicijas vadītāji ir senātori Fulbraits un Kenedijs.

Ir redzams, ka abi šie senātori noraida jebkādus vesela saprāta apsvērumus. Tāpat viņiem trūkst jebkādas vēstures perspektīvas. Viņi neievēro pozitīvus un konkrētus faktus, ka Pad. savienības komūnistu vadoņi lauzuši neskaitāmus starptautiskus līgumus, uzskatot tos par nenozīmīgiem papīra gabaliņiem. Minētie senātori un viņu atbalstītāji arī ignorē totālo komūnistu diktatūru un padomju okupācijas varu Austrumeiropā, privilēģēto krievu koloniālismu Baltijas valstīs, brutālo Čechoslovakijas okupāciju un labi zināmos Maskavas noziegumus, kuri pārspēj Hitlera valdības noziedzības.

Par spīti ievērojamā amerikāņu atomjautājumu speciālista Dr. E. Tellera (Edward Teller) brīdinājumam, ASV atomieroču pārsvars beidzās Kenedija un Džonsona valdīšanas laikā. Ir pats par sevi saprotams, ka nepieciešams atjaunot ASV atomieroču pārsvaru, lai novērstu Pad. savienības draudus un izspiešanas politiku.

Prezidenta Niksona lēmums izveidot pretraķešu aizsardzības sistēmu apliecina, ka viņš izprot komūnisma draudus. Tādēļ apzinīgo un aktīvo pilsoņu, ieskaitot latviešus, pienākums ir rakstīt vēstules kongresa locekļiem, aicinot atvēlēt nepieciešamos līdzekļus pretraķešu sistēmas izveidošanai un ASV aizsardzības sistēmas nostiprināšanai vispār, norādot, ka jebkāda pretēja politika agrāk vai vēlāk novedīs pie nenovēršamas ASV sakāves un kapitulācijas. Bez tam būtu arī jārakasta lasītāju vēstules amerikāņu laikrakstiem, iepinot vēstulēs arī Baltijas valstu jautājumu un vēstules vienmēr pabeidzot ar aicinājumu pilsoņiem rakstīt kongresa locekļiem ASV aizsardzības lietā.

Mums būtu jāatmet žēlošanās un citu kritizēšana par bezdarbību un komūnisma neizpratni, bet kā apzinīgiem un aktīviem ASV pilsoņiem jāpierāda, ka mums ir pienākuma apziņa pret ASV un arī mūsu dzimteni Latviju. Liksim lietā savu politisko pieredzi un paudīsim savu viedokli ASV kongresa locekļiem un presei. Daudzi laikraksti mūsu viedoklim un Baltijas valstīm ir stipri labvēlīgi noskaņoti.

Katrai vēstulei ir nozīme, jo masa kā tāda nozīmē gaužām maz, bet aktīvas, inteliģentas, labi organizētas un mērķtiecīgas pilsoņu grupas var radīt ietekmi, kura sniedzas tālu pār šo grupu skaitlisko apmēru. Bez tam neaizmirsīsim, ka spalva ļoti bieži ir pats spēcīgākais ierocis

Prof. Dr. Aleksandrs Berķis,
Farmvillē, Virdžinijā

☆

ŠAUŠANA NO KRŪMIEM

Lasītāju vēstulēs pie vārda var tikt gandrīz ikviens laikraksta lasītājs, kam ir kaut kas ko teikt, ierosināt vai pastāstīt. Un tiešām, šai nodaļā bieži vien lasāmas interesantas un pat oriģinālas domas. Paši lasītāji saka, ka vēstuļu nodaļā mēdzot ieskatīties, jau laikrakstu atverot. Lasītājiem arī ir tiesības zināmā mērā piedalīties laikraksta satura un pat idejiskā virziena veidošanā.

Zem laba satura vēstulēm un arī kritikas par sadzīves parādībām katrs godīgs rakstītājs ar zināmu lepnumu arī paraksta savu vārdu. Diemžēl, bez šādām vēstulēm redakcijai iesūta arī tādas, kurās rakstītājs gan mēdz „sadot" kādam savam domu pretiniekam vai pat draugam, pats tomēr, kaunēdamies par savu darbu, paslēpjas aiz mistiskiem iniciāļiem vai vispārēja apzīmējuma — Lasītājs, Tintes traips u.c. Šādu rīcību varētu saukt par „vjetkongu metodi" — šaut no krūmiem.

Augšējais, diemžēl, jāsaka arī par R. J. un R. P. vēstuli „Nepelnīti pārmetumi" šī laikraksta 12. aprīļa numurā. Jautāt, „cik stundu pie biedrības nama būves nostrādājis pats Ed. Vilce", ir šaušana no krūmiem. Un kāds tam sakars ar manu publicēto rakstu „Braucot uz Latviju, jāmācās krieviski"? Pieņemsim, ka R. J. nostrādājis pie biedrības nama celšanas dažas stundas vairāk par mani, bet — vai tas dotu viņam tiesības ar to vēl pēc 10 gadiem dižoties un citus biedrības biedrus nievāt? Ko R. J, var pārmest laikraksta reportierim par minēto rakstu? Vai viņš var apgalvot, ka sarīkojuma norise nepareizi aprakstīta? To R. J. arī nemaz nemēģina, jo atzīstas, ka, celdams biedrības namu (pirms 10 gadiem!), vēl tagad jūtas tik noguris, ka nevarējis „jaunās un vecās paaudzes satikšanās vakarā" ierasties. Bet vai tam, kas cēlis biedrības namu (smagos mūra darbus gan paveica uzņēmējs ar algotu darba spēku), nemaz nevarētu interesēt, ko jaunā paaudze šai namā runā par Latviju? Var rasties pat aizdomas, ka R. J., „namu celdams", ir sapņojis, ka tajā būs tikai klubs, kurā varētu „atpūsties" pie glāzītes stiprāka dzēriena...

Tautas paruna saka: „Rupjš baļķis jāplēš ar rupju vadzi." Šo rupjo vadzi lai pārējie lasītāji man šoreiz piedod.

Edgars Vilce

ARNOLDS APSE

Briģu purva vīri

(3. turpinājums)

STĀSTS

— Nu, tad jau labi, — un Jūlīte sāka ātri līkumot starp ciņiem un akačiem. Zirnis viņai uz pēdām, rokā nesdams pistoli. Laikam viņam bija bailes, ka Jūlīte neizbēg, tik ātri viņa gāja.

Pēkšņi Jūlīte apstājās un apgriezās tik strauji, ka viņas mati iesitās Zirnim sejā. Tad Zirnis juta grūdienu pakrūtē, nostreipuļoja no takas un iekrita dumbrājā. Jūlīte ilgi stāvēja un skatījās, kā burbuļošana dumbrājā pamazām norima. Tad viņa nometās ceļos un salika rokas:

— Mūsu Tēvs debesīs...

⁂

Skujiņš vairs tik bieži nelādējās.

Pirmās dienas un naktis bija pagājušas satraukumā, bet nu vīri jau bija apraduši. Trakā pīpošanas kāre norima, toties neganti gribējās ēst. Bet jābadojas jau nebija, jo katrs bija kaut ko paņēmis līdz, un gandrīz katru dienu nāca arī Jūlīte. Tikai pirmajās dienās vīri gandrīz nekā nebija ēduši, tādēļ vēders tagad prasīja nokavēto. Kādudien uznāca smaga lietus gāze, un jau pirmajā brīdī caur skuju būdas jumtu tecēja ūdens. Tad Jūlīte atnesa lāpstu, un vīri izraka alu. Dienās tā bija vēsa, bet naktīs krietni siltāka nekā skuju būda. Lietus vairs neuznāca, bet elsoja un dūca stiprs vakaru vējš, un mežā arvien čabēja, šņāca un brikšķēja. Šie trokšņi vīriem nepatika. Viens no viņiem arvien sēdēja augšā kāpā, noslēpies vēja izgāztas egles zaros, lai no tās puses neuzbruktu kāda likstа. Otru pusi sargāja purvs, un pār purvu taciņu zināja tikai Jūlīte. Purva mīlule.

Bet kas bija ar Jūlīti? Jau trīs dienas viņa nebija atnākusi, un vīri kļuva nemierīgi. Viņi vairs nezināja, kas notiek aiz purva, nedzirdēja Jūlītes atstāstītās klusās ļaužu valodas par karu. Bet šie čuksti par karu pašreiz baroja vairāk nekā maize... Jūlīte nenāca. Varbūt ir saslimusi? Lai Dievs nedod, ka būtu noklīdusi no takas un nogrimusi purvā! Tad... Tiem tur bija vara, cietumi un pātagas... Vīri norunāja, ka jāuzmana arī purvs.

Šodien Skujiņš bija sardzē aiz kāpas, Grants un Kugrēns sēdēja purva malā tajā vietā, kur sākās Jūlītes taka. Lai arī kas nāktu pār purvu, tikai šajā vietā varēja iznākt malā. Kugrēnam gan pašreiz bija atpūtas laiks, bet miegs nenāca, un tā viņi abi sēdēja un runājās par karu.

— Lai nu šā vai tā, — teica Grants, — bet bez kaŗa brīvību mēs vairs nevaram atgūt. Man liekas, ka tas, kas notika četrpadsmitajā jūnijā, bija tikai izmēģinājums, tikai sākums. Maskavieši nav aizmirsuši, ka viņiem ar mums ir veci rēķini, un tā kā mēs pašreiz esam cilpā, tad mums šie rēķini būs jāmaksā līdz bērnu bērniem. Un mēs, kas esam te mežā, mēs aiziesim bojā, vienalga kā. Agrāk vai vēlāk. Latvijā nav tādu mežu vai purvu, kur varētu nodzīvot mūžu. Un tādi meža brāļi mēs neesam vienīgie. Tādu tagad ir simtiem, bet mums nav sakaru, nav arī ieroču. Diez', vai uz pieciem sešiem vīriem iznāks pa pistolei, pa medību bisei?... Ieročus taču vajadzēja nodot. Ir tikai tiem, kam bija kādi nezināmi, nepieteikti šaujamie. Un kaut arī mēs būtu labi apbruņoti, tomēr esam daudz par maz, lai varētu iet atklātā un godīgā cīņā.

— Nu, godīgi gan jācīnās tikai ar godīgu pretinieku! — iesmējās Kugrēns.

— Jā, — smagi noteica Grants, — es saprotu, ka tev taisnība. Kāds ir mūsu pretinieks, par to taču nav nemaz ko runāt. Jau mūsu zemes paņemšana un valsts iznīcināšana bija laupītāju darbs. Un nu, laikam, ir sākusies tautas iznīcināšana... Bet tāds īsts partizāns — uzglūnētājs un uzbrucējs no slēptuves — gan, laikam, no manis neiznāks. Protams, cik ilgi būs vajadzīgs, tik ilgi to darīšu. Bet ja sāksies kaŗš, ja Latvijā ienāks vācieši, es iešu armijā. Protams, latviešu armijā! Tāda taču mums tad atkal būs.

— Bet ja te ienāks Hitlers, nekāda prieka nebūs. Arī vāciešiem ar mums ir veci rēķini.

— Tev taisnība, bet mums taču nav izvēles. Pašreiz Hitlers ir vienīgais, kurš mūs var atpestīt no Staļina. Pēc tam? Jā, kā lai to zina? Bet ja Hitlers kaŗos ar krieviem, tad šis kaŗš gan nebūs tik viegls kā rietumos. Man liekas, ka mēs vāciešiem būsim vajadzīgi. Un pa to laiku jau viņi tos vecos rēķinus necilās. Vēlāk? Vēl jau kaŗš nav pat sācies, kas zina, kā var beigties? Vai būtu brīnums, ja mēs atkal paliktu saules pusē?... Bet kas tur nāk?

Tiešām, starp vaivarāju ceriem un priedītēm varēja manīt salīkušu augumu, kas kūņojās šurp. Pēc brīža abi vīri saskatījās un pasmaidīja: tā bija Jūlīte.

— Ai dēli, dēli, — viņa priecīgi glāstīja abu vīru rokas, — ko domājiet: es netiku šurp! Mājas apsargāja, un es nekādi nevarēju izmānīties.

— Apsargāja? Kāpēc? vai ta' citas mājas arī sarga?

— Nezinu, nezinu, nekur netiku bijusi! Bet vienudien, kad kaimiņš bija atnācis pie zirgiem, dabūju pāris vārdu parunāt, un tad šis teica, ka Skujiņus, laikam, apsargot tādēļ, ka uz mūsmājām bija atnācis tas sarkanais Zirnis, atnācis un pazudis. Viņi domājot, ka Skujiņš esot tepat paslēpies un...

— to Zirni apēdis! — nosmējās Kugrēns.

— Nujā, nujā, — Jūlīte turpināja, — bet īsteni bija tā. Kad toreiz gāju mājup, skatos: purvā stāv Zirnis. Saka: netiekot ne uz priekšu, ne atpakaļ. Prasu, kā viņš te iekūlies? Šis saka: esot nācis man līdz, šis zinot, ka es nesot Skujiņam ēst. Nācis gabalu aiz manis un nomaldījies no celiņa. Lai nu mudīgi vedot šo no purva laukā, šis ņemšot vēl citus līdz, un tad man būšot jāved rādīt, kur Skujiņš noslēpies. Ņēma un saplēsa manu kurvīti. Gribēja redzēt, kas tur iekšā. Nu, piena kanniņa jau tur bija... Es saku: vedīšu jau vedīšu, bet ko ta' Skujiņš tev nodarījis, ka tu viņam neliec mieru? Šis saka: nekā mēs viņam nedarīsim, nevienam vairs nekā nedarīs, tikai jāstrādā un jādzīvo godīgi. Es domāju: melo tavu melošanu! Eju. Šis man uz pēdām, un rokā šaujamais. Eju un domāju par saviem dēliem, kurus toreiz kaŗā nošāva tie paši sarkanie, domāju par jums, par mums visiem. Domāju: ko viņi mūs te tramda kā tādi traki suņi? Domāju: ja nu būtu kādi sveši ļaudis, krievi vai tatāri, tad varētu saprast, bet ir taču latvieši, mūsu pašu pagasta cilvēki! Un tik briesmīgi neganti! Tad arī man uznāca dusmas... Lai nu Dievs man piedod!

— Ko ta' jūs viņam izdarījāt?

— Grūdu, un viņš iekrita akacī... Nemaz vairs augšā neuznāca.

Abi vīri klusēdami saskatījās, tad Grants pagriezās pret Jūlīti:

— Ka ar mums nekas nav noticis, tas nu ir jūsu nopelns, Jūlīt!

— Kas nu par nopelnu, kas nu par nopelnu... Grēka darbs vien bija, bet es citādi nevarēju... Bet nu gan iesim uz alu, man atkal jāmanās atpakaļ. Ko zina, kas var notikt... Ak, jūs jau vēl nezināt: Kurmis ir noķerts, bet lāga Vecvagars atrasts noslīcis akā.

(Beigas nākamajā numurā)

Jāņu nakts saulē...

MĀRTIŅAM STROVALDAM 60 GADU ◎ ALBERTA EGLĪŠA APKĀRTRAKSTS VISIEM LATVIEŠU LAIKRAKSTIEM

Zviedrijas galvaspilsētā Stokholmā, tālu no Bārbeles pagasta Plēkāniem, trimdiniekam, māksliniekam un bohēmietim Mārtiņam Strovaldam 1. maijā piepildās godājamais 60 mūža gadu skaits. Notikums pelnījis jo vairāk ievērības tādēļ, ka sikstais zemgalietis no Lietuvas pierobežas svešuma gaitās, 11 mēnešus gadā smagi strādādams, iztiku pelna fabrikā, bet atvaļinājumā, nedēļu nogalēs un vasaras dienu agros ritos glezno savus mīļākos tematus: ūdeni, baznīcas, pilsētas un latviešu tautas nāvīgākos ienaidniekus — tādus, kādi tie jau 24 gadus ir okupētajā Latvijā. Pelēkus, brutālus un izteikti krieviskus. Katrā gleznā pārdzīvodams dabu, izmisumu un ticību nākotnei šķietami bezcerīgajā tagadnes labirintā, Strovalds apliecina kvēlu, jaunu un spožu mīlestību savai tautai, tēvzemei un nemieram.

Latvijas mākslas akadēmijā jubilārs Miesnieka un Liberta vadībā mācījās iedziļināties un izteikties mākslas burvībā kopā ar Miltu, Norīti, Padegu, Kalmi, Ratnieku, Vidiņu, Lauvu u.c. No šī laika garīgā guvuma viņš vēl tagad savos darbos ir godīgi skaidrs nacionālā pārdzīvojuma paudējs un nepamuslināms reāli romantiskā klasicisma tradiciju talantīgs kopējs. Viņa spilgtums brīžiem tomēr ir arī jūtīgi noskaņota, izteikti „strovaldiska" ievirze abstraktismā, kāpinot fābulu un krāsas līdz saules žilbumam, kā redzams darbos „Puķu pārdevēja", „Dakteris", bet jo sevišķi gleznā „Jāņu nakts saulē", kurā tēlojumā un izgaismojumā simbolizēta mūsu mitoloģijas teiksmainība naktī, kad ķermenis tvīkst, kaist asinis, skan debesis un neviens nevar gulēt.

Mirgojošs, zvīļojošs sievietes ķermenis 19. gadsimtā parupjo miestiņu - austrumprūšu Lovisu Korintu 44 gadu vecumā pēkšņi tā savilņoja, ka viņš, krāšņām plosīdamies kopā ar gleznas modeli, vienmēr aizklīda mīlestības ekstāzē, aizmirsa laiku, apkārtni un pasauli. Viņa 1896. gadā gleznotie sieviešu akti ir pārgājuši gadsimta mākslas meistardarbi. Strovalds savai radīšanas sajūsmai modeļa nemirstīgo nepieciešamību atklāja tikai tad, kad jau tuvojās 60 gadiem. Viņa aizrautīgā prieka gleznotie sieviešu akti, kūpošās zemes brūni zeltainas svētdienas gaismas apstarojumā kopš 1966. gada izceļ kailtēla viesuļa pirmatnību, izraisa skaistuma apbrīnošanu un rāda, ar kādu krāšņu ilūzionāru izdomu vīrietis ilgojas un sapņo par sievieti. Strovalda pliknī visādā ziņā jau tagad ir ievērojams un reizē brīnišķīgs pienesums visam mūsu gleznniecības kuplumam.

Vispār, mūsdienu modernisma laikā, kurā netrūkst ne klaunisma, ne bezkaunības pazemot cilvēka morālisko cieņu un iznīcināt skaistumu, mākslai žonglējot starp seksuālo un dažādo -ismu tukšumu (ar to, protams, izdabājot tikai laikmeta bļāvieniem, nevis patiesām kalpojot mākslai), Strovalds palicis uzticīgs dabīgajam pārdzīvojumam un tēlo prieku, sāpes, jauncelsmi vai vilšanos. Viņa speciālitāte ir gleznošana ar paletes nazi, kaut svešs nav arī linoleja griezums (1961. gadā iznāca mape „Pieminiet viņus") un akvarelis. Strovalda darbi vairumā nav atkārtojami, jo radīti, kad, kā saka, temats deg.

Varbūt tā ir īpatība, bet katrā ziņā raksturība: Strovalds bieži mīl apstrādāt tematus, kuriem citi latviešu gleznotāji trimdā, cik spēdami, cenšas iet ar līkumu garām. Viņš darbā, diskusijās un arī dzīvē, nezaudēdams agresivitāti, nenoguris tur tautisku svētturi rokās. Gadi, kuros Strovalds darināja dekorācijas lauku teātriem Stelpē, Vecmuižā, Bauskā, Bārbelē, Skaistkalnē un citur, kā arī pirmās izstādes tūlīt pēc kaŗa beigām Bambergā, Gēstachā un Libekā, tāpat kā trauksmainie gadi Reinzemē bijuši tikai svarīgas ceļa zīmes tālākajā tapšanā. Bet par meistaru viņš nobrieda un kļuva tikai pēc 1950. gada, nokļuvis pie tuviniekiem Zviedrijā. Tad Strovalda darbiem pamazām radās cienītāji kā labas mākslas alkstošajos latviešos, tā arī zviedros. Latviskais instinkts, raksturīgais krāšņu triepiens un pacelšanās par trimdas pagastiem nodrošināja pa-

Mārtiņš Strovalds

stāvēšanu sabiedrībā. Līdz šāgada sākumam jau ap 200 Strovalda gleznu atrodas privātās kollekcijās ne vien Zviedrijā, bet arī Rietumvācijā, Anglijā, Somijā, Kanadā, ASV un Austrālijā, neaudzas pat Latvijā. Jau tagad par bibliografisku retumu (iznāca 99 numurētos eksemplāros) kļuvis Strovalda linoleja griezumu kopojums mapē „Pieminiet viņus", veltīta latviešu internētajiem leģionāriem, kuŗus Zviedrija 1946. gadā izdeva Pad. savienībai. Divi jauni cikli, kuŗi raksturo Strovalda vitālitāti, pašreiz pēc intensīva darba gadiem tuvojas nobeigumam — „25 gadi svešumā" un „Zobens un saule".

Gleznotāja varēšanu bagātīgi apliecina arī daudzās atsevišķās gleznas, kuŗu vidū sevišķi izceļas darbi „Uz Vorkutu", „Miruša pasaules sirdsapziņa Apvienotajās nācijās", „Sarkanarmietis-izvarotājs", „Degošā Sv. Pētera baznīca Rīgā" (Stokholmas biskapa īpašumā), „Tā Maskavā dzimst latviešu tautas iznīcināšana", „Stokholmas puķu tirgus", „Osta Liepājā", „Baltijas jūra" un citas.

Pabeidzot mākslinieka suminājumu 60. šūpļa svētkos, lai citēti viņa paša vārdi: „Visu mākslinieku pirmspēks vienmēr slēpjas Dievā un tēvzemes nemirstīgumā, kas uztur dzīvību visas tautas, tautu centību. Trīsdesmit gadus trimdā ir nepielāgoties gaņiem mamoņas, ielas balsīm un straumes plūdumam, bet, riskējot pastāvīgi atrasties priekšpulka pozīcijās un drāmatiskos apstākļos, kalpot nacionālai lietai. [illegible] mēr nakts vērsīsies dienā, paliekot spilgtiem draugu un ienaidnieku acīs un nepārtraukti atgādinot, ka dzīvojam un neesam draugi nežēlīgajam Kremļa imperiālismam Daugavas krastos, tāpat drošsirdīgi apliecinot, ka neesam ne apmulsināmi, ne pielabināmi."

Mārtiņš Strovalds, kuŗa dzīves stils ir viesošanās vēsturē un arī bez dzīvošanas Rīgā fantastiski atgādina burvu laivu, licis radiem, draugiem un cienītājiem saprast, ka arī pēc šīs jubilejas savā radīšanā vēl ilgi nekļūs vecs, paliks aktīvs un savos mākslas darbos jauns. Lai tā arī būtu!

Piezīmējams, ka sakarā ar mākslinieka 60 dzīves gadiem DV nodaļas Eskilstunā, Gēteborgā un Stokholmā rīko viņa darbu izstādes.

Alberts Eglītis

KULTŪRAS CHRONIKA

Andreja Pumpura epu „Lāčplēsis" igauņu tulkojumā paredzējis izdot apgāds Eesti Raamat okupētajā Tallinā. Grāmata iznāks šovasar.

Salas apgāds Sidnejā nule izdevis Jāņa Sarmas jaunāko grāmatu „Svešos dārzos". Šai grāmatā rakstnieks sakopojis savu iemīļotāko dzejnieku 66 dzejoļu tulkojumus, to vidū arī Viļona, Gētes, Šekspīra un Rilkes darbus. Grāmatu, kuras titullapā S. Kalniņa litogrāfija, iznākusi tikai 85 eksemplāros un brīvā tirgū nebūs dabūjama. Retumu mīļotāji to var pieprasīt pašam autoram Austrālijā.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Sporta Apskats" Nr. 209/359, mēnešraksts latviešu sportistiem svešumā, marta/aprīļa burtnīca, Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē izdevums, redaktors G. Gubiņš, 16 lpp.

„Mazputniņš" Nr. 124, mēnešraksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, aprīļa burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Dr. L. Streips, 38 lpp.

„Ceļa Biedrs" Nr. 4 (124), mēnešraksts kristīgai dzīvei, aprīļa burtnīca, Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā izdevums, red. J. Straubnieks, 16. lp.

„Treji Vārti" Nr. 13; žurnāls literatūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei; janvāra/februāra burtnīca, redaktors A. Birnbaums, 64 lpp.

„Latvian Information Bulletin" Nr. 1/69, Latvijas sūtniecības Vašingtonā izdevums, 12 lpp.

„Daugavas Vanagu Mēnešraksts" Nr. 2 (124), DV centrālās valdes izdevums Latvijas brīvībai un labākai nākotnei, marta/aprīļa burtnīca, atb. redaktors V. Hazners, 80 lpp.

„Dzelzceļnieks Trimdā" Nr. 16, Latvijas dzelzceļnieku centra izdevums, redakcijas kollēģijā E. Dravnieks, J. Stekle un J. Bērziņš, 28 lpp.

Eduards Freimanis

TICĪBA

Mūži deg, mūži deg
tēvzemes krastos.
Degam mēs visi ar tevi,
tēvzeme — Dieviņa laistā.

Uzkāpju saulainā kalnā:
skan visi Līgas līči.
Sasaucas lauki ar sirdīm —
dzīva vēl dainotā tauta.

Gunārs Irbe

„Man pasaule diezgan vienaldzīga..."

BENITAS VEISBERGAS ROMĀNS „ES, TAVS MAIGAIS JĒRS", IZDEVIS APGĀDS TILTS 1968. GADĀ

Mūsu joprojām diezgan paplānajā „pagrieziena literātūrā" — kas citur pasaulē, un ne tikai Rietumos vien, ir visai parasta šodienas literātūra — Benitas Veisbergas romāns „Es, tavs maigais jērs" ir ārkārtīgi spēcīgs, ļoti pārliecinošs un arī ļoti gatavs devums, lai būtu — debijas grāmata. Bet apstāklis, ka šī ir tikai debijas grāmata, viegli noved arī pie jautājuma: ko tālāk? Uz to autorei būs jāatbild. Un jācer, ka viņa atbildēs visā drīzumā, jo Benita Veisberga latviešu literātūrā vajadzīga.

Vai Veisbergas darbs ieskaitāms „jaunā romāna" vai „antiromāna klasē, būtiski nav svarīgi. Nozīmīgi — mūsu perspektīvā — ir tomēr tas, ka autore nāk ar tiktāl izslīpētu, lai neteiktu — nopulētu darbu, ka tam grūti atrast negatavu plankumu vietas, un tas ir (domas var dalīties) pats labākais, kas šajā ievirzē rakstīto darbu sarakstā atrodams latviešu valodā: autore ir strādājusi, un viņas darbs ir rezultējies literārā sniegumā, kuŗa pat superlātīvi vairs nav cienīgi. Tas gluži vienkārši ir veiksmīgs, gatavs literārās mākslas darbs. Tas prasa pēc — vēl.

Romānu „Es, tavs maigais jērs" var raksturot kā 175 lappušu gaŗu monologu, kas koncentrējas ap vienu vien tematu: romāna „es", sievišķīga „es" nesamierinātību ar dzīvē piešķirto lomu un gatavošanos, gluži patalogisku, gaŗi izstieptu gatavošanos uz atsacīšanos no šīs lomas, aizejot nebūtībā. „Loma", kuŗu šis „es" sev izvēlējies, ir neskaidra, bet to var raksturot, cita vidū, ar romāna 139. lappusē atrodamo „man pasaule diezgan vienaldzīga..." Veisbergas varonei pasaule ir vienaldzīga, un viņa savā monologā vairākkārt šausta cilvēkus, kuŗiem pasaule un tās reakcijas nav vienaldzīgas, kuŗi pēc tām tieši tiecas. Visu to „maigais jērs" noraida, pieprasīdams sev — un, bez šaubām, tikai sev — neierobežotu maigumu, kuŗa centrs ir viņa pati — līdz galam un malām, bez atlikuma.

Tik katēgoriska maiguma prasība nav īstenojama, un īstenojumu vēl jo īpaši traucē apstāklis, ka šī fantastiskā egocentrisma iemiesojums „prasa" sev arī vēl „kvalificētu maigumu": pati, acīm redzot, rakstniece, — viņa tiecas pēc tādiem „maiguma avotiem", kuŗiem ir arī vēl citas kvalifikācijas, bet viņa nemeklē kompromisu ar šo kvalifikāciju prasībām, prasa to visu pārvērstu par uz „maigu jēru" koncentrētu, nepārtrauktu maiguma strāvojumu.

Veisbergas romāns ir gluži fantastisks egocentrisma demonstrējums literārā formā, un to autore izveidojusi savā darbā tik mērķtiecīgi, saliedēti un konsekventi, ka romāna literārpsīchologiskais caursites spēks ir ārkārtīgi spēcīgs, turpat vai nepanesams.

Viņa, Veisberga — nezinu, gribēti vai negribēti — panākusi kaut kādu antipatiju izraisītāju koncentrātu, un nav tālu līdz tam, ka šīs antipatijas, kuŗas sākotnēji rodas pret egocentrisko romāna „es", sāk vērsties pret autori pašu. Bet to nedrīkst pieļaut, šai galējībā nedrīkst iekrist! Romānu lasot, un to der lasīt vienā paņēmienā, jādistancējas no autores iesaistīšanas, identificēšanas ar romāna „es", jo tad kļūdīšanās grāmatas izvērtējumā ir neizbēgama.

Šis galējais individuālisms, kuŗu Veisberga mums savā grāmatā sniedz, ir tik nospiedošs un skaudrs, ka, meklējot kādu „anti", romāns būtu dēvējams par izteiktu, pasvītrotu „antisociālu" darbu: tajā neieskanas ne mazākās pazīmes, ka „es" spētu dalīties ar citiem, redzēt gaišumu vai krāsu bagātību arī citos cilvēkos. Jo ietekmīgāk Veisberga šo galējo individuālisma pakāpi panāk ar to, ka viņa savam romāna „es" nepiešķiŗ nekādu nihilistisku vai „no augšas skatījuma" puanti, egocentrisms Veisbergas romānā plūst un tek kā dabīga, neatvairāma straume, kas „mierīgu sirdi" un pavisam „vēsi" atbīda sānis katru sociālo attieksmju izmēšanos, katru vides vai laikmeta vaibstu — kā nozīmīgu cilvēka „es" šodienā. Nē, tādas vides, tāda laikmeta un tā problēmu romāna „es" nav, ir tikai „maigā vēlme" būt līdz galam maigam pasaules centram.

Veisbergai ir brīnumdaiļš, tīrs, noskaņojumu raditājs stils, valoda, kas tek un vijas, mazliet nervozi vietumis saraustoties, lappusi aiz lappuses. Šis vienmērīgais, brīžiem it kā monotonais plūdums vēl vairāk kāpina iecerēto (?) caursites spēku, ar kādu autore ietriecas literātūrā.

Bet tad nu nonākam arī pie pāris „bet" visā šajā lieliskā darba izvērtējumā. Viens no tiem ir tas, ka tik labi noveidotā, tik izsvērtā darbā vairāk nekā ekspresionistiskos izmēģinājumu romānos acīs duŗas mūsu „iebojātās valodas" grumbuļi. Tiesa, Latvijā ļaudis dzīvoja tik ciešā saskarē „ar dabu" — vai nu izbrauca uz vasarnīcām Rīgas Jūrmalā, vai arī uz savām vai radu lauku mājām par vasarniekiem — un tādēļ mūsu pirmskaŗa latviešu valodā nav atbilstoša termina tām būdiņām un vasarnīcinām, kuŗās dažas vasaras atvaļinājuma nedēļas pavada amerikāņi, kanadieši, zviedri. Un tomēr — „kabīne" ir anglosaksisms, un tas recensentam Zviedrijā ir tikpat lielā mērā svešķermenis latviešu valodā kā tad, ja viņš pats „prezentētu" literātūru lasīšanai anglosakšu zemju tautiešiem ar zviedru „stūgas" vārdu „kabīnes" vietā. Veisbergai pasprūk arī „mans" vietniekvārda „savs" vietā, un kas īsti domāts ar „man jāuzraksta mani punkti" (5. lpp.), to Dievs vai kāds amerikānizējies latvietis vien zina. Nu, ir jau redzētas briesmīgākas lietas, bet tieši taisnām īlinījām veidotajā Veisbergas romāna stilā šie grubuļi ļoti duŗas acīs.

Par otru „bet" var sākt runāt, ja šim un līdzīgiem darbiem pietuvojas no literātūras „patērētāja" viedokļa.

Viens ir skaidrs — būs daudz to, kas Veisbergas romāna „lielumu" neizpratīs. Un tas neaizved mūs projām no pašu ikdienas viensliežainības, no pašu individuālās šaurības, monotonitātes un egocentrisma. Īsi sakot: Veisbergas romāns neatsvaidzina, neatslābina, bet satriec, nospiež, piežņaudz pie zemes. Tas neaizved mūs līdz nekādā fantazijas lidojumā, nekompensē, tas gluži vienkārši ietriec mūs vēl dziļāk mūsu egoistiskajā ikdienā, spiež to saskatīt vēl spilgtāk, nē, — ne spilgtāk, bet vēl pelēcīgāk, tiešāk, atkailinātāk. Tas mums nedod to nepieciešamo sociālo aizmiršanās un aizraušanās virāku, kas aizved no ikdienas, aizstāj ceļojumus uz mēnesi ar fantazijas ceļojumiem, bet aizstāj. Psīchohigiēniski.

Veisbergas romāns ir kā nāves zāles, kas vainas padziļina ārstēšanas vietā.

Nu nē — literātūrai nav jābūt terapijas līdzeklim. Tad var lasīt kriminālstāstus, tie palīdz! Bet ir vērtīgi arī pateikt lasītājam, kas viņu sagaida. Taču literātūra, ja tā grib būt cilvēciski liela un pašvērtība, ne instruments, nevar izvēlēties starp šādām terapijas un antiterapijas alternatīvām. Tai jāizaug no autora radošā „es", pārvēršoties par literāro „es", kuŗa iedarbi nav iespējams paredzēt, ja ir runa par atsevišķiem lasītājiem un to nerviem. Benitas Veisbergas „Es, tavs maigais jērs" ir lieliski noveidots ziņojums no nežēlīgo egocentrismu daudzkrāsainās pasaules. Kā tāds tas jāpieņem, gaidot uz autores radošā darba „turpmāk vēl".

PANDORA

ARTURS VOITKUS

ROMĀNS II DAĻA

(97. turpinājums)

Vēl pēc stundas un diviem rentgena uzņēmumiem viņš zināja, ka tikko pārcietis plaušu karsoni un ka skartas abas plaušas — un ka viņam nekavējoties jādodas uz tuberkulozes sanatoriju.

Vakarā viņš Ilgai pateica nepatīkamo ziņu.

— Mums kāzas pūs jāatliek. Es ar veselību pavisam peikts.

Ilga, diagnozi izdzirdusi, sašuta:

— Nu tu būsi mani arī aplaidis!

Gustafsons viņu mierināja:

— Don't worry. Neesam ne pučojušies, nekā. Tie paciļi nemaz tik priesmīgi nav.

Kad Gustafsons aizbrauca, Ilga atsauca attiecīgas iestādes darbiniekus un dzīvokli lika izgāzēt. Pēc tam māja vēl nedēļām smirdēja, bet Ilga vismaz bija droša, ka visi baciļi nonāvēti. Bruni satikusi, viņa tam pārmeta:

— Kā tev nebija kauna man uzlaist virsū slimu cilvēku! Kļuvu gandrīz uz mūžu nelaimīga.

— Kad es jūs iepazīstināju, Evalds bija veselāks par veselu. Bet pie tevis jau stiprākais vīrs sabrūk pāris mēnešos.

— Kaunies! Zoboties par nelaimīgu sievieti! Lai viņš kāds, es viņu biju iemīļojusi.

— Kas tev neļauj viņu precēt? Pēc pusgada viņš būs no sanatorijas laukā!

— Tu esi traks!

— Vai tu viņu esi apciemojusi?

— Lai pati saslimtu?!

Brunis vairāk nerunāja. Viņi bija satikušies lielā preču nama ielas stāvā, un Brunis, īsi atvadījies, izgāja no veikala.

IX

Māris pietrūkās kājās; pudeles gals tam vēl vienmēr bija rokā. Kārlis abām plaukstām bija aizsedzis seju un lēni griezās pats ap savu asi. Pa pirkstu starpām sūcās asinis.

Vienā mirklī Mārī dusmas bija izgaisušas. Viņš nosvieda stikla lūzni zemē.

— Kārli . . . Vai . . . vai tiešām acī? Parādi!

— Ej ellē!

Kārļa balsī nebija ne dusmu, ne sāpju — tur bija bailes. Tā bija nedzirdēta skaņa, un tā Māri satrauca vēl vairāk.

— Brālīt . . . pag', es tūlīt . . . nāc, atliecies uz dīvāna . . . es tūlīt pasaukšu ārstu . . . Jeb labāk — nāc, es piezvanīšu pēc takša un aizbrauksim uz slimnīcu. Jā?

— Es teicu, ej ellē! Nu es tev brālītis . . .

Māris bija satvēris Kārli aiz elkoņa un bīdīja uz kāpņu pusi. Kārlis neatlaidās.

— Kā tad! Prom gribi dabūt, lai viss paliek pašam. Nones kādu spoguli!

Tas Mārī pamodināja aizdomas no jauna.

— Nāc līdz, iesim abi. Es tev palīdzēšu.

Kārlis uzmanīgi atlaida roku no labās acs un pablisināja plakstu. Šo aci stikls nelikās skāris — tā redzēja. Kārlis apsēdās krēslā, visu laiku turēdams roku pie kreisās acs.

— Saliek visu koferī, — viņš pamāja uz naudas kaudzes pusi. — Un saskaita. Uz slimnīcu jāiet, un tu man staigās līdz. Bet tā te visu arī nevar atstāt.

— Tu man neuzticies?

— Tu domā, es ir ķerts? Manam, mēbī, jāpaliek hospitālī, un tu tad nāks un visu piesitīs.

Māris īgni paskatījās brālī.

— Tu jau pats pirmīt gribēji visu piesist.

Viņš tomēr izpildīja Kārļa vēlēšanos un sāka naudu pārskaitīt un likt atsevišķos sainīšos uz galda. Palaikam viņš paškielēja Kārlī. Tas sēdēja sāpēs saviebtu seju, bet uzmanīgi sekoja katrai brāļa kustībai.

⁂

Nākošie gadi Ilgas dzīvē cits no cita neatšķīrās. Viņa turpināja strādāt Birka veikalā, bet pamazām tā sanīdās ar darba biedriem, ka kādā dienā viņu ieaicināja priekšnieka kabinetā un paziņoja, ka to pārceļ uz citu nodaļu. Tur viņai bija jāpārzina adresografs, jāadresē un jāizsūta firmas reklāma vēstules. Darbs nebija grūts, bet telpā, kuŗā Ilgai turpmāk bija jāuzturas, citu darbinieku nebija. Pirmajā brīdī viņa gribēja atteikties, bet laikā iedomāja, ka tās vecumā citur darbu dabūt nevarēs. Ilga apspieda rūgtumu un, ne vārda neteikusi, pārvietojās jaunajā telpā. Ap viņu bija reklāmu, aploksņu, dažādu papīru kaudzes un adresografa mašīna ar adrešu kastēm. Blakus istabā atradās pavairojamās mašīnas, kuŗas apkalpoja vecais Krons. Ar Kronu Ilga bija naidā jau kopš seniem laikiem, īstenībā kopš tās dienas, kad Krons bija atteicies pavairot kādu latviešu biedrības ielūguma rakstu. Toreiz viņa tikko bija precējusies ar Griezi un droši apsolījusi, ka Krons rakstu pavairos. Bet Krons teica: „Divi simtus? To tā nevar. Tik daudz — tad vajaga priekšniecības atļaujas." Priekšniecības atļauju Ilga meklēt negribēja, un viņai jaunā vīra priekšā bija jāatzīstas, ka velti izlielījusies. Kopš tās reizes viņa ar Kronu labprāt nerunāja. Tagad nu viņi bija tuvākie darba biedri.

Bet Krons pagātni likās aizmirsis.

— Labi, labi, — viņš teica. — Tā, kas pirms jums te strādāja, vienmēr teica: par šo mierīgākas vietas vairs nav. Par kļūdām te nevienu nekaŗ. Tikpat šīs vēstules papīrkurvjos vien aiziet. Tāpat katalogi. Kāda nelaime, ja kāds dabū divus, bet cits nevienu?

Ilgai Krona nostāja nepatika.

— Nemēģiniet man iestāstīt, ka šis darbs mazsvarīgs. Reklāma ir katras firmas eksistences pamats. Par velti viņi mani šurp nepārcēla. Esmu piedzīvojusi darbiniece; viņi gan zināja, ko dara.

— That's what you think, — Krons aizsmēķēja pīpi, pāris dūmu izpūta, bet tad atkal ļāva tai izdzist. Viņš nebija smēķētājs, lai gan no pīpes nešķīrās. Tā viņam vienmēr bija mutē, lai rokām būtu ko darboties.

Ilga noskaitās.

(Turpinājums sekos)

Atbalstīs pretkomūnistisku izstādi

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Pazīstamā pretkomūnistiskā organizācija Ed. Burke Society iecerējusi rudenī rīkot plašāku pretkomūnistisku izstādi Kanadas nacionālās izstādes ietvaros Toronto, — informēja šīs organizācijas pārstāvis, kas 20. aprīlī bija ieradies Kanadas DV zemes valdes sēdē. Nacionālās izstādes laikā iecerēts organizēt arī Baltiešu dienas, kuŗas gan prasīs pašu baltiešu enerģisku darbu, nopietnu sagatavošanos un piedalīšanos. Abas šīs ieceres apspriežot, zemes valde vienojās tās principā atbalstīt kā materiāli, tā morāli.

Kanadas ministru prezidenta Trudo uzdevumā sekretāre O. Maksvella piesūtījusi rakstu, apstiprinot Kanadas DV nodaļu delegātu sapulcē pieņemtā iesnieguma saņemšanu sarkanās Ķīnas oficiālās atzīšanas jautājumā, kas bija apvienots ar ieteikumu turpināt Kanadas piedalīšanos NATO spēku ietvaros Eiropas aizsardzībā. Sirsnīga pateicības vēstule saņemta no Manitobas premjēra Voltera Veira, kuŗam zemes valde bija nosūtījusi atzinības un pateicības rakstu par Latviešu nedēļas izsludināšanu provincē. Savā atbildes vēstulē premjērs citu vidū rakstījis: „Ir patīkami zināt un konstatēt, ka latvieši apņēmīgi turpina cīņu par brīvības atgūšanu Latvijas iedzīvotājiem. Tāpat ir patīkami, ka tik daudzi latvieši izvēlējušies Kanadu par savu mājvietu, dodot vērtīgu atbalstu Kanadas brīvības nodrošināšanai un kultūras dzīves sekmēšanai." So pateicības vēstuli Manitobas provinces premjērs Volters Veirs parakstījis personīgi, tā apliecinot savu cieņu latviešu lojālitātei un brīvības centieniem.

Zemes valdes pr-dis E. Krūka sniedza plašāku ziņojumu par ASV DV delegātu sapulci Kalamazū, par kuŗu mūsu laikrakstā jau sniegta vispusīga informācija.

Sēdes lielāko daļu aizņēma pārrunas par Kanadas DV nodaļu delegātu sapulces lēmumu un ierosinājumu izdzīvināšanu. Bez iebildumiem pieņēma aprūpes daļas un informācijas daļas izstrādāto tekstu 14. jūnija ziedojumu vākšanas aicinājumam, kuŗu izsūtīs tuvākā laikā. Aicinājumā sniegta informācija par iepriekšējā akcijā savākto līdzekļu izlietošanu, ievērojot ziedotāju novēlējumus. Šāgada līdzekļu vākšana notiks latviešu kaŗavīru gadā un domāta galvenokārt pretkomūnistiskā darba vajadzībām.

Pārrunājot delegātu sapulces ieteikto bēŗu fonda noteikumu grozīšanu, valde uzdeva sekretāram T. Zandersonam ievākt iespējami plašu informāciju par līdzīga veida pasākumiem pie citām latviešu organizācijām un draudzēm Kanadā un arī ASV. Kasierim R. Britālam savukārt uzdeva ievākt ziņas par nodaļu līdzšinējiem izdevumiem delegātu sapulces dalībnieku ceļa izdevumu segšanai, lai varētu tos proporcionāli sadalīt pa nodaļām, tā atvieglinot tālāko nodaļu delegātu tiešu piedalīšanos turpmākajās sapulcēs. Kanadas DV sekmīgākās nodaļas izraudzīšanas noteikumu pārstrādāšanu uzdeva līdzšinējai vērtēšanas komisijai A. Kvēpam, M. Jonānei un J. Kleķerim. Stipendiju fondam jau iesūtīti vairāki pieprasījumi, bet paredzams, ka tādus vēl saņems arī no citām vietām, tādēļ tos izskatīs kādā no nākošajām sēdēm. Delegātu sapulces lēmumu par bezmaksas ieeju visos DV sarīkojumos invalidiem T. Zandersons ierosināja papildināt, ka brīva ieeja arī vecajiem strēlniekiem. Par to sazināsies ar nodaļu valdēm un piekrišanas gadījumā šo papildinājumu uzskatīs par pieņemtu.

Gadskārtējo DV jaunatnes un sporta svētku Sidrabenē rīcības komitejas izstrādāto programmu valde pieņēma bez iebildumiem, par kuŗu arī mūsu laikrakstā jau ziņots. Gadskārtējās Kanadas DV meistarsacīkstes šaušanā un sacensība ar ASV DV komandu šogad notiks 27. septembrī Londonā vietējās nodaļas izkārtojumā. Tai pašā laikā bija paredzēta arī Kanadas un ASV DV zemes valžu kopsēde. Apsveŗot iespēju, ka daudzi ASV viesi vēlēsies piedalīties arī nedēļu vēlāk Hamiltonā notiekošajās Kanadas DV dienās, valde vienojās kopsēdi pārcelt uz tuvieni 4. un 5. oktobrī.

Aprūpes daļas vadītāja A. Kvēpa ierosinājumā valde piešķīra līdzekļus divu palīdzības saiņu nosūtīšanai uz okupēto Latviju. DV Toronto nodaļas paplašināšanai piešķīra 15 dol. Zemes valdes atzinības rakstu piešķīra Edmontonas nodaļas vanadzei Matildei Vaivadei.

Informatīvu ziņojumu par iecerēm DV organizācijas 25 gadu darbības atzīmēšanas svētkiem 1971. gadā Toronto sniedza E. Krūka. Telpas visiem sarīkojumiem un dalībnieku apmetināšanai jau rezervētas Royal York viesnīcā, bet līdz šim nav veicies ar tiešās rīcības komitejas sastādīšanu, tādēļ 4. maijā plkst. 10.30 rītā DV namā paredzēta īpaša sanāksme aktīvākajiem DV darbiniekiem šī jautājuma izkārtošanai. Organizācijas 24 gadu darbības atzīmēšanu paredzēts organizēt kā globālas DV dienas, izvēršot tās par kultūras un jaunrades svētkiem. Visam līdz šim veiktajam zemes valde piekrita.

Zviedrijas DV zemes valdes sūtījis tās pr-dis K. Lobe, norādot, ka Kanadas atbalsts izplatot Zviedrijā izdoto grāmatu par plkv. V. Janumu un Latviešu nacionālā fonda loterijas biļetes, devis Zviedrijas DV valdei 1200 kronu, kas ir ievērojams sniegums. Pateicības vēstule saņemta arī no komponista J. Norvilja par viņa Latvijā komponētās dziesmas „Kur kviešu druvas līgo" atzinīgu novērtēšanu un piesūtīto honorāru. Šī dziesma līdz šim nekur vēl nav atskaņota, un komponists izšķīries to nodot DV organizācijai. Kanadas DV nodaļu delegātu sapulces atklāšanas aktā šo dziesmu dziedāja DV vīru koris, un paredzams, ka to ieskaņos arī kādā no latviešu kaŗavīru dziesmu platēm.

Nākošo zemes valdes sēdi vienojās sasaukt 31. maijā Kičenerā, kur notiks vietējās DV nodaļas vanadžu rīkotā „Ceriņu balle".

Sēdē piedalījās priekšsēdis E. Krūka, viņa vietnieks J. Gailītis, sekretārs E. Jaunzars un T. Zandersons, kasieris R. Britāls, aprūpes daļas vadītāja A. Kvēps un ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš, bet no revīzijas komisijas priekšsēdis V. Veidemanis un V. Brasliņš.

R. N.

Rutu Brenci un Juri Morusu Sv. Jāņa baznīcā Toronto salaulājis archibīskaps A. Lūsis. Par savu turpmāko dzīvesvietu jaunlaulātie izvēlējušies Lansingu, ASV, bet kāzu ceļojumā devās uz Tobago un Trinidadas salām.

Foto: J. Ligers

Kanadas latviešu gaidu jendas jaunā vadība: priekšā no kreisās — kasiere A. Siliņa, jendas priekšniece G. Upīte un gaidu nozares vadītāja I. Kalniņa; aizmugurē — guntiņu nozares vadītāja N. Pulciņa, mantzine A. Treimane un lielgaidu nozares vadītāja I. Baumane; iztrūkst sekretāre T. Gailīte. Foto:: M. Budrēvica

Draudzībā un vienprātībā

Kanadas latviešu gaidu vadītājas un vadītāju vietnieces 22. aprīlī pulcējās Hamiltonā, lai pārrunātu aktuālos darba jautājumus un dažādus ierosinājumus — gaidu un skautu šāgada lielo nometni, vadītāju sagatavošanas kursus, īpašo gaidu dienu Kanadas latviešu dziesmu svētku laikā 1970. gadā, vadītāju nometni u.c.

Latviešu gaidu priekšniece Morella Vilka uzrunā pateicās līdzšinējai Kanadas latviešu gaidu jendas priekšniecei Austrai Martinsonei par 14 gados veikto lielo darbu gaidu kustībā. Jendas gaidu saime A. Martinsonei piemiņai dāvināja tautisku galda segu. Piezīmējams, ka nesenajās rakstveida jendas priekšnieces vēlēšanās A. Martinsone uz savu 14 gadu veikto amatu vairs nekandidēja. Vēlēšanās piedaloties 18 (no kopskaitā 21) Kanadas latviešu gaidu vadītājām, par jauno jendas priekšnieci uz diviem gadiem ievēlēja Gundegu Upīti no Hamiltonas ar 16 balsīm, 2 atturoties. Vēlēšanu komisijā darbojās pr-sēde I. Luksa, sekretāre J. Vāgnere un M. Budrēvica.

Kanadas latviešu gaidu jendas vadības birojs nākošajiem diviem darbības gadiem konstruējās šādi: sekretāre Tamāra Gailīte, kasiere Alma Siliņa, mantzine Austra Treimane, guntiņu nozares vecākā Nora Pulciņa, gaidu nozares vecākā Inta Kalniņa un lielgaidu nozares vecākā Inga Baumane.

Šāgada lielā nometne notiks laikā no 28. jūnija līdz 6. jūlijam pie Uksbridžas, un gaidu nometnes vadībā darbosies priekšniece G. Upīte, viņas aizstājēja N. Pulciņa, komandante A. Treimane, saimniece S. Ozola, saimnieces palīdze A. Siliņa, nometnes pasta priekšniece I. Majoriņa un sanitāre E. Dābola.

Gd.

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Hamiltonas latviešu biedrības dāmu komiteja 19. aprīlī bija rīkojusi Dr. P. Vasariņa referātu par tematu „Dzejas nakts — dzejas rīts?", kuŗā runātājs pakavējās pie okupētās Latvijas dzejnieku darbiem. Ar deklamācijām piedalījās Skaidrīte Darkēvica un Inta Vasariņa. Pēc referāta rīkotājas viesus pacienāja ar kafiju un maizītēm.

OŠAVA

● DV Ošavas nodaļas vanadžu kopa 20. aprīlī bija rīkojusi dāmu pēcpusdienu I. Birenes mājā, kur pulcējās 12 dalībnieču. Marta Ādama no Toronto runāja par tematu „Veselība un skaistuma kopšana", iepazīstinot klausītājas ar dabīgo un ķīmisko kosmētikas līdzekļu lietošanu. Referāta nobeigumā M. Ādama demonstrēja arī dažādus preparātus, norādot uz to pareizo lietošanu.

● Vietējās vanadžu kopas organizētais Ģimenes dienas sarīkojums notiks 4. maijā plkst. 4 pēcpusdienā Poļu zālē (219 Olive Ave.). Rakstniece Tonija Krūka lasīs referātu „Ģimene svešos ļaudīs", bet DV teātŗa Kanadā dalībniece Anete Bencone deklamēs dzejoļus. Piedalīsies arī vietējie „jaunie talanti". Nobeigumā kafijas galds.

OTAVA

● Tradicionālā baltiešu pavasaŗa balle notiks 10. maijā plkst. 8 vakarā jaunajās Otavas Civic Centre telpās (Assembly Hall) Lansdauna parkā. Šogad sarīkojuma galvenie organizētāji ir lietuvieši, piedaloties igauņiem un latviešiem.

● Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres svinību rīcības komiteja par atlikušajiem līdzekļiem iegādājās grāmatas par Latviju angļu valodā, kuŗas, papildinot agrākos dāvinājumus, nodeva Karltona universitātes bibiliotēkai. Sakarā ar to universitāte piedāvāja savas vitrīnas latviešu grāmatu izstādei. Šo skati, kuŗā bija parādīti latviešu grāmatu labākie paraugi, tautas tērps un dažu gleznu reprodukcijas, atklāja 9. aprīlī un tā ilga veselu mēnesi. Grāmatu par Latviju nozīmība šīs universitātes bibliotēkā jo sevišķi liela tādēļ, ka pie universitātes darbojas īpašs starptautisko attieksmju institūts, bez tam še katru gadu studē lielāks skaits Afrikas un Āzijas valstu atbildīgo ierēdņu.

A. S.

VINDZORA

● Vindzoras latviešu biedrības gada sapulcē 20. aprīlī, kuŗu vadīja V. Bernāns, bet protokolēja K. Skuja, valdes pr-dis K. Znotiņš ziņojumā par aizvadītā gada darbību norādīja, ka Ģimenes dienas un 15 gadu darbības atceres sarīkojumi gan bijuši labi apmeklēti, bet sabiedriskā rosība plašāk grūti izvēršama mazā latviešu skaita dēļ, tādēļ biedrības pamatmērķis ir atbalstīt centrālās organizācijas LNAK darbu. Revīzijas komisijas pr-dis E. Ezers valdes darbību atzina par sekmīgu. Valdē uz nākošajiem 2 gadiem ievēlēja visus līdzšinējos: pr-di K. Znotiņu, viņa vietnieku V. Bernānu, kasieri V. Kalvu, biedrzini E. Arnovicu un sekretāru E. Skuju. Arī revīzijas komisija (E. Ezers, A. Bernāns un V. Zābaks) palika līdzšinējā sastāvā. Par dāmu komitejas pr-ces A. Grizānes palīdzi ievēlēja M. Kernermani. Šoreiz sapulcē bija vairāk dalībnieku nekā iepriekšējos gados, tādēļ pirms sapulces tai pašā lietuviešu baznīcā notika Vindzoras un Detroitas latviešu katoļu dievkalpojums, kuŗu vadīja prāv. S. Mozga no Londonas.

E. S.

VINIPEGA

● Mātes dienas sarīkojumu, apvienotu ar Kurzemes cietokšņa kapitulācijas atceri, DV Manitobas nodaļa rīko 10. maijā.

J. Z.

● St. Džordža pamatskolas 5. klases audzinātāja B. Hiltona, izlasījusi laikrakstā ziņu par Latviešu nedēļas izziņošanu pilsētā, bija aicinājusi savu audzēkni Ilzi Štauveri izkārtot latviešu dienu arī klasē. Meitene aicinājumu ar prieku pieņēma un, pieaicinot dažas jaunietes palīgā, iekārtoja mazu skati ar latviskiem priekšmetiem, rotas lietām, rokdarbiem un grāmatām, sagādājot arī latviskus cepumus skolasbiedru un skolotāju nogaršošanai. Bija arī tautas tērpu demonstrējumi. Ilze Štauvere raksturoja arī Latvijas politisko stāvokli, pakavējās pie Latvijas ģeografiskā novietojuma un pastāstīja, kādēļ viņas vecāki tagad dzīvo Kanadā. Sarīkojums guva tādu atsaucību, ka skola Ilzi Štauveri aicināja šo „latviešu dienu" atkārtot maija sākumā vecāku gada sapulcē.

Aicinājums

Līdzīgi iepriekšējiem gadiem arī šopavasar LNAK vāc līdzekļus Ziemeļamerikas latviešu kultūras fondam, Latvijas brīvības darbam, skolām, jaunatnes centienu atbalstīšanai un Kanadas latviešu centrālās pārstāvības LNAK darba turpināšanai.

Līdzekļu vākšanas akcijas visu laiku bijušas absolūti nepieciešamas, lai minētās vajadzības kaut cik varētu apmierināt. Ir absolūti nepieciešama arī šī akcija, jo visas pieminētās vajadzības vēl joprojām pastāv. Tās nepārprotami ierindojamas mūsu nacionālā un kopības darba pirmajos pienākumos.

LNAK Kanadas latviešiem izsūtījusi pāri par 5000 individuālu aicinājumu. Ziedojumi ienāk, bet gausi, kas apgrūtina un kavē iecerēto vai ievadīto pasākumu tālāku veidošanu.

Līdzekļu vākšanas laiks vēl turpinās. Visi, kas saņēmuši aicinājumus, lūgti atbildēt. Arī tie, kas aicinājumus nebūtu saņēmuši, lūgti neliegt savu ārtavu, to nosūtot LNAK. Tāpat organizācijas un draudzes laipni aicinātas neliegt savu atbalstu minētajiem kopīgajiem pasākumiem.

Tautieši, esiet atsaucīgi Kultūras fonda aicinājumam; KF ir daudz darījis un dara joprojām mūsu kultūras dzīves rosināšanai.

Neliedziet savu ārtavu Latvijas brīvības darbam, skolām, jaunatnei. Nekavējieties kārtot dalības maksas savai centrālajai pārstāvībai. Bez līdzekļiem nekas nav panākams.

Ziedojumi sūtāmi:

LATVIAN NATIONAL FEDERATION
IN CANADA—,
P.O. Box 258, Term. „A" Toronto, Ont.

LNAK valde

Daugavas Vanagu bibliotēka
— 125 Broadview Ave.,
sākot ar 2. maiju
būs atvērta tikai piektdienās
no pl. 7—8.30 vakarā.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

TORONTO ZIŅAS

● TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksme 18. aprīlī Latviešu namā bija pulcinājusi 22 dalībniekus, piedaloties arī Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs prezidija pr-dim N. Zoldneram no Otavas, kas informēja par apvienības prezidija darbību un pārkārtojumiem žurnāla „Technikas Apskats" redakcijas kollēģijā. Prezidijā bez ievēlētajiem locekļiem par sekretāru kooptēts J. Auns Otavā, bet par žurnāla kasieri izraudzīts O. Rudzītis Montreālā. Jaunā redakcija nesen izdevusi žurnāla dubultnumuru, iespiešanā atrodas arī jau nākošais. „Technikas Apskatu" iespiež A. Augstuma spiestuvē Linkolnā, tā atbildīgais redaktors tagad ir A. Spurmanis Montreālā, bet techniskais redaktors J. Baumanis. No jauna redakcijas kollēģijā iesaistījies F. Bērziņš Ņujorkā (elektrības nodaļa), citādi sastāvs palicis nemainījies, izņemot K. Ielejas aiziešanu no redaktora pienākumiem un Kroma atteikšanos līdzdarboties. Sakarā ar tagad novērstajiem traucējumiem žurnāla iznākšanā aizkavējusies arī latviešu techniskās terminoloģijas vārdnīcas izdošana. Pēc N. Zoldnera sniegtās informācijas uzklausīšanas kopas pr-dis V. Sabanskis iepazīstināja ar vakara referentu V. Turķi, kas elektrības inženierzinātnēs izglītojies Anglijā un Kanadā, turpina studijas augstāka grada iegūšanai un pašreiz nodarbināts par vecāko techniķi Bella tālruņu sabiedrībā. Viņš runāja par tematu „Elektrības nodrošinātāji un strāvas pārtraucēji", galvenokārt pakavējoties pie dažādajiem negadījumiem, kurus izraisa nodrošinātāju nepārzināšana.

● Gadskārtējās Kanadas DV jaunatnes un sporta svētkos Sidrabenē arī šogad paredzētas šacha sacensības jaunatnei. Tās vadīs A. Augulis, bet pieteikšanās līdz 10. maijam pie šacha sekcijas vadītāja V. Brasliņa (tālr. 691–3163). Jaunieši vecumā no 12—18 gadiem, kas vēlas sacensībās piedalīties, aicināti pieteikties tuvākajā laikā, tāpat latviešu skolas un organizācijas aicinātas pieteikt savus jauniešus — šacha spēlētājus. Ja pieteikto dalībnieku skaits būs liels, tad notiks priekšspēles vēl pirms svētkiem.

● TLMM kluba rīkotās jaunās sezonas pirmās tītaru šaušanas sacensības 20. aprīlī kluba lauku īpašumā Bērzainē bija pulcinājušas ap 100 interesentu, no kuŗiem gan tikai 26 piedalījās sacensībās, kopā iegūstot 50 tītaru. Veiksmīgākie izrādījās A. Zilgalvis, K. Krieviņš un A. Tropiņš ar ik 4 tītariem, bet 3 tītarus ieguva J. Veckers un J. Ozoliņš.

● Pēc ilgākas slimošanas 15. aprīlī Sv. Džozefa slimnīcā miris 68 gadus vecais Pēteris Zeps. Nelaiķi pārpelnoja 19. aprīlī, piedaloties latviešu katoļu draudzes Rožu kroņa pulciņa dalībniekiem. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre Zinaīda un dēls ar ģimeni izsūtījumā Karagandā.

● Ar sirdstrieku savā mājā 21. aprīlī pēkšņi mirusi 58 gadus vecā Marga Kalniņa. Viņu pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 25. aprīlī izvadīja māc. Ā. Čops. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedrs Arvīds Kalniņš, meitas Lolita un Ligita, kas abas pazīstamas kā rosīgas latviešu jaunatnes darbinieces un sportistes, kā arī audžu dēls Aleksandrs, kas savukārt pazīstams kā preses fotografs un žurnālists.

● Naktī uz 20. aprīli zagļi ielauzušies Dzintara un Skaidrītes Pūpēdes mājā. Zaudējumi lēšami ap 1300 dol. vērtībā, paņemtas galvenokārt dažādas rotas lietas un vērtīgas piemiņlietas. Abi apzagtie rosīgi DV teātŗa Kanadā dalībnieki un 19. un 20. aprīlī piedalījās teātŗa un Latviešu nama kopīgi rīkotajā raibajā vakarā, kuŗā jautrā kriminālskečā „Kakla rota" saturs bija veikli savīts ar nozagtās un vēlāk atrastās kakla rotas izlozi. To 19. aprīlī laimēja Zinta Endzelīna, bet 20. aprīlī Pēteris Menska.. Izloze Latviešu namam deva 125 dol. ienākumu.

● Sv. Jāņa draudzē archibīskaps A. Lūsis 20. aprīļa dievkalpojumā amatā ieveda jaunievēlētos padomes locekļus Gunāru Kārkliņu, Kurtu Radziņu un Uldi Pavloviču. Kristīts Māris Jānis Līcis, Jāņa un Beatrises dēls.

● Austrumu draudzē māc. A. Briedis salaulājis Dr. Pēteri Raudzēnu ar Kristu Sosti.

● Latviešu katoļu draudzes jaunatnes pulciņa pirmais atklātais sarīkojums 20. aprīlī Latviešu namā bija pulcinājis ap 80 apmeklētāju. To atklāja draudzes pr-ks V. Miklaševics, bet uzrunu teica pulciņa valdes pr-sēdis Juris Pērkons. Pēc tam students Vilis Miklaševics runāja par tematu „Latviešu periodikas 200 gadu". Priekšnesumu daļā klavieŗu solo un duetu spēlēja brāļi Adrians un Gregorijs Niedra. Ar vairākām dziesmām piedalījās Tālivaldis Ķivlenieks sava brāļa Daiņa klavieŗpavadījumā. Dzejnieces Janīnas Babres dzejoļus deklamēja Margarita Upeniece, kuŗa vēlāk spēlēja arī kokli. Baleta solo un arī duetu ar savu kanadiešu partneri sniedza Inta Leja, kuŗa ar dejām „ilustrēja" arī M. Upenieces deklamējumu. Par katoļu jaunatnes rosību pateicās Latviešu katoļu apvienības Kanadā pr-sēdis S. Gabrāns. Sarīkojuma nobeigumā bija pašu jauniešu klāts kafijas galds, dejas un rotaļas. A. Zvīdra dāvinātās gleznas izloze deva pulciņam 60 dol.

● Ar 1. aprīli kanadiešu laikrakstā „The Globe and Mail" par patstāvīgu filmu daļas redaktoru saistīts Kaspars Dzeguze, vīru ansambļa Kalvis mūzikālā vadītāja Juŗa Dzeguzes un mākslinieces Emmas Dzeguzes dēls. Kaspars Dzeguze nesen beidza Toronto universitāti un žurnālistikā darbojies jau agrāk, galvenokārt rakstot apceres un filmu recenzijas kanadiešu laikrakstā „The Telegram" un dažos žurnālos.

● Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolas rīkotajā talantu vakarā klavieŗu solo spēlēja Baiba Brumele, Guntis Brumelis, Sandra Bādere, Ruta Āze, Diana Kiesnere un Jānis Liepiņš, bet klavieŗu duetu Ingrida un Ligita Tauriņa; baleta solo dejoja Linda Lazda, dziedāja Māra Dāle un Andris Bāders, bet deklamēja Māra Briedīte un Andris Briedītis. Sarīkojumā bija iekārtota arī svētdienas skolas audzēkņu darbu skate — zīmējumi, fotouzņēmumi, skolēnu burtnīcas u.ci Skolas mācību gada nobeigums paredzēts 11. maijā.

● Kanadas DV jaunatnes un sporta svētku rīcības komitejas sēdē 23. aprīlī DV namā piedalījās arī skautu un gaidu jendu priekšnieki E. Dāvidsons un G. Upīte, apsolot savu organizāciju atbalstu un pieteicot skautu un gaidu priekšnesumus ugunskuram. Sakarā ar aizņemtību tiešajos organizācijas pienākumos abas jendas tomēr nevar piedalīties svētku tiešajā rīkošanā, kā bija iecerēts komitejas pirmajā sēdē. Tā svētku rīkotāji paliek DV, LNJAK un LSAK. Par rīcības komitejas vicepriekšsēdi izraudzīja LNJAK pr-sēdi V. Pētersonu. R. Kadiķis informēja, ka basketbolā sacentīsies latviešu šāgada meistarvienība ar sastādītu piecnieku. A. Grīnbergs paskaidroja, ka futbolā spēkosies Toronto DV ar igauņu Estonia vienību, bet E. Pulciņš norādīja, ka volejbola turnīram jau pieteikti divi sešnieki no ASV, bet viens no Hamiltonas. M. Jonāne iepazīstināja ar vanadžu iecerēm svētku sekmēšanai. Par saimnieciskajiem jautājumiem rūpēsies Druvas un Bramptonas vanadžu kopas, bet ugunskura priekšnesumos piedalīsies Sv. Katrīnu vanadzes un bērnu tautas deju grupa. Ugunskura priekšnesumus pieteica arī LNJAK. Sēdes dalībnieki apsveica E. Krūkas domu par īpašu vārtu celšanu svētku simbolizēšanai, ko īstenot apņēmās skauti. Kā ziņoja rīcības komitejas pr-sēdis E. Ozols, māc. Ā. Čopa vadītais svētku dievkalpojums notiks 8. jūnijā plkst. 10 rītā Sidrabenes brīvdabas baznīcā, pēc tā tūlīt sāksies vieglatlētikas sacensības G. Gubiņa un bērnu nodarbības T. Krūkas vadībā. Pirmās dienas programma beigsies ar ugunskuru plkst. 8 vakarā Ed. Ābeles vadībā.

● DV Toronto nodaļas tradicionālā Maija balle ar karalienes vēlēšanām notiek 3. maijā plkst. 8 vakarā DV namā. Piedalīsies mūzikālais ansamblis Trubadūri. Par deju mūziku gādās igauņu kapella Arro. Ieejas maksa 2,50 dol., bet jauniešiem līdz 18 gadiem 1 dol. — Nodaļas rīkotajā referātu pēcpusdienā 4. maijā plkst. 4 pēcpusdienā DV namā A. Gailītis runās par krāšņuma dārzu ierīkošanu un kopšanu.

Gatavosimies jaunatnes un sporta svētkiem 7. un 8. jūnijā SIDRABENE!

DV — LNJAK — LSAK

) ZIŅAS

Austrumu draudzē māc. A.
dis salaulājis Dr. Pēteri Rau-
ņu ar Kristu Sosti.

Latviešu katoļu draudzes jau-
nes pulciņa pirmais atklātais
kojums 20. aprīlī Latviešu na-
bija pulcinājis ap 80 apmeklē-
. To atklāja draudzes pr-ks V.
lašēvics, bet uzrunu teica pul-
a valdes pr-sēdis Juris Pērkons.
tam students Vilis Miklašēvics
āja par tematu „Latviešu perio-
s 200 gadu". Priekšnesumu da-
klavieru solo un duetu spēlēja
ī Adrians un Gregorijs Niedra.
vairākām dziesmām piedalījās
valdis Ķivlenieks sava brāļa
a klavierpavadījumā. Dzejnie-
Janīnas Babres dzejoļus dekla-
Margarita Upeniece, kura vē-
spēlēja arī koklī. Baleta solo
ari duetu ar savu kanadiešu
neri sniedza Inta Leja, kura
dējām „ilustrēja" arī M. Upe-
es deklamējumu. Par katoļu
natnes rosību pateicās Latvie-
katoļu apvienības Kanadā pr-sē-
S. Gabrāns. Sarīkojuma nobei-
ā bija pašu jauniešu klāts ka-
galds, dejas un rotaļas. A.
ra dāvinātās gleznas izloze de-
pulciņam 60 dol.

Ar 1. aprīli kanadiešu laikrak-
„The Globe and Mail" par pat-
īgu filmu daļas redaktoru sais-
Kaspars Dzeguze, viru ansam-
Kalvis mūzikālā vadītāja Juŗa
guzes un mākslinieces Emmas
guzes dēls. Kaspars Dzeguze
en beidza Toronto universitāti
žurnālistikā darbojies jau ag-
galvenokārt rakstot apceres
filmu recenzijas kanadiešu laik-
ā „The Telegram" un dažos
nālos.

Sv. Jāņa draudzes svētdienas
as rīkotajā talantu vakarā
kleru solo spēlēja Baiba Bru-
, Guntis Brumelis, Sandra Bā-
e, Ruta Aze, Diana Kiesnere un
s Liepiņš, bet klavieru duetu
rida un Ligita Tauriņa; baleta
dejoja Linda Lazda, dziedāja
a Dūle un Andris Bāders, bet
lamēja Māra Briedīte un An-
Briedītis. Sarīkojumā bija ie-
tota arī svētdienas skolas au-
ņu darbu skate — zīmējumi,
zņēmumi, skolēnu burtnīcas
Skolas mācību gada nobei-
s paredzēts 11. maijā.

Kanadas DV jaunatnes un
rta svētku rīcības komitejas sē-
23. aprīlī DV namā piedalījās
skautu un gaidu jaunu priekš-
i E. Dāvidsons un G. Upīte,
olot savu organizāciju atbalstu
ieteicot skautu un gaidu priekš-
mus ugunskuram. Sakarā ar
emtību tiešajos organizācijas
ākumos abas jendas tomēr ne-
piedalīties svētku tiešajā rīko-
ā, bet kā iecerēts komitejas
najā sēdē. Tā svētku rīkotāji
ek DV, LNJAK un LSAK. Par
komitejas vicepriekšsēdi iz-
zija LNJAK pr-sēdi V. Pēter-
R. Kadiķis informēja, ka
ketbola sacentšies latviešu sā-
u meistarvienība ar sastādītu
nku. Kā futbolā spēkosies Toronto
ar igauņu Estonia vienību, bet
Pulciņš norādīja, ka volejbols
iram jau pieteikti divi sešnie-
o ASV, bet viens no Hamilto-
M. Jonāne iepazīstināja ar va-
u iecerēm svētku sekmēšanai,
saimniecīskajiem jautājumiem
ies Druvas un Bramptonas
džu kopas, bet ugunskura
snesumos piedalīsies Sv. Kat-
vanadzes un bērnu tautas de-
rupa. Ugunskura priekšnesu-
pieteica arī LNJAK. Sēdes
ski apveica E. Krūkas do-
ar īpašu vārtu celšanu svētku
olizēšanai, ko īstenot apņēmās
. Kā ziņoja rīcības komite-
pr-sēdis E. Ozols, māc. A. Co-
adītais svētku dievkalpojums
s plkst. 10 rītā Sid-
s brīvdabas baznīcā, pēc tā
sāksies vieglatlētikas sacen-
G. Gubiņa un bērnu nodarbī-
T. Krūkas vadībā. Pirmās die-
programma beigsies ar uguns-
plkst. 8 vakarā Ed. Ābeles

DV Toronto nodaļas tradicio-
Maija balle ar karalienes vē-
ām notiek 3. maijā plkst. 8
ā DV namā. Piedalīsies mū-
s ansamblis Trubadūri. Par
būs gādāts igauņu kapella.
Ieejas maksa 2,50 dol., bet
iem līdz 18 gadiem 1 dol.
daļas rīkotajā referātu pēc-
ā 4. maijā plkst. 4 pēcpus-
DV namā A. Gailītis runās
ņemšana dārzu ierīkošanu un

ENE!

JĀZEPS RANCĀNS 45 GADUS BĪSKAPA AMATĀ

Šogad aprīlī 45 gadi kopš Jāzepa Rancāna iesvētīšanas par bīskapu. 1924. gada 4. maijs bija liela un neaizmirstama diena ne tikai jaunajam bīskapam un Latvijas katoļu saimei, bet arī visai latviešu tautai, jo baznīcas pagodinājumu un atzinību saņēma ne tikai izcils garīdznieks, bet arī ievērojams nacionāls un sabiedrisks darbinieks, kura vārds jau ilgi pirms tam bija pazīstams visai latviešu tautai.

Kopš šī svinīgā un vēsturiskā brīža Sv. Jēkaba katedrālē Rīgā pagājuši gari trauksmes, spožu panākumu un dziļa traģisma pilni gadi. Tie bijuši mainīga likteņa gadi ne tikai tagad 82 gadus vecajam bīskapam, bet arī visai mūsu tautai.

Pirms 45 gadiem bija tikko sākts mūsu brīvās un neatkarīgās valsts jaunuzbūves darbs. Visur, kur metām skatienu, sprēgāja dzīvība un enerģija, paudās griba un apņēmība iespējami ātri apgūt visu to, ko daudzie nebrīvības gadi latviešu tautai bija liegusi. Viens no mūsu ieguvumiem ar starptautisku nozīmi bija arī otra latviešu katoļu bīskapa iesvētīšana. Šai gadījumā ieguvuma vērtību un nozīmi nacionālā plāksnē ievērojami palielināja tas, ka bīskapa zizli bija ieguvis latvietis vīrs, kurš ilgi pirms Latvijas tapšanas ar savu autoritātīvo vārdu un aso spalvu bija cīnījies par tautas labāku nākotni; vīrs, kura roka un silta sirds bija klāt valsts tapšanai; vīrs, kura vārds bija pazīstams ne tikai mūžīgajā pilsētā, bet arī daudzos citos svarīgos rietumu pasaules centros.

Tauta jaunajā virsganā nebija vīlusies. Viņš ar lielu mīlestību un pašaizliedzību ne tikai centās veidot Latvijas katoļu baznīcas dzīvi, bet plaši iesaistījās arī Latvijas valsts darbā. Šis darbs izpaudās gan Latvijas Saeimā un tās prezidijā, gan daudzās citās svarīgās vietās. Ne reizi vien bīskaps J. Rancāns pārstāvēja Latviju starptautiskās sanāksmēs un konferencēs. Pāri visam viņš vienmēr un visur centies vienot latviešus kopīgam nacionālajam darbam un, būdams milzis kā fiziskā, tā garīgā skatījumā, vienmēr tālu pārredzējis tos apvāršņus, kurus daļa no viņa līdzgaitniekiem pat nav varējuši saskatīt. Paliekot vienmēr dziļi nelokāms kā savā reliģiskajā, tā nacionālajā pārliecībā, jubilārs vienmēr un visur veidojis attieksmes ar cilvēkiem un to institūcijām, dziļi respektējot citu pārliecību un cienot katru pozitīva darba darītāju. Tas bīskapa J. Rancāna personu padarījis lielu un respektējamu ne tikai savu ticības brāļu rindās, bet visos latviešu dzīves gājumos.

Bīskaps J. Rancāns dzimis 1886. gada 25. oktobrī Nautrēnu pagasta Līvziniekos. Izglītību guvis Ludzas apriņķa skolā, Kronštates ģimnāzijā, Pēterpils garīgajā seminārā un Pēterpils garīgajā akadēmijā. Priestera svētību saņēmis 1911. gadā. Kādu laiku darbojies par garīdznieku Gačinā. Drīz aicināts par profesoru Pēterpils garīgajā seminārā, kur blakus savā galvenā priekšmeta lasīšanai vadījis arī latviešu valodas kursu semināristiem. Pirmā pasaules kara laikā bijis 10. armijas kara kapelāns. Kā zināms, šai armijā dienēja ļoti daudz latviešu.

Latviešu nacionālo darbu J. Rancāns sāka jau Pēterpilī, cieši sadarbodamies ar brīvās Latvijas domas auklētājiem J. Čaksti, J. Zālīti, J. Goldmani u.c. Blakus F. Trasunam un K. Skrindam jubilārs bija dedzīgs visu latviešu apvienošanas idejas paudējs un šo ideju ar neatlaidīgu pārliecību un neatlaidību aizstāvēja vēsturiskajā Rēzeknes kongresā.

J. Rancāna diplomāta spējas, plašās valodu zināšanas un mākslu labi orientēties pat grūtās situācijās mūsu valsts dibināšanas izmantoja ļoti plaši, atkārtoti sūtot viņu uz ārzemēm Latvijas vārda popularizēšanai un tiesību aizstāvēšanai.

Latvijas brīvvalsts laikā J. Rancāna vārds bija saistīts tikpat cieši ar reliģisko, kā ar mūsu sabiedrisko, politisko un kultūras dzīvi. Būdams visu trīs Saeimu loceklis un, sākot ar 2. Saeimu, tās vicepriekšsēdis, jubilārs reizē darbojās neskaitāmos pasākumos, visu laiku veikdams arī Latvijas universitātes katoļu teoloģijas fakultātes mācības spēka un fakultātes dekāna pienākumus. Viņa spalvai pieder daudzi raksti dažādos preses izdevumos.

Kopā ar daudziem citiem latviešu patriotiem bīskaps J. Rancāns laiku pēc Latvijas okupācijas vada trimdā ASV. Latviešu saime dižajā augstā gana svētības saņemšanas dienas atcerē nenogurstošajam tautas darbiniekam, dedzīgajam patriotam un neatlaidīgajam tautas vienības saucējam bīskapam Jāzepam Rancānam vēl dievpalīgu, labu veselību un tikpat siltu sirdi savas tautas sūrajam liktenim, kādu viņš apliecinājis līdz šim.

Jānis Niedra

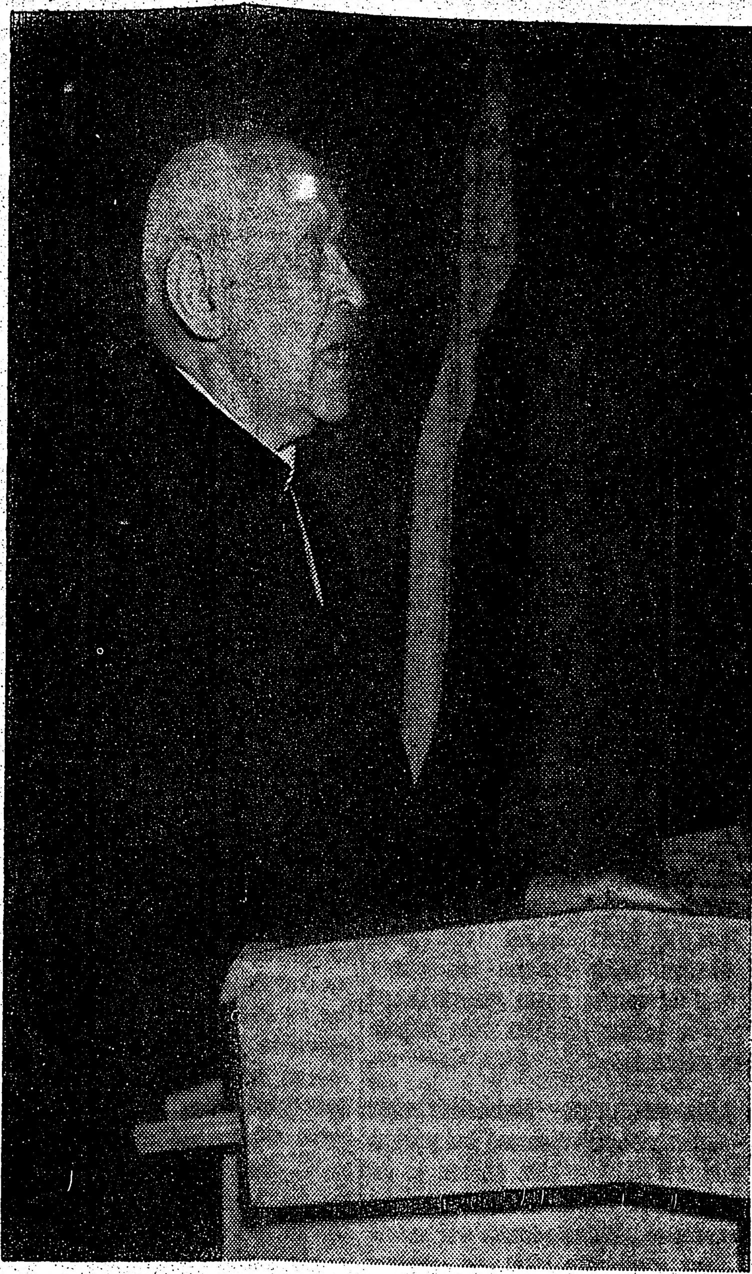

Bīskaps Jāzeps Rancāns

Plašā filatelijas un grafiku kopiju skate

PROF. RICHARDA ZARIŅA 100. DZIMŠANAS DIENAS ATCERES VAKARS BOSTONĀ

„Latvieša iedabā nav būt romantiskam, bet gan justies droši uz savas zemes," sacīja referents Dr. H. Vītols no Ņujorkas latviešu izcilā grafiķa prof. Richarda Zariņa 100 gadu dzimšanas atceres sarīkojumā ALTS namā Bostonā. Runātājs interesantā stāstījumā klausītājus izvadāja pa romantisma attīstības ceļiem no Ruso līdz Gētes laikam, tad aizveda uz mūsu dzimteni pie Jūsmiņa un Poruka. Viņš atzinās, ka savā jaunībā lasījis Poruka „Pērļu zvejnieku" ar asarām acīs, bet tūlīt norādīja, ka šis romantisms nav atradis paliekamu vietu latviešu kultūrā. Šādā sakarā referents arī saistīja prof. R. Zariņa vietu mūsu kultūras un mākslas dzīvē.

R. Zariņš, kā norādīja Dr. H. Vītols, guva žilbinošus panākumus cariskajā Krievijā, kādus citam latvietim līdzīgā spožumā nav izdevies gūt. Viņš zīmēja Krievijas naudas zīmes, pastmarkas un rosīgi piedalījās latviešu grāmatu un žurnālu ilustrēšanā, darbojoties mākslinieku pulciņā Rūķis. Vēlāk viņš līdzīgu darbu veica arī Latvijā, būdams Valsts vērtspapīru spiestuves vadītājs. Zariņš zīmējis metus Latvijas santīmu monētām, arī 5 latu gabalam, kuŗu tauta iesauca par „Mildiņu", tāpat Latvijas pastmarkas. Viņš sakārtoja un izdeva arī kapitāldarbu „Latvju raksti", kuŗi trimdā pārspiesti.

Prof. R. Zariņa darbs tomēr saistās arī ar traģēdiju. Viņš ar visu sirdi un dvēseli vēlējās kalpot savai tautai, bet savā mākslā nebija latvisks: viņš būtu varējis būt jebkuŗas tautas mākslinieks, un katra būtu bijusi lepna uz viņu, bet latvisks mākslinieks viņš nebija. „Paskatieties uz Latvijas ģerboni, kuŗu arī zīmējis R. Zariņš," aicināja referents un jautāja: „Vai tas ir latvisks? Vācu skolas dresūra uz Zariņu atstājusi neizdzēšamu iespaidu, tādēļ savā latviskajā darbā viņš tālāk par imitēšanu netika, zīmējumos neapzināti ieliekot daudz nelatvisku elementu. Viņš vienmēr palika imitācijas gūsteknis."

No referāta izrietēja Dr. H. Vītola ieskats, ka Zariņš bijis romantiķis un kā tāds latviešu iedabai svešs, tādēļ nekad savā tautā nav bijis populārs kā citi viņa laika biedri. Sacīto, varbūt, apliecināja arī mazais interesentu skaits, kas bija ieradies šai sarīkojumā Bostonā, kuŗā bez interesantā Dr. H. Vītola referāta bija iekārtota arī plaša R. Zariņa darbu izstāde. Šķiet, ka tādu iespējams sarūpēt vienīgi Bostonā, kur pieejamas vecas grāmatas. No tām bija pārfotografētas R. Zariņa ilustrācijas. Eksponātu bija vairāk par 100, un to grūto savākšanas darbu atzīstami bija paveicis numizmats Eižens Dzelzkalējs, visus darbus glīti ielogojot, dažu pat liekot uz krāsaina fona, kas jauki izcēla kopskatu. Savā laikā E. Dzelzkalns it tuvu sadarbojies ar R. Zariņu, šai sarīkojumā cita vidū arī pastāstot par „Latvju rakstiem", kuŗu izdošanā ieguldīti lieli līdzekļi, bet krāšņie sējumi gadiem ilgi gulēja noliktavā, jo maz bija pircēju.

E. Dzelzkalēja iekārtotajā izstādē bija redzami vis novirzieni, kādos R. Zariņš darbojās mākslas laukā. Eksponātu vidū bija ievērojamākajiem latviešu kultūras darbiniekiem zīmētas grāmatu zīmes (ex libris), vāka zīmējumi žurnāliem „Austrums" un „Skolotājs", grāmatu ilustrācijas, akvareļi „Latvju rakstiem", meti audumiem u. d. c. Izstādes iekārtotājs, raksturodams R. Zariņu, citēja tautas dziesmu: „Lai bēdāja velns par bēdu, / Es par bēdu nebēdāju. / Liku bēdu uz akmeņa, / Spēr' ar kāju ezerā." Arī Zariņa vieta filatelijā un numizmatikā gan Krievijas, gan Latvijas izdevumos bija labi parādīta, izstādot pastmarku un naudas zīmju oriģinālus. Bija redzama viņa zīmētā 1905. gada pastmarka Krievijas — Japānas kaŗa palīdzībai, 1912. gada Krievijas invalidu pastmarka, bet visvairāk uzmanību izpelnījās Romanovu dinastijas 300 gadu jubilejas markas. Ne vien Zariņa zīmētās 25 un 100 rubļu naudas zīmes, bet arī 500 rubļu banknoti skates apmeklētāji varēja paņemt rokā un, varbūt, atcerēties, ka kādreiz Krievijā tā bija milzu summa. Bet — kaut Krievijas ornamentos nav ugunskrusta, Zariņš to tomēr iezīmējis šajā banknotē. Interesants arī fakts, ka Zariņš zīmējis metus arī Kerenska izdotajai naudai, kuŗu drīz un viegli sāka viltot, jo mākslinieks nepaguva metu pienācīgi izstrādāt: nepacietīgs kareivis ar durkļotu šauteni visu laiku stāvējis klāt, kamēr nauda bijusi „gatava".

Protams, visvairāk skates apmeklētājus priecināja Zariņa zīmētās Latvijas pastmarkas — Liepājas pastāvēšanas 300 gadu atcerei, Kurzemes un Latgales atbrīvošanai, Latvijas satversmes sapulces sasaukšanai veltītās, tāpat marku serijas Latvijas lidotājiem, Čakstem, Meierovicam, Rainim, Sarkanajam krustam, invalidiem u. t. t.

Viss skatē redzamais jau pieskaitāms gandrīz vai retumiem. Ne velti E. Dzelzkalēju cildināja ALTS pr-ks L. Reiters, norādot, ka viņš visā klusībā veic lielu darbu, daudziem šķietami mazvērtīgus papīra gabaliņus pārvēršot par kultūras lieciniekiem. L. Reiters vēl norādīja, ka ALTS jau sarīkojusi Jāņa Rozentāla un Vilhelma Purviša piemiņas vakarus, jo „mūsu pienākums ir atskatīties uz tiem laikiem, kad sāka veidoties latviešu nacionālā kultūra". Bija arī pārrunas par to, kas īsti ir latvisks, kā definēt latvisko, par ko vēl nav noteiktas skaidrības.

Osvalds Akmentiņš

Vadības pārmaiņu priekšvakarā

(Pārnesums no 1. lpp.)

Zviedrijas DV valdi mēģināt noorganizēt nodaļu Norvēģijā, bet Austrālijas DV valdi — Jaunzēlandē.

Interesantus skaitļus sniedz atsevišķo zemju rosība un biedru skaits. Anglijā 27 nodaļās un 8 kopās apvienoti 2108 biedri, no tiem 462 vanadzes. Pie DVF darbojas 4 kori, 9 drāmatiskās kopas, 7 tautas deju kopas, 9 sporta kopas, 9 latviešu skolas, 3 grāmatu klubi, 20 bibliotēkas un 5 vanadzēnu kopas. Organizācijai savi nami ir Londonā, Bradfordā, Līdsā, Halifaksā un Koventrijā, visos iekārtoti klubi. Tāds ir arī Notinghamā, tikai īrētās telpās. Īpašumu kopvērtība ir 50.756 mārciņu. — ASV DV saime ir lielākā ar 2568 biedriem, to vidū 747 vanadzēm. Pie apvienībām darbojas 8 koŗi, 7 teātŗa kopas, 6 bibliotēkas, 30 sporta kopas un 2 tautas deju kopas. Organizācijas līdzekļi, ieskaitot aprūpei domātos un īpašumos ieguldītos, ir 172.063 dol. — Austrālijā 8 nodaļās apvienoti 1346 biedri, no tiem 248 vanadzes. Pie nodaļām darbojas 1 koris, 2 teātŗa kopas, 2 bibliotēkas, 1 sporta kopa un 4 tautas deju kopas. Organizācijas līdzekļi kopā ar aprūpes summām un nekustamos īpašumos ieguldītajiem ir 129.586 dol. — Pie Kanadas nodaļām, kuŗas apvieno 1223 biedrus, to vidū 370 vanadžu, darbojas 2 koŗi, 3 teātŗa ansambļi, 2 bibliotēkas, 3 sporta kopas. Līdzekļi kopā ar aprūpes summām, nekustamos īpašumos ieguldītajiem un citās vērtībās ir 142.598 dol. — Rietumvācijā 35 nodaļās un kopās ir 1166 biedri, to vidū 217 vanadžu. Pie nodaļām darbojas 8 bibliotēkas un 4 sporta kopas. Līdzekļu kopsumma, ieskaitot Bērzaines vērtību, ir 509.739 DM — Zviedrijas 9 nodaļās apvienoti 225 biedri, no tiem 89 vanadzes. Darbojas 1 teātŗa kopa, 1 bibliotēka un 1 sporta kopa. Līdzekļu kopsumma 35.000 kronu. — Brazilijas nodaļā ir 28 biedri, Argentīnā 43, Francijā 37, Holandē 19, Beļģijā (darbība apsīkusi) 19 un Dānijā 31.

Visas organizācijas apmērā aizvadītajā gadā darbojušies 15 koŗi, 22 teātŗa kopas, 49 bibliotēkas ar 16.248 grāmatām, 48 sporta kopas, 13 tautas deju kopas un 35 dažādas sekcijas ar 3018 dalībnieku kopskaitu. Pašdarbības pasākumi gandrīz visur pieauguši, par 400 pavairojoties arī dalībnieku skaitam. Pavisam notikuši 180 svinīgi akti, 129 priekšlasījumi, 94 koncerti, 48 teātŗa izrādes un 591 cita veida sarīkojums, pulcinot kopskaitā 79.550 apmeklētāju. Darbības veicināšanai un ideoloģijas uzturēšanai centrālā valde izdevusi organizācijas mēnešrakstu, Kanadas valde — laikrakstu, centrālā un zemju valdes 54 apkārtrakstus un atsevišķās nodaļas 260 apkārtrakstus un biļetenus pārdesmit tūkstošu eksemplāru skaitā. Organizācijas kopīgie līdzekļi naudā un īpašumos pieauguši uz 3.091.177 DM. Sevišķi DV īpašumi visur rosinājuši visas apkārtnes latviešu sabiedrisko dzīvi.

Šie skaitļi visumā raksturo DV organizācijas materiālo bazi un garīgo jaudu, bet arī apstiprina patiesību, ka tikai tāda organizācija spēj pretoties laika deldētājai varai, kuŗa spēj nest materiālus upuŗus un kuŗas mērķi ir latviešu tautas dzīvības interesēs.

Jaunajam organizācijas priekšniekam, kuŗu ievēlēs šoruden, paliekot uzticīgam Cēdelgemas statūtu gaŗam, būs jāmeklē organizācijai vēl tālākejoši nacionāli mērķi, lai piesaistītu jauno audzi. Aprūpes problēmas var interesēt tikai vecākus ļaudis, tādēļ DV nedrīkst pamest novārtā cilvēku rakstura nemainīgās tieksmes pēc individuālās un nacionālās neatkarības. Neviens nespēj izaudzināt jauno paaudzi vienīgi ar bijušo kaŗavīru smeldzi, bet Kronvalda, Raiņa un Skalbes patriotisko vārdu dzirkstis spēj iededzināt arī svešumā dzimušo jauniešu dvēselēs tēvzemes mīlestības kvēli. Turklāt laba priekšzīme arvien runā skaļāk par visskaļāko propagandu.

Par citiem ziņojumiem, atzinumiem, ierosinājumiem un lēmumiem ziņosim mūsu laikraksta nākošajos numuros.

P. A.

GATAVOJAS ZIEMEĻNIEKU CĪŅU ATCEREI

Ziemeļlatvijas brīvības cīņu 50 gadu atceres rīcības komitejas pēdējā sēdē ar aicināto piekrišanu goda prezidijs izraudzīts šādā sastāvā: Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis, katoļu bīskaps J. Rancāns, pareizticīgo archibīskaps Jānis, Baptistu apvienības pārstāvis Fr. Čukurs, no Latvijas brīvības cīnītāju biedrības Ziemeļnieki bij. ministrs A. Bērziņš un ģen. V. Skaistlauks, no Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗu biedrības K. Dzenītis-Zeniņš, no Latvijas virsnieku apvienības ASV un Daugavas Vanagu organizācijas V. Hazners, no Latviešu strēlnieku apvienības plkv. P. Dardzāns, no Savienības plkv. Kalpaka bataljons kpt. A. Lasis, no Latviešu kaŗa invalidu apvienības L. Gūtbergs, no Cēsu pulka Skolnieku rotas A. Liepiņš, no Siguldas pulka piemiņas fonda T. Miezītis un no Igaunijas armijas virsnieku apvienības plkv. J. Anvelts.

Komitejā par pilntiesīgu locekli uzņemts J. Lorbergs Čikagā, (1520 N. Kolin Ave., Chicago, Ill. 60651, U.S.A.), kuŗa rīcībā nodots apzināto ziemeļnieku saraksts. Viņš arī kārtos kritušo un mirušo ziemeļnieku atdusas vietu apzināšanu, tādēļ visi pieteikumi, attiecīgās ziņas un ierosinājumi sūtāmi uz minēto adresi.

Sadarbībā ar ALAs izglītības biroja vadītāju J. Blumbergu nolemts visās ASV latviešu skolās rīkot Ziemeļlatvijas cīņu atceres aktus. Sarīkojumu dienu izraudzīs pašas skolas, piemērojoties vietējiem apstākļiem. Kanadas, Rietumvācijas, Anglijas, Austrālijas un Zviedrijas latviešu skolas referāta norakstu atceres aktam var pieprasīt no J. Lorberga. Referātu sagatavojis Cēsu kauju dalībnieks Kārlis Dzirkalis, un tas pieskaņots tām tradicijām, kuŗas pastāvēja neatkarīgās Latvijas laikā, kad Skolnieku rotas karogs kā skolu jaunatnes varonības simbols glabājās pārmaiņus visās Ziemeļlatvijas vidusskolās.

Atceres dievkalpojumi notiks 22. jūnijā visās latviešu baznīcās.

A. J.

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

ŅUJORKA

● Ar ASV DV zemes valdes goda rakstiem Ņujorkas apvienībā apbalvoti Austra Balode, Jānis Baltiņš, Leonija Glaznava, Otto Grunde, Arvīds Harju, Kārlis Kitners un Rūdolfs Zīverts. Ziemsvētku ziedojumu vākšanas akcijā no Ņujorkas DV apvienības savāktajiem 1577,67 dol. lielākie ziedotāji bijuši A. Līdacis ar 75 dol. un J. Pētersons ar 70 dol., bet sekmīgākais vācējs J. Putniņš ar 250 un A. Zemītis ar 101. dol.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzē šāgada Ģimenes dienā ir 463 draudzes locekļi, kas vecāki par 70 gadiem, visvairāk Bruklinā — 107, Manhatenā — 89 un Bronksā — 69. Draudzes pēdējā valdes sēdē aprīlī apstiprināja jauno skolu padomes uzbūves struktūru. Par padomes priekšsēdi turpmāk līdzšinējā mācītāja A. Ozola vietā rotācijas kārtībā darbosies skolu pārziņi. Par referentu apstiprināja mācītāju A. Ozolu.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes vasaras nometnē Katskilu kalnos šogad iekārtos jaunu tenisa laukumu. Būvfirmu lētākais piedāvājums tā izbūvei iesniegts par 3750 dol.

ELIZABETE

● Elizabetes - Nuarkas latviešu ev.-lut. draudzes gada sapulci vadīja V. Neimanis, vēlāk slimības dēļ vadību nododams V. Lejniekam, bet protokolēja E. Krūmiņš. Draudzes mācītājs T. Vēdzele ziņoja, ka aizvadītajā gadā notikuši 22 dievkalpojumi, kristīti 4 bērni, iesvētīti 2 jaunieši, bet pēdējā gaitā izvadīti 6 draudzes locekļi. Dievgaldnieku skaits bijis 102. Viņš draudzei nolasījis arī 2 referātus, bet kā viesu mācītājs apmeklējis Ņujorkas, Sirakūzu, Bostonas un Ņubransvikas draudzes. No draudzes pr-ka V. Lejnieka ziņojuma izrietēja, ka draudzē, 7 nākot klāt, bet 17 aizejot, pašreiz ir 251 loceklis, no tiem 48 neiesvētīti. Notikušas 2 draudzes sapulces, 3 padomes un 9 valdes sēdes. Kasieris K. Lielmanis ziņoja, ka darbības gads beidzies ar 87,85 dol. iztrūkumu, jo vairāki draudzes locekļi nav nokārtojuši nodevas. Dāmu komitejas pr-ce H. Briede informēja, ka notikušas 5 komitejas sēdes, noorganizēts Ģimenes dienas sarīkojums un Ziemsvētku eglīte, kā arī Ziemsvētku tirdziņš, bet 5 referātu vakaros iekārtots kafijas galds. Vecie ļaudis apsveikti Ziemsvētkos. Nekustama īpašuma fonda pr-dis H. Špechts norādīja, ka iekrāti 22.915,47 dol. un ievadītas sarunas par zemes gabala pirkšanu Rosellā. Draudzes pārstāvis organizāciju apvienībā L. Izaks ziņoja par tās darbību, viņu papildināja otrs pārstāvis R. Štemmers, bet revīzijas komisija atzina, ka grāmatvedība atrasta labā kārtībā. Budžetu šim gadam pieņēma 6600 dol. apmērā, draudzes nodevu noteica 30 dol. gadā katram iesvētītajam un apstiprināja padomes izstrādātos jaunos noteikumus atbrīvošanai no draudzes nodevas, atceļot visus līdzšinējos. Turpmāk vecākiem par 65 gadiem uz lūguma pamata padome nodevu var samazināt par divām trešdaļām, bet sevišķi grūtos apstākļos nonākušiem uz 1 dol. gadā; studentiem un skolēniem nodevu var samazināt uz pusi, bet kaŗadienestā iesauktajiem tā nav jāmaksā. Sapulce līdzšinējam draudzes pr-kam V. Lejniekam, kas amatā bija 3 gadus, un viņa vietniekam I. Stiebram izteica pateicību par veikto darbu. Abi uz saviem amatiem vairs nekandidēja. Pārvēlot 5 padomes locekļus, sapulce ievēlēja I. Kalniņu, J. Ozoliņu, L. Hibneru, J. Stiebru un Rutu Kinovsku.

● Elizabetes - Nuarkas latviešu ev.-lut. draudzes jaunā vadība pēc gada sapulces un pirmās padomes sēdes darbojas šādā sastāvā: draudzes priekšnieks Edgars Krūmiņš, viņa vietnieks Rūdolfs Štemmers, sekretārs Vilis Neimanis, protokolu sekretārs Ilmārs Kalniņš, kasieris Kārlis Lielmanis, kasieŗa palīgs Kārlis Millers un mantzinis Fricis Hibners. Draudzes padomē darbojas priekšsēdis Heinrichs Špechts, viņa vietnieks Ilmārs Stiebris un sekretāre Irēne Millere; revīzijas komisijā Vilis Zutis, Ausma Āboliņa un Jānis Richters; nekustamu īpašumu komitejā — pr-dis H. Špechts, viņa vietnieks un kasieris Gastons Millers, sekretārs V. Neimanis, fonda locekļi Voldemārs Lejnieks un Jānis Barlots. Dāmu komitejas priekšniece ir Hilda Briede, viņas vietniece Dagmāra Lejniece, sekretāre Tija Krūmiņa, kasiere Aina Stiebra, slimnieku pārzines Matilde Stiebra un Lizete Veikšāne, bet altāŗa ziedu pārzine Pauline Lielmane.

V. N.

KLĪVLENDA

● Vietējā DV apvienība 19. aprīlī bija rīkojusi biedru un lūgtu viesu vakaru, kuŗā Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieris A. Ēbelis sniedza interesantu referātu par latviešu kaŗavīru gaitām no pirmā pasaules kaŗa strēlnieku kaujām līdz leģionāru cīņām otrā pasaules kaŗā. Sekojošajos priekšnesumos vakara dalībniekus ar humoristiskiem stāstījumiem un dziedājumiem uzjautrināja L. Ūdre un A. Kuģeniece. Apvienības valde jau sākusi priekšdarbus plašam Kurzemes cietokšņa atceres sarīkojumam 16. un 17. maijā, kad notiks arī gleznotāja K. Černoka darbu izstāde.

J. E.

GRAND RAPIDI

● Jaunatnes pulciņa Pērse ansamblis 19. aprīlī Latviešu biedrības namā izrādīja Lidijas Auzānes komēdiju „S.O.S.", kuŗu bija iestudējusi Elvīra Brūna. Izrādes ievadījumā režijas vadītāja nolasīja īpašu autores veltījumu latviešu jaunatnei. Visumā par izrādi jāsaka krietni daudz cildinošu vārdu. Tā ritēja raiti, un tēlotājiem bija labs kontakts ar publiku. Iepriecināja arī samērā tīrā un skaidrā latviešu valoda. Kustībās un mīmikā, jo sevišķi meitenes, jutās kā „zivis ūdenī". Ja arī kopspēlē ar zēniem bija daži atslābuma posmi, tad sevišķs kāpinājums tika sasniegts orķestŗa skatā, kuŗam skatītāji veltīja skaļus aplausus. Saistīja arī brīvais un dabīgais tēlojuma veids, kas ne vienmēr padodas pat vecākās paaudzes spēlētājiem. Jaunajiem tēlotājiem piekļāvīgas talcinieces bija J. Rumberga Ainas Ozolas un Tereze Valdmane G. Desiņas lomā. Pārējās lomās bija: Anita Spolīte (Māra), Māris Jansons (Rodrigo), Mārtiņš Ronis (Eriks), Jūlija Rumberga (Naula), Imants Bušs (Gvido), Anita Liepiņa (Iveta), Aina Rudzusieka (Antra) un Richards Bacāns (Jānis), bet sufliere Inta Mežule. Pēc izrādes jaunajiem tēlotājiem par sniegumu pateicās Latviešu biedrības pr-ks A. Grīnbergs. Bija sumināju-mi un ziedi. Vēlāk notika pavasaŗa balle, kuŗā galvenokārt izpriecājās jaunākā paaudze.

NODIBINĀTA LATVIEŠU „BANKA" FILADELFIJĀ

Filadelfijas Sv. Jāņa draudzes telpās 13. aprīlī bija sasaukta latviešu kreditsabiedrības dibināšanas sapulce, kuŗu vadīja un paskaidrojumus par kreditsabiedrībām vispār un to darbību sniedza Pensilvēnijas kreditsabiedrību līgas pārstāvis G. Dorazio. Jau iepriekšējā mēnesī notikušā sanāksmē bija nolemta kreditsabiedrības dibināšana pie Sv. Jāņa draudzes, pieprasot darbības atļauju. Šai sapulcē pavalsts kreditsabiedrību līga tad arī izsniedza prasīto dibināšanas atļauju un apstiprināja jaunās latviešu „bankas" oficiālo nosaukumu — St. John Latvian Federal Credit Union.

Izraugot amatpersonas, sanāksme par kreditsabiedrības valdes priekšsēdi ievēlēja A. Greizi, par vicepriekšsēdi darbosies A. Sietinsons, sekretāru V. Gulbis, kasieri R. Ķirsons un kasieŗa vietnieku A. Trucis. Kreditkomisijā izraudzīja N. Rītiņu (priekšsēdis), V. Hofmani un V. Abramu, bet revīzijas komisijā — A. Tauriņu (priekšsēdis), A. Lielkāju un H. Karlsonu.

Jaundibinātā kreditsabiedrība jau saņēmusi pirmos biedru pieteikumus un noguldījumus. Iestāšanās anketas dabūjamas un noguldījumus pieņem kasieris R. Ķirsons — 5818 N. Camac St., Philadelphia, Pa. 19141, tālr. 549-7145, bet tuvāku informāciju sniedz visas amatpersonas.

A. St.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 7 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas. Cena $25.000, iemaksa $3.000.

Danforth — Broadview: 2 stāvu 6 istabu māja, garāžas iespējas. Cena $18.000.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $25.000, iemaksa $5.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGAKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

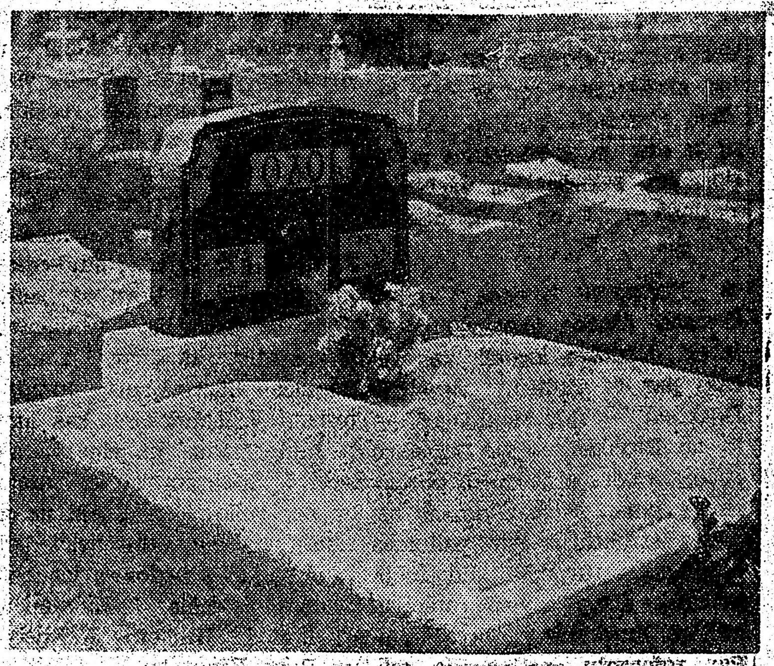

Latviešu kapi Lībavā, Manitobā.

BALTIJA ARĪ HIMALAJOS

Viens no ģeniālākajiem krievu dzejniekiem Fjodors Tjutčevs (1803.—1873. g.) pagājušā gadsimta divdesmitajos gados jautāja: „Kur esat palikušas jūs, senās tautas? Jūsu pasaule taču bija dievu svētnīca, un jūs vienīgie varat lasīt dabas mātes grāmatu bez acenēm..." Bet kad šis jaunais dzejnieks bija iecelts par cara valdības sūtni Vācijā un braucot turp cauri Baltijai vēroja arī šīs zemes iemītniekus, viņš, liekas, bija jau atradis vienu no šīm senajām tautām, jo kādā dzejolī 1830. gadā rakstīja: „Cik skumja un drūma ir šī Livonijas zeme un cik klusi ir tās ļaudis, kas tik tālu nākuši uz šo zemi..."

Diemžēl, tikai nedaudzi mūsu vēsturnieki pieskārušies šai problēmai, ka balti ir tālu nākuši uz šo zemi. Prof. Dr. A. Spekke to izsaka vārdiem: „Baltu vēsture vēl meklē savus dziļumus. Bet lai atrastu tās vietas, no kurām paveras tāli skati baltu senajā vēsturē, allaž jānostaigā gari un likumaini ceļi."

Viena no šādām tālām, bet ne gluži vistālākajām vietām, no kuras vissekmīgāk varam vērot baltu izklīšanu uz visām pasaules malām, ir augstie Himalaju kalni Vidusāzijā. Še vēl mūsu dienās dzīvo ļaudis, kuri sevi sauc par baltiem un savu zemi par Baltiju (Baltistānu). Un še tie dzīvojuši jau pirms 4. gadsimta pr. Kr., jo tā tie atzīmēti Kiperta apgādā Leipcigā vēl 19. gadsimtā izdotajās vēsturiskajās kartēs. Proti, tie dzīvo dienvidos no Pamira kopā ar dardāniem (daradae — trojieši), čečeniem (čečei) un kaspiem (caspiraei). Balti jeb bylti dzīvo tieši pie pašas kalnu grēdas, bet pārējās trīs tautas — dienvidos no viņiem. Ziemeļos no baltiem ir atzīmēti saki (sacae) un tohārieši. Augstās kalnu virsotnēs še izveidojušās dabīgu robežu piecu valstu starpā — Indijas, Pakistānas, Afganistānas, Ķīnas un Pad. savienības saskarsmi.

Amerikāņu kaŗa inženieris Klarks, kas šajā apgabalā bija nokļuvis otrā pasaules kaŗa laikā un atgriezies vēlreiz drīz pēc kaŗa, uzrakstījis par šo baltu zemi un 1956. gadā publicējis veselu grāmatu „Hunza". Viņš ir sajūsmā par šo skaisto zemes stūrīti Pakistānas ziemeļos, priecājas par tā ļaudīm un dēvē tos par laimīgākajiem visā pasaulē. Ārstiem šajā Baltijā neesot darba, jo neviens te neslimojot. Cilvēku caurmēra mūžs esot ap 100 gadu, tātad par apm. 30 gadiem garāks nekā rietumu pasaulē.

Tāpat kā Latvijā, šie Himalaju balti 25. jūnijā svin savus Jāņus, bet sauc šīs svinības par Genani jeb miežu svētkiem. Patiesībā šis nosaukums nemaz nav svešs arī Eiropā, jo tā Jāņus sauc arī ventu pēcnācēji Normandijā. Bez tam tādas pašas izcelsmes — no Jāņa vārda — ir arī vietu nosaukumi Genuja, Geneva u.c. Tas ir vienas āriešu daļas pieņemtais svētais burts „g", kas aizstāj „j". Abi šie burti ilgu laiku sacentās arī krievu valodā, un vēl pat 18. gadsimtā cars Pēteris I savās vēstulēs janvāri atzīmēja kā „genvar".

Pagātnē šie balti, kaut to skaits šai vietā nepārsniedz pat 100.000, tomēr spējuši aizsargāt savu zemi pat pret visslavenākajiem iekaŗotājiem. Un savos augstajos kalnos tie arī tagad jūtas samērā droši, kaut ziemeļos un austrumos ir tādi bīstami kaimiņi kā sarkanie ķīnieši un krievu komūnisti, bet ne visai tālu — tikai augstās kalnu grēdas otrā pusē — Kašgarā pēc pilsoņu kaŗa beigām iebrukušais krievu čekas kaŗaspēks bija dažās dienās apkāvis 40.000 balto krievu bēgļu.

Bet ne visi balti ir tik brīvi un laimīgi. Britu enciklopēdijā pieminēts, ka balti dzīvo arī kalnāja otrā pusē — Tibetā, kuŗa jau vairāk nekā 10 gadu ir sarkano ķīniešu varā. Baltiem radniecīgās ciltis dzīvo garā, bet šaurā puslokā visapkārt Himalaju kalniem, bet pats ziemeļu stūris nokļuvis padomju varā. Samērā labākā stāvoklī ir Nuristāna (nairu zeme), kuŗa ietelp Afgānistānā kopā ar daļu dardānu un patiešu dzīvesvietām. Bet dienvidaustrumu virzienā no pašas Baltistānas baltu cilšu apdzīvotā josla ieiet vēl visai tālu Ziemeļindijā. Un tad arī pati Afgānistāna — āriešu pirmdzimtenes sastāvdaļa, ar savu brīnišķo „avju ganu" valodu, kuŗa brīžiem liekas pat latviskāka par pašu latviešu valodu! Lai minēti kaut vai tikai daži vārdi: abra — raža, visa — ticība, vadi — kāzas (vedības), miras — mantojums, paija — pamats, planda — nasta u.d.c.

Arī kalniešu senči nākuši no šīm auglīgajām ielejām Sogdā un Balchā (Baktrijā) pēc daudzām katastrofām šajā savā pirmdzimtenē. Sākotnēji tā bija drausmīga traģēdija, kad miljoniem bēgļu sadrūzmējās Himalaju nogāzēs. Kas ar daudziem noticis, to pietiekami skaidri liecina vietu nosaukumi — Pamira, Kašmira, Posta u.c. Un tomēr, pēc gadu tūkstošiem visi šie āriešu bēgļi, kas glābās pirmdzimtenei tuvākajos augstajos kalnos Kaukazā, Himalajos un Altajos, ar saviem pēcnācējiem kļuvuši pasaules iekaŗotāji!

Liekas, ka mazliet jārevidē arī vēsturnieku vispārējais uzskats, ka lielās civilizācijas radušās tikai ielejās, kur ļaudīm bijuši labāki dzīves apstākļi un kur tie dzīvojuši plašākās masās. Tiesa, civilizācijas ir gan uzplaukušas līdzenumos kā Sumerā, Bābelē, Sīrijā un Ēģiptē, bet savu sēklu — ierosmi, idejas un dzinējspēku tās tomēr saņēmušas tieši no kalniešiem, jo tie bija enerģiskāki, fiziski un garīgi stiprāki par līdzenumu apdzīvotājiem. Pati kalnu daba ar savām daudzajām grūtībām un briesmām viņus par tādiem padarījusi. Jāraugās tikai uz mazo somu tautu, kuŗa, nabadzīgā zemē un aukstā klimatā cīnoties ar daudzajām grūtībām, tomēr kļuvusi par paraugu pasaulei!

Bet arī Himalaju baltu pagātnē ir bijuši vairāki slaveni posmi. Viens no tādiem bija kristīgās ēras sākumā, kad tie nonāca no saviem kalniem ielejās un, savairojušies lielā skaitā, uzsāka plašas militāras dēkas. Tie bija eptaliti — baltu (tāliešu) jātnieki, kas ap 570. gadu sakāva altajiešu vadītos hunņus un atņēma tiem āriešu pirmdzimteni Sogdu. Tie bija lieliski, bezbailīgi un gudri kaŗotāji, kādi cilvēces pagātnē maz redzēti. Eptaliti sakāva arī persus un atspieda tos līdz pat Gurganai. Tad tie ielauzās arī Kaukazā un nostiprinājās Dagestānā. Austrumos tie ieņēma arī Tjanšanas ielejas. Un tā 5. gadsimta beigās tie bija visas Vidusāzijas kungi. Eptalitu lielvalsts sniedzās no Kaukaza līdz pat Ķīnai, un tajā ietilpa Sinda, Bosta, Zabulistāna, Tocharistāna, Dardistāna, Kabulistāna, Hotana, Tjanšanas ielejas un Arachozija. Viņu pašu dzimtene — Eptales ielejas, no kuŗām tie bija sākuši šo lielo iekaŗošanas gājienu, bija vairs tikai niecīgs zemes gabaliņš, salīdzinot ar milzīgo iekaŗoto platību.

Eptalitiem bija iespēja iekaŗotajos apgabalos izveidot lielu armiju. F. Altheims piemin, ka viņi sev pakļāvuši arī hunņus. Bet visumā tie neuzticējās svešo tautu piederīgajiem un necentās tiem dot ieročus rokās. Tādēļ eptaliti nevarēja iekaŗotās zemes ilgi noturēt, jo viņu pašu skaits bija pārāk mazs. No austrumiem nāca altu vadītie milzīgie mongoļu bari, bet no rietumiem — musulmaņi, un drosmīgajiem kalniešiem atkal bija jāatkāpjas uz savām kalnu grēdām.

Zīmīgi, ka izlīgstot ar persiem un kļūstot to sabiedrotie, eptaliti gāja tiem palīgā arī cīņā pret Romas kaŗaspēku. Tur, kur viņi gāja, tie uzvarēja pat šos labi bruņotos rietumu latus. Bet vai tā ir vienīgā reize, kad balti garajās vēstures gaitās cīnījušies abās pusēs? Protams ne. Krievijas pilsoņu kaŗš un mūsu pašu atbrīvošanas cīņas ir ne vien jaunāki, bet arī daudz spilgtāki piemēri.

Alberts Kalniņš

DZIRDĒT VAR, BET SAPRAST NEVAR

(Pārnesums no 2. lpp.)

pašiem ir savs skolas nams, šeņeni apmeklē kāds presbiterāņu mācītājs katru otru svētdienu, kas arī sludina Kristus evaņģeliumu. Bet tā kā vēl daudz ir tādu, kas angļu valodu ļoti maz saprot, tad dzirdēt gan var, bet saprast nevar." F. Pekse gan aizrautīgi turpināja lasīt evaņģeliju savā farmas mājā, bet pamazām arī viņš pagura. Un atkal liecina ziņojums laikrakstā: „Lai gan še esam 17 latviešu farmeru, kuriem visiem gandrīz robežas saiet kopā, bet par nožēlošanu jāsaka, ka ir daudzreiz bijis, kad sapulcēs nav ieradušies vairāk kā 5 personas... Tāds pats mācītāju trūkums sajūtams Sundres latviešu kolonijā, no kuŗas mūsu kolonija ir tikai 6 mailes dienvidos. Tā tad ja abas kolonijas kādreiz varētu savienoties vienā draudzē, tad būtu labs pulciņš latviešu, un mūsu skolas nams būtu tikpat kā radīts priekš dievkalpošanu noturēšanas."

Skolas namu rakstītāji pieminējuši vairākkārt, un tam bija savs pamats. Skolas celšanas komitejā darbojās arī latvietis F. Rozehills. „Amerikas Vēstneša" 1912. gada 9. numurā par to cita vidū lasāms: „Tad vēl pieminēšu par mūsu apgabala skolas ierīkošanu, pie kuŗas jau vienu gadu atpakaļ daži no mūsu tautiešiem diezgan daudz uzupurējās, bet domu starpību dēļ nebij iespējams vienoties ar blakus jaunorganizējamo Skolas Apgabalu. Bet šogad ir laimīgi izdevies vienoties un tā mūsu skolas apgabala organizācija jau ir Edmontonā no tautas apgaismošanas ministra pieņemta un apstiprināta. Par skolas direktoriem ir ievēlēti šādi kgi: Geo. Moore, H. Rosehill un Rb. Lobley. Cerams, ka mūsu jaunie direktori centīsies un gādās par to, ka skola visā drīzumā tiek gatava."

Tā dzīvoja latvieši Rozehilli, kas, domājams, savu vārdu angliskojuši no Rožkalna vai vācu Rozenberga. Viņi bija sevišķi rosīgi pionieri izglītības laukā. Iespējams, ka kaut kur Loblejā vēl tagad atrodas šī pirmā skola tai apgabalā. To kāds latvietis, atrodoties ceļojumā pa šo apgabalu, varētu mēģināt noskaidrot.

No ziedojumu saraksta Latvijas pabalsta fondam, kas publicēts „Amerikas Vēstnesī" 1919. gada 17. numurā, konstatējami arī citi latviešu farmeru vārdi, kuri dzīvoja šai kolonijā. Šai publicējumā lasāms: „Latvijas pabalsta fondam iesūtījuši vēl šādus ziedojumus: No Lobley Latviešu kolonijas, Kanadā; no turienes latviešiem un dažiem Latvijas labvēļiem angļiem: Michael Rosehill $ 5.00; Martin Rosehill 5.00; Fred Pekse 5.00; John Pofraht 5.00, Robert Olzenberg 2.00; John Gataw 5.00; John Gulbe 5.90; Lizete Gulbe 5.00; John Roze 5.80; J. Cleinschmidt 3.00; A. Smith 5.00; K. Pekse 4.00; F. Anderson 3.00; Wm. P. Nichols 4.00; J. Maklaughlin 1.00; D. Dansen 1.00; M. Dansen 1.00; H. Lockin 0.25; Ike Brooks 1.00; Tom Thomas 1.00; E. W. Miller 2.00; Albert Clayton 1.00; MakKay Bros. 2.00; Tom Dean 1.00; W. M. Brown 1.00; — Kopā 73.25. Par naudas pārvešanu un sūtīšanu izdots $ 2.00. Tātad kopā saņemts $ 71.25. Agrāki kvitēts $ 850.47. Viss kopā $ 921.72. Amerikas Vēstneša' redakcija."

Drīz pēc pirmā pasaules kaŗa Loblejas vārds nozuda no latviešu preses slejām. Kolonijas tālākais liktenis kļuva nezināms.

Osvalds Akmentiņš

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

3. maijā — plkst. 8 vakarā DV namā Maija balle ar Maija karalienes vēlēšanām.

4. maijā — plkst. 4 pēcp. DV namā A. Gailīša referāts: „Krāšņuma dārzu ierīkošana un kopšana".

10. maijā—plkst. 5.30 p.p., Toronto latviešu kreditsabiedrības 10 gadu jubilejas sarīkojums ar svinīgu aktu un balli Latviešu namā.

31. maijā — plkst. 6 vak. TLTA ģimnazijas 13. izlaiduma akts Latviešu namā.

7./8. jūnijā — Jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu karavīra daudzinājumu.

KIČENERA

31. maijā — pl. 7 vak. DV nodaļas vanadžu kopas rīkotais vīru koŗa Viesturs koncerts un Ceriņu balle ar karalienes vēlēšanām Hungarian Home Club telpās pie Voterlū - Velingtonas lidlauka. Spēlēs Zakuļa kapella.

BRAMPTONA

3. maijā — pl. 7.30 vak. Bramptonas Daugavas vanadžu kopas mūzikālais vakars „Vēlreiz maijā" Grace United Church zālē, 156 Main Street N., Brampton.

NIAGARA

26. un 27. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

OSĀVA

4. maijā — pl. 4 p.p. Poļu zālē 219 Olive Ave., vanadžu kopas ģimenes dienas sarīkojums.

HAMILTONA

10. maijā — pl. 7.30 HLB „Maija karalienes" svētki Rainbow zālē, King E. un Sanford ielu stūrī.

LATVIAN MUSIC

Skanu plates cena $5.50

LP 1

Reitera koris, diriģents Teodors Reiters;
E. Dārziņš SENATNE; H. Pavasars BĒRZI; A. Kalniņš SVEŠUMĀ KLĪSTOT; P. Barisons PAVASARA JAUSMA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš AIZ KRŪMIŅA AIZVĒJIŅA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš ALUTIŅŠ — BALELIŅŠ; E. Melngailis JĀŅU VAKARS, solo V. Brodiņa.

LP 2

Reitera koris, Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters;
K. Baumanis DIEVS SVĒTĪ LATVIJU; J. Graubiņš EZERZEME, solo H. Holm un E. Ziverte; A. Kalniņš ŪDENSROŽU VAINAGS; J. Vītols BEVERĪNAS DZIEDONIS; E. Melngailis DZIEDĀT MĀKU, DANCOT MĀKU, solo E. Jaunviksna; V. Ozoliņš MAN SAJĀJA TRĪS TAUTIEŠI; E. Melngailis CĪRUĻA VEDĪBAS solo E. Ziverte; J. Poruks PAVASARA DZIESMA.

LP 3

Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters
Jānis Mediņš ĀRIJA; E. Dārziņš MELANCHOLISKAIS VALSIS; J. Kalniņš SUITU DANCIS; A. Ābele MEDITĀCIJA; J. Vītols 5 TAUTAS DZIESMAS: Skaisti dziedi, lakstīgala, Āvu, āvu baltas kājas, Pūt, vējiņi, Tautiešam roku devu, Ej, saulīte, drīz pie Dieva.

LP 4

Ziemsvētku dziesmas:
Reitera koris ar simf. ork. diriģents Teodors Reiters
J. Vītols DIEVIŠĶAIS MIRDZUMS; E. Melngailis ES SKAISTU ROZĪT ZINU; L. van Beethoven SVĒTA NAKTS, AK IZLEJ TU; E. Melngailis KLUSA NAKTS, SVĒTA NAKTS; J. Graubiņš NĀVES ĒJAS, A. Kalniņš SENA AUKLES DZIESMA; A. Kalniņš NAKTS DZIESMA; W. A. Mozart AVE VERUM CORPUS.

LP 5

Stokholmas Filharmonijas orķestris, Zviedrijas I karaliskais diriģents Sixten Ehrling;
Jānis Mediņš LATVIJAS AINAS, III svita: Kurzeme, Vidzeme, Zemgale, Latgale; LATVJU RAPSODIJA I; PUIŠU DEJA; MEITEŅU DEJA.

LP 6

Paula Brīvkalne, soprāns, Stokholmas Filharmonijas orķestris; Jānis Mediņš VĒSTULES PĒRAM GINTAM I, II — Elzas Ķezberes teksts, diriģents — autors; 6 TAUTAS DZIESMAS: Saulīt' tecēj' tecēdama, Puisīt jāja pieguļā, Aiz ezera augsti kalni, Tautiešam roku devu, Ziedi, ziedi, rudzu vārpa, Raibie cimdi, diriģents Arvīds Norītis.

LP 7

Adele Pulciņa-Karpa, soprāns; Latviešu Stīgu Kvartets: A. Norītis, V. Ruššvics, E. Vīnerts, A. Ozoliņš.
J. Vītols PIE TAVA AUGSTA BALTA LOGA; AIZVER ACTIŅAS; MAN PRĀTĀ STĀV; MAZIŅŠ BIJU, NEREDZĒJU; W. A. Mozart MEDĪBU KVARTETS (K. 458).

LP 8

Marisa Vētras dziedoņi, A. Štrombergs, klavieres.
A. Štrombergs LOKATIES, MEŽU GALI, M. MacVicar, soprāns, M. Bērziņa, alts, K. Šūns, tenors, J. Cīrulis, baritons; MAZA BIJU, NEREDZĒJU M. MacVicar; P. Līcīte DZEGUZE KŪKO M. MacVicar, M. Bērziņa, K. Šūns; E. Dārziņš MĀTES DZIESMIŅA M. MacVicar; T. Ķeniņš EJ, SAULĪTE, DRĪZ PIE DIEVA I. Birne-Veinberga, soprāns, M. Bērziņa; A. Štrombergs EJ, SAULĪTE Mariss Vētra (60 g. v.); H. Pavasars PROTU PROTU, REDZU REDZU Kalvis, dubultkvartets; T. Ķeniņš AI, ZAĻA LĪDACIŅA M. MacVicar, soprāns; A. Štrombergs PILNA UPE BALTU ZIEDU M. Bērziņa, alts, A. Ķivlenieks, tenors; M. Zariņš DZEGUZE UN PRECINIEKS A. Vītols, baritons; A. Štrombergs REDZ, KUR JĀJA DIV' BAJĀRI A. Ķivlenieks, A. Vītols; A. Kalniņš JURKA, PUIKA, MADI ĶERA A. Ķivlenieks; A. Štrombergs APSEGLOJU MELNO KUMEĻI M. Vētra (60 g. v.); T. Ķeniņš MIESTIŅŠ J. Cīrulis, baritons PIECI GADI KALPIŅŠ BIJU M. MacVicar, A. Ķivlenieks, J. Cīrulis.

LP 9

Paula Brīvkalne, soprāns, Gerhard Huber, klavieres.
Bruno Skulte 11 BĒRNU DZIESMAS, J. Raiņa teksts: 1. Lielais slinkums, 2. Kārlītis, 3. Jaunais bērziņš, 4. Visi desmit, 5. Zivtiņa un meitiņa, 6. Kaŗa kungs, 7. Rudens — rūķis, 8. Kakenīte, 9. Čakstītes dziesma, 10. Pavasaŗa ganības, 11. Glomeņa precības.
6 tautas dziesmas:
Jāzeps Vītols NO KURZEMES BĒRNIŅŠ BIJU; Pāvuls Jurjāns AIZ UPĪTES ES UZAUGU; Jāzeps Vītols DZIEDĀJ' TAUTU TĪRUMĀ; ES NEIETU TO CEĻIŅU; SKAISTI DZIEDI, LAKSTĪGALA; AI CIEMIŅI, AI KAIMIŅI.

LP 10

Ernests Māršaus, tenors, Vallija Reizniece-Baranoviča, klavieres.
F. Šuberts SAPES UN CERĪBAS; J. Ivanovs MĀRAS ZEME: ARĀJA TICĪBA; J. Kalniņš MOCEKLI; J. Norvilis AGLONA; J. Ķepītis AGRĀ PAVASARĪ; Jānis Mediņš TEV MŪŽAM DZĪVOT, LATVIJA.
Latviešu karavīrs tautas dziesmās
J. Vītols STRAUJA, STRAUJA UPE TECĒJ', KAŖAVĪRI BĒDĀJAS, NU AR DIEVU, VIDZEMĪTE, DIV' DŪJIŅAS GAISĀ SKRĒJA, PADZIEDĀSIM NU, BĀLIŅI; P. Jurjāns ES KAŖĀ AIZIEDAMS; J. Vītols APKĀRT KALNU GĀJU, ČUČĪ, MANA LĪGAVIŅA.

LP 11

Jānis Mediņš UZ AUGŠU, AKA, BIRZTALIŅA, TOREIZ, DĀRZS, IR VIENS VAKARS, PIESKAŅA, MĪĻA SKŪPSTS. Ludmila Šepe-Eše, soprāns. Pie klavierēm autors GLASTS, MAN SIRDS IR ATKAL JAUNA, Leonarda Daine, mecosoprāns. TAUTAS DZIESMU RAPSODIJA 2 VIJOLĒM AR ORĶESTRI solisti: Marita un Gunārs Larsens.

LP 12

Ksenija Bīļiņa, mecosoprāns, Josephine Lee, klavieres.
Volfgangs Dārziņš 10 TAUTAS DZIESMAS: Sudrabiņa lietiņš lija, Šūpo mani māmuliņa, Man' māmiņa tā glabāja, Kūko, mana dzeguziņa, Brālīti, brālīti, Man bij zelta atslēdziņa, Es adīju raibus cimdus, Puisi, puisi, Ņem iekš rokas, Ej projām, ledutiņ.
8 tautas dziesmas:
Aura Raiskuma, soprāns, Ernests Māršaus, tenors un vijole, Roger Heagney, klavieres, E. Melngailis ES BIJ' PUIKA — tenors ar vijoli. J. Ķepītis KUR TU AUGI, DAIĻA MEITA; A. Plīcis SIJA AUZAS, TAUTU MEITA; J. Vītols ROŽU DĀRZIŅŠ, AUN, MEITIŅA, BALTI KĀJAS. Soprāna un tenora duets. L. Garūta SUDRABOTA ZĪLE BRECA, NO JŪRIŅAS IZPELDĒJA. Soprāna solo. J. Vītols AIJA, ANCIT, AIJĀ, Tenora solo.

LP 13

J. Graubiņš — Lāčplēšu dziesma. K. Lietiņš — Tikai viena dziesma. J. Cimze — Seglo, māsiņ, kumeliņu. Vīru koris Kokle. Diriģ.: E. Māršaus 1., 3./E. Smalkais 2. A. Kalniņš — Brīnos es. P. Šuberts — Pasaciņa. E. Māršaus, tenors. J. Vītols — Bālais mēness, Debess lotoss, A. Raiskuma, soprāns. A. Ore — Daugaviņa māmuliņa. J. Norvilis — Piebaldzietes precinieks. Vīru koris Kokle, diriģ. E. Māršaus, L. Garūta — Rīga dimd, Pūt, vējiņi. Duets: A. Raiskuma un E. Māršaus. A. Kalniņš — Ak tu mazais akotiņis. J. Vītols — Visi mani radi raud. A. Raiskuma, soprāns. P. Līcīte — Tumša nakte, zaļa zāle. E. Māršaus, tenors.

LP 14

Kas tie tādi. M. Lavri — Lāčplēšiem, Dzimtene. G. Verdi — Trubadūrs, Traviata. A. Jurjāns — Nevis slinkojot. Jāz. Mediņš — Baudi zaļo jaunību. A. Ore — Meldermeitiņa. P. Sancbergs — Es dziļi glāzē ieskatījos. Ch. Gounod — Fausts. V. Zommers — Vai gudrās dabas mājiens, Laiks steidzas prom. Adolfs Kaktiņš, baritons, ar simf. orķestri.

LP 15

Jānis Mediņš — 2 Spīdolas ārijas no op. Uguns un nakts: Es esmu es, Dzer manu dzīdrumu, 6 dejas no baleta Mīlas uzvara: Baltā roze, Rožu valsis, Vijolītes, Tulpes, Majpuķītes, Komiskā deja. Žermēna Heine-Vāgnere, soprāns, Latviešu simfoniskais orķestris. Diriģents — autors.

LP 16

E. d'Albert — Ieleja. R. Wagner — Tanheizers. A. Bizet — Karmena. Ch. Thomas — Hamlets. Conradi — Vīna dziesma. Adolfs Kaktiņš ar simf. orķestri — Maziņš biju, neredzēju, Līgo virkne, Puisis jāja pieguļā, Šitā, zēni, mums dzīvot. Mariss Vētra ar orķestri — Ej, saulīte, drīz pie Dieva (2. variants). Amanda Liberts-Rebane ar orķestri.

DABŪJAMAS
DV GRĀMATNĪCĀ
CENA $5.50 + 5% PST.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKĀ
ATSEVIŠĶI NUMURI
PĒRKAMI TORONTO

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese ....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .... abonements uzsākšanai/pagarināšanai. (Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 m ēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO

Hans PLAUDE
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Tel. HO 6-1131

PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Lawrence: Atsevišķs 5 istabu dubult... s ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu, pri... s ceļš un garāža. Cena $25,000, iemak-...

...ALVINIEKIEM UZ 4 GADIEM UZ ... JAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ.

...JOS

...rā pusē — Tibetā, kuŗa jau vairāk nekā 10 gadu ir sarkano ķīniešu varā. Baltiem radniecīgās ciltis dzīvo gaŗā, bet šaurā pusloka visapkārt Himalaju kalniem, bet pats ziemeļu stūris nokļuvis padomju varā. Samērā labākā stāvoklī ir Nuristāna (nairu zeme), kuŗa ietelp Afgānistānā kopā ar daļu dardānu un patiešu dzīvesvietām. Bet dienvidaustrumu virzienā no pašas Baltistānas baltu cilšu apdzīvotā josla ielet vēl visai tālu Ziemeļindijā. Un tad arī pati Afgānistāna — āriešu pirmdzimtenes sastāvdaļa, ar savu brīnišķo „avju ganu" valodu, kuŗa brīžiem liekas pat latviskāka par pašu latviešu valodu! Lai minēti kaut vai tikai daži vārdi: abra — raža, visa — ticība, vadi — kāzas (vedības), miras — mantojums, paija — pamats, planda — nasta u.d.c.

Arī kalniešu senči nākuši no šīm auglīgajām ielejām Sogdā un Balchā (Baktrijā) pēc daudzām katastrofām šajā savā pirmdzimtenē. Šķietnēji tā bija drausmīga traģēdija, kad miljoniem bēgļu sadrūzmējās Himalaju nogāzēs. Kas ar daudziem noticis, to pietiekami skaidri liecina vietu nosaukumi — Pamira, Kašmira, Posta u.c. Un tomēr, pēc gadu tūkstošiem visi šie āriešu bēgļi, kas glābās pirmdzimtenei tuvākajos augstajos kalnos Kaukazā, Himalajos un Altajos, ar saviem pēcnācējiem kļuvuši pasaules iekaŗotāji!

Liekas, ka mazliet jārevidē arī vēsturnieku vispārējās uzskats, ka lielās civilizācijas radušās tikai ielejās, kur ļaudīm bijuši labāki dzīves apstākļi un kur tie dzīvojuši plašākās masās. Tiesa, civilizācijas ir gan uzplaukušas līdzenumos kā Sumerā, Bābelē, Sīrijā un Ēģiptē, bet savu sēklu — ierosmi, idejas un dzinējspēku tās tomēr saņēmušas tieši no kalniešiem, jo tie bija enerģiskāki, fiziski un garīgi stiprāki par līdzenumu apdzīvotājiem. Pati kalnu daba ar savām daudzajām grūtībām un briesmām viņus par tādiem padarījusi. Jāraugās tikai uz mazo somu tautu, kuŗa, nabadzīgā zemē un aukstā klimatā cīnoties ar daudzajām grūtībām, tomēr kļuvusi par paraugu pasaulei!

Bet arī Himalaju baltu pagātnē ir bijuši vairāki slaveni posmi. Viens no tādiem bija kristīgās ēras sākumā, kad tie nonāca no saviem kalniem ielejās un, savairojušies lielā skaitā, uzsāka plašas militāras dēkas. Tie bija eptaliti — baltu (tālieši) jātnieki, kas ap 570. gadu sakāva altajiešu vadītos hunnus un atņēma tiem āriešu pirmdzimteni Sogdu. Tie bija lieliski, bezbailīgi un gudri kaŗotāji, kādi cilvēces pagātnē maz redzēti. Eptaliti sakāva arī persus un atspieda tos līdz pat Gurganai. Tad tie ielauzās arī Kaukazā un nostiprinājās Dagestānā. Austrumos tie ieņēma arī Tjanšanas ielejas. Un tā 5. gadsimta beigās tie bija visas Vidusāzijas kungi. Eptalitu lielvalsts sniedzās no Kaukaza līdz pat Ķīnai, un tajā ietilpa Sinda, Bosta, Zabulistāna, Tocharistāna, Dardistāna, Kabulistāna, Hotana, Tjanšanas ielejas un Arachozija. Viņu pašu dzimtene — Eptales ielejas, no kuŗām tie bija sākuši šo lielo iekaŗošanas gājienu, bija vairs tikai niecīgs zemes gabaliņš, salīdzinot ar milzīgo iekaŗoto platību.

Eptalitiem bija iespēja iekaŗotajos apgabalos izveidot lielu armiju. F. Altheims piemin, ka viņi sev pakļāvuši arī hunnus. Bet visumā tie neuzticējās svešo tautu piederīgajiem un necentās tiem dot ieročus rokās. Tādēļ eptaliti nevarēja iekaŗotās zemes ilgi noturēt, jo viņu pašu skaits bija pārāk mazs. No austrumiem nāca atvadītie milzīgie mongoļu bari, bet no rietumiem — musulmaņi, un drosmīgajiem kalniešiem atkal bija jāatkāpjas uz savām kalnu grēdām.

Zīmīgi, ka izlīgstot ar persiem un kļūstot to sabiedrotie, eptaliti gāja tiem palīgā arī cīņā pret Romas kaŗaspēku. Tur, kur viņi gāja, tie uzvarēja pat šos labi bruņotos rietumu latus. Bet vai tā ir vienīgā reize, kad balti bijuši gaŗākas vēstures gaitās cīnījušies abās pusēs? Protams ne. Krievijas pilsoņu kaŗš un milzīgo pašu atbrīvošanas cīņas ir ne vien jaunāki, bet arī daudz spilgtāki piemēri.

Alberts Kalniņš

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

JAUNĀS PAVASAŖA GRĀMATAS

Dr. A. Ziedonis —
THE RELIGIOUS PHILOSOPHY OF RAINIS ... $6.80
Pirmā grāmata visā latvju kultūras vēsturē attiecīgi sagatavota reprezentācijai. Sekos tāda pati par Blaumani.

LATVIA — Past and Present.
second revised edition, vol. 1. ... $19.80
Kas redzējis un skatījis pirmo izdevumu, vēl daudz ko nav redzējis. Redzēsiet — nenolikdami skatīsiet. Skaistākais izdevums par Latviju jebkad sagatavots

Kārlis Ieviņš, rom. —
DVĒSEĻU RĒGI ZVAIGŽŅU KALNĀ ... $ 3.50
Rakstnieks ir pēdējais dzīvais no lielajiem klasiķiem.

Sagatavošanā un iznāks vēl šai pavasarī:
Teiku un pasaku 13. sējums ... $7.80
Zeibolta RAKSTU 5. sēj. TRĪS SOĻI UZ LAIMI ... $ 3.90
KARALIENES MARGAS II sējums ... $ 3.90

Tālāk sagatavošanā latviešu lielākā memuāru rakstnieka Ž. Unāma kaŗalaika atmiņas. I sējums „Karogi vējā", II sējums „Zem Barbarosas šķēpa".

LATVJU GRĀMATA
Waverly, Iowa, 50677

KAS? KUR? TORONTOKO?

KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIKELSONS

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. īpašnieks ST. CUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

MĒS IESPIEŽAM

- Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
- Vizītkartes
- Dokumentus biedrību vajadzībām
- Koncertu programmas
- Sarīkojumu biļetes
- Plakātus, dziesmu lapiņas
- Vēstuļu veidlapas, aploksnes
- Grāmatas, žurnālus

Labs darbs. — Mērenas cenas.
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.
Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

DV APGĀDA IZDEVUMI

Angelika Gailīte — Rītausmā ... $4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas ... $4.20
Ed. Tūters — Pēdas sniegā, dzeja ... $3.50
T. Dangavs — Strandējušo sala, proza ... $8.20
A. Rubulis — Latvian Literature latv. proza angļu valodā ... $7.00
A. Lūsis — Redziet, kāds cilvēks, kāds Dievs $3.25
T. Krūka—Silaines mežs runā, st. bērniem $2.80
„ Tu debesis turi savās rokās ... $3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom. $3.90
Johans H. Vigmans — Viens no miljoniem $4.00

Pieprasiet DV Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont., Canada.

LABĀKĀ UN NO JŪSU RADIEM VISVAIRĀK PIEPRASĪTĀ DĀVANA LATVIJĀ

DĀVANU CERTIFIKĀTI PILNĪGI GARANTĒTI

Jūsu piederīgie par tiem var izvēlēties, ko grib, kad grib un DAUDZ VAIRĀK VNESHPOSYLTORG SPECIALOS DOLARU VEIKALOS.

Viņi var izvēlēties visplašākā izvēlē importētos AMERIKAŅU, Rietumeiropas un eksporta kvalitātes vietējos ražojumus, kā pārtiku, drānas, apavus, mājturības piederumus, televīzijas aparātus, ledusskapjus, radio, mēbeles, motociklus, gandrīz visu ko var iedomāties.

Tikai par DĀVANU CERTIFIKĀTIEM jūsu piederīgie var iepirkties par ĻOTI PAZEMINĀTĀM CENĀM. Piederīgie to jums apliecinās. Mazākā summa ir US $50.00, bet vairāk varat sūtīt katrā gadījumā. Piegāde 3—4 nedēļu laikā.

NAV SŪTĪŠANAS IZDEVUMU.

Par šiem pakalpojumiem nav nekas jāmaksā, ne jums ne arī jūsu piederīgiem. Vairāki tūkstoši jau pasūtinājuši DĀVANU CERTIFIKĀTUS caur INTERTRADE EXPRESS CORP. saviem piederīgiem un saņēmuši vēstules, cik apmierināti tie bijuši. Ja gribat savus piederīgos iepriecināt, pasūtiniet DĀVANU CERTIFIKĀTUS caur mums. Mēs garantējam, ka būsit apmierināti.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jauno cenrādi.

TORONTO AUSTRUMOS klusā mājā
IZĪRĒJAMS
4 istabu dzīvoklis
Garāža.
Zvanīt pēc pl. 6 vak Toronto 691-8329

Pensionāru pāris MEKLĒ
1—2 istabas ar virtuvi.
Vēlams Toronto rietumos.
Zvanīt Toronto 233-9375.

Estd. 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35., pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAINĪŠU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs

Miķelis Raņķis

dzimis 1912. gadā 9. oktobrī Nīcā, miris 1969. gadā 28. aprīlī Toronto.

Kaut šķiršanās sāpes dara,
Tas ir tik grūt, tik grūt
To grib tā visaugstākā vara
Tas nevar citādi būt.

Dziļās sērās
SIEVA KANADĀ UN MĀSAS AR PIEDERĪGIEM LATVIJĀ

Mūsu mīļais

Miķelis Raņķis

šķīries no mums 1969. gadā 28. aprīlī.

Savās sirdīs klusi klusi
Turēsim to piemiņā.

P. Zars, O. Bērziņš,
Briediņu, Lauku un Tontegodu ģimenes

Vai esat nokārtojuši abonementu?

LATVIEŠU NAMS
491 College St. Toronto 4
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām ■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

VALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

ŠOFERIS
VAJADZĪGS LATVIEŠU UZŅĒMUMAM VIEGLAI PIEGĀDEI
5 DIENAS NEDĒĻĀ
(Uzņēmuma automašīna)
Zvanīt Toronto — P. Ratniekam 921-7121
vai E. LEJIŅAM 363-6496

VALD. BEBRIS
759 — 0266

Cik maksā labs padoms?
Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasargā no „dārgas maksāšanas" nezināšanas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

Steidzamos gadījumos sūtiet
MŪSU ĀTROS GAISA PASTA SAIŅUS UZ LATVIJU
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCAS SAINĪŠU NODAĻĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PAGAUGSAIŅI — Cenas ASV dolaros

2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	18.50
3 — 2 kg bēkons vai žāv. speķis, 1 kg cūku tauki, 1 kg žāv. karbonāde vai 1 kg šķiņķis, 5 kg	19.75
4 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	32.00
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. brutto 10 kg	16.00
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg	22.70
9 — 20 mārc. (8,5 kg) augstākā labuma kausēti cūku tauki 0,5 kg paciņās, brutto 10 kg	25.00
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes brutto 5 kg	22.75
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	38.50
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigarettes, brutto 10 kg	38.45
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.00
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja. 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, brutto 10 kg	38.80
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.80
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg	26.65
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigarettes, brutto 10 kg	31.00
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	56.00
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	21.80
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	35.90
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	30.00
25 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	53.00
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu	39.90
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	24.90
34 — 4,5 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti, 2,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 20 mārc.	22.70
35 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	37.50
36 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 4,5 kg rīss 4,5 kg cūku tauku — 40 mārc.	30.75
37 — 4 kg baltie „American' kviešu milti, bīdelēti; 2,5 kg žāv. šķiņķa, 2,5 kg bekona — 20 mārc.	29.75
38 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	51.50
39 — 4 kg cūku tauku; 4,5 kg eksporta bekona — 19 mārc.	29.50
40 — iepriekšējais sainis divkāršots — netto 38 mārc.	52.50
41 — 2 kg cukura, 4,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 19 mārc.	27.50
42 — iepriekšējais sainis divkāršots — 38 mārc.	45.50
43 — 4 kg cūku tauku; 2.5 kg cukura, 2 kg rīsu — 19 mārc.	20.90
44 — iepriekšējais sainis dubultots	36.50
45 — 8 kg cūku tauki, 9 kg eksporta bekona, žāvēts, kopā 38 mārc.	49.50
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/350 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/460 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc.	37.00

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNĪCAS
491 College Street, Toronto 4, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p.
sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

SPORTS

JAUNIE KANADAS LATVIEŠU MEISTARI PELDĒŠANĀ

Kanadas latviešu 3. jaunatnes meistarsacīkstes peldēšanā, kuras 12. aprīlī risinājās University Settlement peldētavā Toronto, iepriecināja ar līdz šim kuplāko (23) dalībnieku skaitu un arī it teicamiem sasniegumiem. Kopš 1967. gada, kad Latviešu sporta apvienība Kanadā, sāka šo meistarsacīkšu rīkošanu, audzis kā dalībnieku skaits, tā rezultātu kvalitāte (kaut tie vēl krietni atpaliek no ASV latviešu peldētāju veikumiem), dodot LS AK garantiju, ka pieliktās pūles dot jauniešiem sacenšanās iespēju, viņus savstarpēji sapazīstināt, tuvināt un ievest latviešu sporta sabiedrībā sākušas atmaksāties.

Blakus iepriekšējos gados redzētajām sejām šogad dalībnieku pulkā parādījās vairāki jauni talanti — Kārlis Jirgens, Geila un Karena Vaite. Tāpat īsti „lietas koki" ir Valdis Pālens, Ivars Grimba, Arvīds Silis, Rita Langenfelde, kā arī daži pašu jaunāko gadagājumu peldētāji.

Meistarsacīkšu techniskie rezultāti bija šādi:

1959. gadā un vēlāk dzimušajām meitenēm 25 j brīvā stilā uzvarēja Sandra Sīle 27,0 sek. laikā, 2. Daina Vāgnere 36,0 sek.

1957. un 1958. gadā dzimušo meiteņu grupā Ruta Sīle veica 50 j brīvā stilā 52,6 sek., 50 j uz muguras 57,8 sek. un 50 j uz krūtīm 44,1 sek.

1955. un 1956. gadā dzimušo meiteņu grupā: 100 j brīvā stilā — 1. Rita Langenfelde 1:39,8 min., 2. Nansija Vaite 1:40,2 min., 3. Daina Brumele 1:52,0 min.; 100 j uz krūtīm — 1. N. Vaite 2:04,0 min., 2. R. Langenfelde 2:16,5 min, 3. D. Brumele 2:30,8 min.; 100 j uz muguras — R. Langenfelde 2:12,8 min.

1953. un 1954. gadā dzimušo meiteņu grupā Geila Vaite veica 100 j brīvā stilā 1:24,8 min. un 100 j uz krūtīm 1:39,8 min.

1952. gadā un agrāk dzimušo meiteņu grupā Karena Vaite sasniedza 100 j brīvā stilā 1:17,8 min., 100 j uz krūtīm 1:37,1 min. un 100 j uz muguras 1:37,2 min.

1959. gadā un vēlāk dzimušo zēnu grupā: 25 j brīvā stilā — 1. Roberts Vāgners 21,2 sek., 2. Aldis Vāgners 27,0 sek.

1957. un 1958. gadā dzimušo zēnu grupā: 50 j brīvā stilā — 1. Mārtiņš Grimba 37,1 sek., 2. Andris Bergvalds 39,8 sek., 3. Edgars Goba 41,1 sek.,; 50 j uz krūtīm 1. M. Grimba 54,4 sek., 2. R. Vāgners 55,1 sek., 3. Guntis Brumelis 1:10,0 min.; 100 m uz muguras — 1. R. Vāgners 50,8 sek., 2. E. Goba 51,4 sek., 3. M. Grimba 52,8 sek

1955. un 1956. gadā dzimušo zēnu grupā: 100 j brīvā stilā — 1. Ivars Grimba 1:14,6 min., 2. Arvīds Silis 1:19,4 min., 3. Juris Bruniņš 1:34,9 min.; 200 j uz krūtīm — 1. A. Silis 3:42,1 min., 2. J. Bruniņš 3:59,5 min., 3. Māris Kārkliņš 4:04,0 min.; 100 j uz muguras — 1. I. Grimba 1:36,0 min., 2. A. Silis 1:37,2 min., 3. J. Bruniņš 1:57,1 min.; 50 j tauriņstilā — 1. I. Grimba 42,3 sek., 2. J. Bruniņš 44,3 sek., 3. A. Silis 48,8 sek.

1953. un 1954. gadā dzimušo zēnu grupā: 100 j brīvā stilā — 1. Valdis Pālens 1:06,0 min., 2. Juris Sauemagi 1:19,7 min., 3. Imants Kārkliņš 1:24,6 min.; 200 j uz krūtīm — 1. V. Pālens 3:15,6 min., 2. I. Kārkliņš 3:42,4 min.; 100 j uz muguras — V. Pālens 1:19,3 min.; 50 j tauriņstilā — V. Pālens 39,6 sek.

1952. gadā un agrāk dzimušo zēnu grupā: 100 j brīvā stilā — Kārlis Jirgens 1:03,4 min.; 200 j uz krūtīm — K. Jirgens 3:15,6 min.; 100 j uz muguras — K. Jirgens 1:23,2 min.

400 j brīvā stila peldējumā, nešķirojot pa grupām, uzvarēja Kārlis Jirgens 5:33,2 min laikā, 2. Valdis Pālens 6:13,6 min. un 3. Arvīds Silis 6:39,5 min.

Vispusīgākajam dalībniekam katrā vecuma grupā Latviešu sporta apvienība Kanadā bija sarūpējusi balvas, kuras pasniedza valdes priekšsēdis V. Sališs. —cbb—

AN loma Baltijas valstu . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

rati aizstāvētu savas intereses. Galīgo lēmumu, protams, vajadzētu prasīt no Maskavas. Pastāv iespēja, ka lēmēji Pad savienības galvaspilsētā pieder pie izlases grupas un daudz ceļojuši pa ārzemēm, tādēļ tiem daudz lielākā mērā rūp iespaids, kādu viņu valsts atstāj ārpus savām robežām. Šis apstāklis viņus varētu mudināt izšķirties par labu baltiešu tiesībām uz noteikšanu dažādu sīkāku jautājumu kārtošanā, jo viņi cerētu tādējādi uzspodrināt savu vārdu pasaules sabiedriskās domas acīs, kur tas pēc Apvienotajās nācijās pieņemtās rezolūcijas būs visai apsūbējis. Pieņemsim tālāk, ka šādas lietas atkārtotos simtos un tūkstošos variantos. Komūnātīvais efekts par labu pašnoteikšanās tiesību atgūšanai tādā kārtā varētu būt ļoti nozīmīgs.

Visa teiktā rezultātā ir skaidrs, ka šāda Apvienoto nāciju rezolūcija varētu būt tīri noderīga. Tās pieņemšana beigās varētu izrādīties par pašu svarīgāko, ko brīvās pasaules latvieši, lietuvieši un igauņi darījuši savu zemju neatkarības centienu veicināšanai.

DUBČEKS MASKAVAS MĒTELĪ

Maskavas spiedienā padzītais Čechoslovakijas komūnistu partijas vadītājs Aleksandrs Dubčeks 28. aprīlī ievēlēts par federālā parlamenta priekšsēdi, nomainot Petru Kolotku. Bet tas vairs nebija agrākais Dubčeks. Jau pirmajā runā viņš ar lielu piespiešanos solījās nostiprināt saites ar Pad. savienību un pārējām komūnistu bloka valstīm. Dubčeks jaunajā amatā ievēlēts ar 306 „parlamentāriešu" balsīm, pretim balsojot 68, bet 7 atturoties.

Nākošajā dienā valdība paziņoja, ka radio un televīzijas raidītājiem, tāpat valsts ziņu aģentūrai jāpieskaņojas valdības politikai. Žurnālistiem nodiktēts, ko viņi drīkst un nedrīkst rakstīt saskaņā ar jaunajiem cenzūras priekšrakstiem, kuri stājušies spēkā jau aprīļa sākumā.

Prāgas laikraksti ziņo, ka Čechoslovakijas studentu nacionālais kongress noraidījis priekšlikumu pievienoties „nacionālajai frontei", kuŗa viņiem dotu legālu vārdu valsts politikā. Šī fronte pārstāv visas oficiāli atļautās politiskās grupas Maskavas ietekmētajā „parlamentā", bet visas politiskās norises ārpus tās uzskatāmas par nelegālām. Priekšlikums par Čechoslovakijas studentu iejūgšanu Maskavas politiskajos ratos nacionālajā kongresā nav saņēmis nepieciešamo divu trešdaļu balsu vairākumu. Studentu kongress, kas ilga 3 dienas, beidzās 27. aprīlī.

Dubčeks pēc ievēlēšanas jaunajā, relatīvi maznozīmīgajā amatā savā akreditēšanās runā lūdza „parlamentu" atbalstīt viņa pēcteci Husaku partijas vadītāja pienākumos. Dubčeks „atzinās", ka „pats ierosinājis" partijas vadības maiņu un „piekritis" pienākumu nolikšanai pēc 15 mēnešu ilgām pūlēm izveidot Čechoslovakijā „komūnismu ar humānu seju". Iemesls partijas vadības maiņai bijis tiekšanās uz Čechoslovakijas „normālizāciju" attieksmēs ar sociālistiskajiem sabiedrotajiem, bet it sevišķi Pad. savienību, „ko es vēlos turpināt atbalstīt ar savu darbu". Citiem vārdiem — notikusi atgriešanās pie Maskavas stila komūnisma Čechoslovakijā. Saprast var, bet liekas, ka jaunajā Maskavas mētelī Dubčeks pārvērties līdz nepazīšanai.

Negadījumā nogalināts Bolīvijas prezidents

Bolīvijas prezidents, 49 gadus vecais Renē Barientos Ortuno, 27. aprīlī nogalināts negadījumā, viņa helikopteram ielidojot augstsprieguma vados. Mašīna aizdegās un nogāzās. Ģenerālis Ortuno kļuva prezidents militārā apvērsumā 1964. gadā. Viņa amatu pārņēmis viceprezidents Luiss Adolfo Siless.

Ortuno jau bija piedzīvojis 7 atentāta mēģinājumus. Viņš vadīja sacelšanos 1964. gadā, kad gāza toreizējo prezidentu Viktoru Estensoro, un personīgi vadīja karaspēka vienības cīņu apgabalā, kurā notvēra un nogalināja leģendāro komūnistu partizānu vadoni Ernesto Če Guevaru.

Prezidenta nāve var izsaukt Bolīvijā jaunus politiskus nemierus. Viņa amata pārņēmējs 47 gadus vecais Luiss Adolfo Siless, ir maz pazīstams sociāldemokratu partijas politiķis. Viņš jau nodevis prezidenta zvērestu un solījis nokalpot atlikušo prezidenta pilnvaru laiku līdz nākošā gada augustam.

Pastāv uzskats, ka Silesa politika var sadurties ar Bolīvijas bruņoto spēku virspavēlnieka Ovando Kandijas uzskatiem un izsaukt valstī politisku krizi. Runā arī, ka Kandija tikai tādēļ atbalstījis Ortuno prezidenta krēsla iegūšanai, lai pēc viņa pilnvaru izbeigšanās tajā iesēstos pats.

Trīs agrākie Bolīvijas prezidenti pašreiz dzīvo trimdā. Ja [illegible] atgriezties, [illegible] Bolīvijas politiskā situācija ...

Francija izvēlējusies „chaosu"

Tautas nobalsošanā uzticību vairs neieguvis, Francijas prezidents Šarls Degolls 28. aprīlī paziņoja savu atkāpšanos, izbeidzot kādu visai nemierīgu posmu valsts vēsturē. Pašreiz 78 gadus vecais prezidents bija aicinājis nobalsot par valdības decentrālizācijas projektu un senāta reformām, kuras viņš uzskatīja par svarīgām Francijas liktenim. Uzzinājis nobalsošanas iznākumu, ģenerālis Degolls dažas minūtes pēc pusnakts raksturīgi skaidrā stilā no Elizejas pils paziņoja: „Es izbeidzu savas funkcijas kā republikas prezidents. Lēmums stājas spēkā 28. aprīlī plkst. 12 dienā." Pret Degollu, kurš Francijas prezidents bija gandrīz 11 gadu, izrādījās nobalsojuši 11.966.550 (52,87%) pilsoņu, par viņu — 10.966.550 (47,13%).

Pēc divu stundu ilgas sadursmes ar demonstrantiem, kuri pauda savu prieku par Degolla atkāpšanos, policija Parīzes Latīņu kvartālā atjaunoja kārtību. 50 demonstranti un 5 policisti ievainoti. Desmitiem tūkstošu kreisi noskaņoto parīziešu ielās svinēja „uzvaras svētkus" ar saucieniem: „Ardievu, Šarl!"

Kādēļ Degolls šoreiz zaudēja? Politiskie novērotāji min vairākus iemeslus, vispirms atzīmējot lielos strādnieku un studentu nemierus pagājušā gada maijā, kuŗus uzskata par Degolla „beigu sākumu". Šie nemieri esot iezīmējuši pirmo nespēku, jo vairāk nekā nedēļu vara likās pilnīgi izrauta no viņa rokām. Pēdējos gados arī klusi turējies sāņus, kamēr ministru prezidents Žoržs Pompidū izcīnījis valdības uzvaru. Tikai pēc tam Degolls saucis tautu pie kārtības neparastā runā, bet viņa prestižs jau bijis zaudēts.

Par otru iemeslu Degolla neveiksmē min viņa lielo vecumu. Prezidenta otrs pilnvaru termiņš būtu beidzies 1972. gadā, un tā franči pamazām aprada ar domu, ka drīz pienāks laiks, kad valsts vadība būs jāpārņem citam. Par zemu nav vērtējams arī fakts, ka Pompidū jau janvārī paziņoja, ka kandidēs uz prezidenta amatu, ja Degolls būtu gatavs atkāpties. Pompidū politiskā personība lielā mērā pieņemama arī Francijas vidusšķirai un tirgotāju savienībai. Tā Degolla ierastajam sauklim „Mani vai chaosu!" šoreiz vairs nebija tā efekta kā iepriekšējās nobalsošanās.

Uzskata, ka liela iedzīvotāju daļa nav samierinājusies arī ar Francijas saimniecisko stāvokli kopš pagājušā rudens. Preču cenas kāpušas mākoņos. Aprīlī mazie tirgotāji jau divas reizes izgāja streikā. Pēdējos gados arī politiskā cīņa starp gollistiem un kreisajiem pastāvīgi pieaugusi. Šoreiz opozicijai pievienojās arī centristi, balsojot pret Degollu.

Ir gandrīz ironija, bet šoreiz Degollu nekas nespieda — ne politiski, ne konstitūcionāli — prasīt 27. aprīļa tautas nobalsošanu. Reformu likumprojektu varēja vienkārši iesniegt Nacionālajai sapulcei, kurā gollisti ievērojamā pārsvarā, un iznākums būtu bijis labvēlīgs valdībai. Šī iemesla dēļ Degollam nebija vajadzības riskēt personīgo likteni tautas nobalsošanā pirms tautas satversmē noteiktā prezidenta pilnvaru likumīgā termiņa beigšanās. Viņš tomēr riskēja, un šoreiz tautas spriedums bija negatīvs. Veco ģenerāli tas sevišķi liekas, nepārsteidza, varbūt tikai sāpināja, ka tauta viņa vietā izvēlējusies „chaosu".

Kamēr Degolla atkāpšanās izraisa plašas komūnistu gavīles Parīzē, Rietumeiropas galvaspilsētās to uzņēma ar manāmu nemieru. Pat Eiropas koptirgus pārstāvji Briselē, kuri visu laiku nespēja samierināties ar Degolla nostāju pret Anglijas uzņemšanu šai sešu valstu savienībā, tagad izrādījuši tikai piesardzīgu optimismu, ka viņa aiziešana no Francijas valsts vadības dos savienībai jaunu politisku dzinuli un pastiprinās Anglijas iekļaušanos.

Ar sevišķi lielām rūpēm uz Degolla atkāpšanos no reizē ar to gaidāmām pārmaiņām, kuŗu sekas pagaidām var tikai zīlēt, raugās Rietumvācija. Bonnas valdības preses referents Dīls žurnālistiem izteicis bažīgas cerības, ka 27. aprīļa nobalsošana, varbūt, neizpostīs Francijas iekšējo stabilitāti un tās ārlietu politikas ietekmes spēku.

Londonas vadošās politiskās aprindas atturējušās no tūlītējiem komentāriem. Angļus galvenokārt interesē, kas būs jaunais Francijas prezidents un kāda būs viņa nostāja iepretim Anglijas mēģinājumiem pievienoties Eiropas koptirgum. Degolls bija aizsprostojis Anglijai pieeju šai organizācijai jau 1963. gadā un kopš tā laika nepiekāpīgi pretojies britu līdzdalībai. Diplomātiskie novērotāji tomēr spriež, ka Degolla atkāpšanās vēl nenozīmē, ka Anglijas censāņās pievienoties koptirgum tagad automatiski kļūs vieglākas.

Kādreizējais Anglijas premjērs Dagless - Hjūms cer, ka Degolla pēcteča pirmais ārlietu politikas solis būs Francijas turpmāko attiecību revidēšana ar NATO, jo ģenerālis uzskatīja, ka Francijai no šīs militārās savienības jāatvelkas. Tas galvenokārt tomēr bija Degolla personīgais ieskats, lai mazinātu ASV iespaidu Eiropā un ietekmētu Anglijas attieksmes ar ASV.

Vašingtona nobalsojuma iznākumu Francijā uzņēmusi bez redzamas apmierinātības, drīzāk ir norūpējusies par to, kādas pēc tagad šķietami pārvarētā nesaprašanās posma būs ASV un Francijas attiecības nākotnē. Vašingtona pieļauj iespēju, ka Francija var piedzīvot nopietnus politiskus sarežģījumus, kuros komūnistiem būtu svarīga loma. Tā Francija varētu nonākt kritiskā stāvoklī, kas iezīmētos vai nu mierīgā „iesildēšanā" kreisajā galējībā, vai arī varmācīgā eksplozijā. Pastāv bažas par jaunu Francijas franka krizi, kas varētu apdraudēt arī citu valstu valūtu.

ASV prezidents Niksons veltījis oficiālu un personīgu cildinājumu Degollam un teicis, ka nesenie „iekšmīgie dialogi" viņu starpā izteiksies arī turpmākajās attieksmēs ar Franciju. Personīgā vēstulē, kuŗa rakstīta tikai dažas stundas pēc Degolla atkāpšanās, Niksons apliecinājis, ka ģenerālis būs tikpat sirsnīgi gaidīts viesis ASV arī kā privātpersona. Degolla oficiālais Vašingtonas apmeklējums bija paredzēts šāgada beigās vai nākošā gada sākumā.

NATO pārstāvji izsacījušies, ka savienība ar lielāko prieku uzņemtu Francijas atgriešanos Eiropas drošības organizācijā, un cer uz franču militāro sadarbību ar NATO spēkiem kā Eiropas cietzemē, tā Vidusjūrā.

Maskavas telegrafa aģentūra TASS pirmo ziņu par Degolla atkāpšanos sniegusi bez komentāriem, tikai vēlāk padomju raidītājs pazobojies, ka ģenerāli satriekušas viņa paša ierosinātās reformas, cenšoties ar personīgās varas nostiprināšanu, kam tauta devusi savu iznīcinošo sitienu.

Otava nav nākusi klajā ar oficiālu atzinumu, kaut gan jūtama apslēpta patika par Degolla aiziešanu, atceroties viņa mēģinājumu iejaukties Kanadas iekšējās lietās. Tikai Kvebekas franči norūpējušies, ka Francija tagad pievērsīsies vairāk pašas un Eiropas jautājumiem.

Redzēsim, kas notiks . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

mos soļus labāka politiska klimata radīšanai ar Franciju. Ar Degolla aiziešanu Niksona un Degolla sarunu pozitīvā nozīme tomēr nav izplēnējusi. Degolla partijai Francijas parlamentā vēl trīs gadus būs absolūts vairākums. Nav šaubu, ka arī tagad aizkulisēs aizgājušā vecā ģenerāļa politiskais iespaids Francijā nezudīs.

Ja pieņemtu arī visļaunāko, t.i. iekšpolitisku krizi, kurā izšķirošo lomu vēlētos franču komūnisti, arī tad rēķināis, ka nemaz nav izslēgta varbūtība, ka franču tauta kritiskā brīdī var aicināt ģenerāli Degollu vēlreiz glābt valsti no sabrukuma.

Vētras briesmu signālu uzvilkšanai laiks vēl nav pienācis. Varbūt, ka mākoņi pat izklīst. Vai tas tā tiešām notiks? Varam tikai zīlēt. Un tādēļ, tāpat kā Niksons, vērtējot jauno politisko situāciju Eiropā, pagaidām paturēsim aukstu galvu un piesardzīgi teiksim: Redzēsim, kas notiks tālāk.

Aleksandrs Ķegumnieks

Nacistu tiesāšanu turpinās

Rietumvācijas valdība nolēmusi atcelt 20 gadu noilguma likumu, pēc kuŗa izbeidzama nacistu vajāšana par kaŗa laika noziegumiem. Tas nozīmē, ka Rietumvācija turpinās tiesāt kaŗa laika noziedzniekus arī turpmāk. Lēmums paziņots pēc četru stundu ilgas ministru kabinetu sēdes.

Līdzšinējais likums aizliedza pēc 1969. gada uzsākt jaunus tiesas procesus par kaŗa noziegumiem. Noilguma laiks 1965. gadā jau bija pagarināts vēl uz četriem gadiem, bet šogad termiņš atkal izbeidzās. Jauno likumprojektu iesniegs parlamenta apakškomitejai.

Valdības preses referents Dīls žurnālistiem izteicies, ka valdība nevēlas speciālu likumu attieksmē uz nacistu noziegumiem, bet vainīgie nedrīkst palikt nesodīti.

Ministru kabinets savā lēmumā tomēr uzņēmis klauzulu, ka nedrīkst notiesāt par kaŗa noziegumiem, apsūdzētos, kas tiesā var pierādīt, ka tikai pildījuši augstākās priekšniecības pavēles.

ASV prezidents Niksons: „Pagaidi tikai, knisli, kad pacelšu savu sitāmo, tad redzēsi velnu! . . ."
Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Sakarā ar Kanadas lidmašīnu sabiedrības Air Canada streiku, valdības ārzemju pasu nodaļa tiktāl pārslogota ar darbiem, ka radies sastrēgums, ierēdņiem strādājot pat sestdienās. Ārlietu ministrs Šārps jau gada sākumā ziņoja, ka pases pēc 5 gadu notecēšanas vairs automatiski nepagarinās, bet jāiesniedz jauns pieprasījums. Kanada pagātnē pārāk viegli izsniegusi pases, un tas nav nācis par labu valsts drošībai, izteicies Šārps. Jaunas ārzemju pases saņemšana var ieilgt dažus mēnešus.

★ „TheGlobe and Mail" bijušie redakcijas darbinieki D. Makričijs Džonstons un Sidnejs Dervards notiesāti ar 14 gadiem pārmācības namā par marihuanas importēšanu. Abi notverti izsaiņojot kādā noliktavā Toronto no Kenijas importētu 302 bongo bungu sūtījumu, kurā bija noslēpta marihuana. Kaut šis liekas stingrs sods, abiem notiesātajiem būs iespējams pēc 4 gadiem tikt apžēlotiem, tā kā lielais piespriesto gadu skaits drīzāk ir farss nekā īsts sods par nevēlamu drogu izplatīšanu.

★ Vinipegas katoļu archibīskaps Džordžs B. Flahifs ievēlēts par kardināli. Viņam pievienojoties kardināļu kollēģijai, kanadiešu kardināļu skaits sasniedz 4. Pārējie trīs ir Pols Emīls Ležē, agrākais Montrealas archibīskaps, kurš pašreiz nodevies misijas darbam Afrikā, Džēms Mekgigans Toronto un Kvebekas archibīskaps Moriss Ruā.

★ Aizsardzības ministrs L. Kadjē atteicies izdebatēt ar skolotājiem, kuŗi iesaistīti ārvalstu skolu darbā, lielumties atpalikušajās zemēs, pārmaiņas viņu darba līgumos, bet izdarījis šīs pārmaiņas tādā veidā, ka „skolotāju profesionālās tiesības atstātas pilnīgi viņa izšķiršanā," — žēlojas Kanadas skolotāju federācijas pārstāvji. Federācija tālab brīdinājusi skolotājus visā Kanadā neparakstīt līgumus ar aizsardzības ministriju darbam aizjūras zemēs, iekām ministrija neapņemas par eventuālām pārmaiņām darba noteikumos iepriekš sazināties ar skolotājiem.

★ Apvienotās baznīcas pārstāvis Dr. R. B. Meklūrs izteicies, ka nepieciešams valdības iestādēm piešķirt tiesības sterilizēt sievietes, kuŗu gara spējas tik zemas, ka tās nespēj pienācīgi rūpēties par bērnu uzaudzināšanu, kā arī tādas, kuŗām iespējami garīgi defektīvi bērni. Meklūrs arī ieteica brīvprātīgas sterilizācijas iespēju visiem, kas to vēlētos, kā dzimstības kontroles līdzekli. Viņš 13 gadu darbojies par ārstu - misionāru Indijā un norādīja, ka tur sterilizācijas klīnikas pieejamas plašos apmēros.

Par Francijas pagaidu prezidentu kļuvis senāta priekšsēdis Alēns Pohē (Poher), gollistu oponents, kurš pēc Degolla atkāpšanās pārņēma amatu bez zvēresta un ceremonijām. Pohē jaunā prezidenta vēlēšanas apsolījis nedaudzās nedēļās, bet atteicies paskaidrot, vai arī pats kandidēs.

Optimisti secina, ka kreisajiem, kuŗi savervēja turpat 12 milj. balsu Degolla sakāvei, nav izredžu iekļūt Elizejas pilī, jo viņu vienības fronte, kuŗu veidoja komūnisti, radikāļi un sociālisti un kuŗa dzima 1965. gadā prezidenta vēlēšanās, sašķēlusies pagājušā gada maija nemieros. Otrs sitiens šai frontei bija skojošā un ļoti nepopulārā Čechoslovakijas okupācija.

Par jaunā prezidenta vēlēšanu datumu min 1. jūniju. Komūnisti aicinājuši kreisos uz kopīgu vēlēšanu platformu, bet sociālisti un radikāļi vairāk lūkojas uz iespējamu centra bloku.

Francijas tieslietu ministrs Kapitāns, vadošais kreisā spārna gollists, no amata atkāpies. Viņš ir vienīgais, kurš atteicies palikt valdībā Pohē un ministru prezidenta Kūva Demirvilla vadībā.

Par stiprāko kandidātu prezidenta amatam sevi uzskata Žoržs Pompidū, kurš 6 gadus bijis ministru prezidenta Degolla valdībā. Viņš solījies atjaunot un turpināt Francijas politisko stabilitāti.

Jaunais Mao pārvaldes aparāts

Pekingā beidzies sarkanās Ķīnas komūnistu partijas 9. kongress, kas lielā slepenībā ilga 24 dienas. Kas īsti norisinājies šai lielajā un garajā sanāksmē, nevienam nav īsti zināms, ir tikai Rietumu žurnālistu aplinkus minējumi un trūcīgas ziņas, kuras sasniegušas Hongkongu.

Kongresa prezidijā vien darbojušās 176 personas. Vajadzēja paiet 11 gadiem kopš pēdējā ķīniešu komūnistu kongresa, lai padzītu no partijas šaubīgos un opozicionārus, radot jaunu politisku mašinēriju, kuŗa sāktu iedzīvināt Maocetunga valdīšanas jauno fāzi. Pēc 3 gadu ilgajiem „kultūras revolūcijas" nemieriem Mao, liekas, beidzot ieguvis vispārējās politiskās ainas pārskatu, lai pārveidotu situāciju.

Kaut Mao triumfējis, daudzie kompromisi, kuŗi minēti komunikē, rāda, ka viņa uzvaras ceļš nav bijis bez grumbuļiem. Partijas centrālkomiteja paplašināta gandrīz par 100 locekļiem, un turpmāk tajā darbosies 279 līdzšinējo 180 locekļu vietā kopš partijas 8. kongresa pirms 11 gadiem. Jaunās centrālkomitejas locekļu sarakstā ir daudzi apgabalu militārie priekšnieki, kuŗiem vēl pirms gada sarkangvardi uzbruka kā Mao pretiniekiem. Partija tagad drastiski pārorganizēta, un daudzi pilsoņu kaŗa veterāni un bijušie pagrīdnieki no tās iztīrīti. No 1956. gada centrālkomitejas biedriem izsijāti 75%.

279 locekļu lielajā centrālkomitejā tagad ir 110 armijas virsnieku, 85 vecie partijas vīri un 84 jauni maoisti. Liekas, ka ģenerāļi būs tie, kuŗi pārvaldīs provinču centrus, kamēr Mao ar saviem atbalstītājiem paturēs politiskās vadības grožus.

Komunikē vērsies pret „amerikāņu imperiālismu" un „padomju revīzionismu", uzturot spēkā nostāju par Formozas atbrīvošanu. Par Maocetunga pēcteci minēts Linpiao.

SĪKĀS ZIŅAS

● Arabu partizāni Huseīna miera plāņu apzīmējuši par arabu interešu iztirgošanu. Pagrīdes organizācija El Fatah kādā Kairo radioraidījumā arī nosodījusi karaļa Huseīna sešu punktu miera priekšlikumu, kurš atzīst Izraēlas eksistenci un garantē tai pieeju Suecas kanālim un Akabas līcim. Tikpat noteikti Huseīna miera priekšlikumu noraida Izraēlas valdība.

● ASV piekritušas ieroču sūtījumiem 30 milj. dolaru vērtībā Jordānijai, ieskaitot lidmašīnas. Karalis Huseīns bija panācis lidmašīnu iegādes līgumu jau pirms 3 gadiem, bet pirkuma īstenošana aizkavējās Vidējo austrumu saspīlētā stāvokļa dēļ.